„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију *(у сребру)*
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Појединн бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 153. У Новом Саду у среду 5. (17.) октобра 1883. ГОДИНА XVIII.

ГЕРМАН АНЂЕЛИЋ
именован патријарх у српској цркви.

ГЛАС ИЗ ГОРЊЕ КРАЈИНЕ.

VII.

На сабору црквено-народноме од године 1869. обнародовани бјеху закључци сабора од 1864—5 године. Повријеђени бјеху ти закључци, што у неколико мањијех и два три велика питања окршени изађоше санкционирани у виду најв. рескрипта од 10. августа 1868. Окрњена су питања, што их је сабор од год. 1864—5 коначно расправио у погледу састава митрополитскога црквенога савјета, дотације епископа и уређења црквено-народнијех добара као и вјероисповиједнијех српскијех школа по цијелој јерархији. Но у колико ја схватих прави смјер либерала нашијех на сабору од год. 1864—5 и околности ондашње у којијем се поред гвоздене владавине шмерлингове могаху великом одлучношћу и истрајношћу извести у опће закључци тога сабора у онако либералном духу, рекао би да је према данашњем либералном и уставном мађарском региму врло мало изгубљено од главне садржине нова и огромна рада сабора онога тијем, што тај рад изађе испод највише санкције онолико само ускраћен и у виду рескрипта царскога.

Обнародовањем закључака сабора од 1864—5 престаје наравном посљедицом дотадања дуга владавина епископата и епископскијех конзисторија у српској цркви. И на њихово мјесто дођоше измијешане са свјетовњацима јепархијске духовне, административне, фундационе и школске власти. За владике српске наступи у цркви српској ново доба. И митроносци српски, који до сада у цркви тој подпуну и неограничену епископску власт имадоше, морадоше али радосно — како то снажно нагласи у говору своме при отварању сабора патријарх Самуило Маширевић — подијелити ту власт своју са народом својијем. Узмимо дакле да од тога момента наступа нова законом утврђена ера у црквено-народном животу нашем на овој страни. А у самој ствари премештше ту претешку промјену из стара још свеколиком снагом јерархичном подржавана живота у нов црквено-народни живот либерали наши на сабору године 1864—5.

Намеће се питање свакоме, ко буде читао чланке ове, да ли збиља прихватише сви митроносци српски тај радостан и исторички важан моменат подијеле епископске власти са народом српскијем у цркви српској? Да ни говор доста строга и досљедна аутократа патријарха Маширевића бјеше на томе сабору подпун израз мишљења и народнога осјећања свеукупнога епископата српскога? Да ли та радост, која у они час а и данас још разгријева дух и срце свакога племенитога Србина, радост наиме да црква српска у животу своме полази као црква народна, коју сам народ подиже, очува и у снази својој кроз толике невоље и кризе одржа, путем једне живе и вјечите мисли народне, — разгријеваше ли и дух епископа српскијех у оноликој мјери барем, у коликој предусреташе епископе своје са љубави неограниченом народ српски у новом животу у автономној цркви својој?

Не. Не мишљаху сви епископи српски онако како мишљаше у оном часу патријарх Самуило, када говором својијем отвараше расправни црквено-народни сабор године 1869. Не осјећаху све владике српске онако, како би се мислити могло, да би морали осјећати дијелити безконачну радост народа а и народнога клира у часу наступања у нов црквени и народни живот свој. Она жива и вјечна мисао, што је кадра само уздизати душу народу и најтежијем циљама, не разгријеваше срца свијех митроносаца српскијех. И ту се видло одма, да патријарх Самуило Маширевић племенито мишљаше, да са свом готовошћу изађе пред народ свој у сабору народноме, да подијели с њим власт епископску у цркви српској — власт угодну и лијепу, али и тешку и за савјестна чојка у оном виду и обсегу, како је до тада вршише епископи српски у конзисторијама својијем не наравну — не могућу. Но тај по свом мишљењу и осјећању врли старац свети остаде скоро у епископату српском осамљен. И тек по разбистреној ситуасији у новој цркви и животу народноме виђе се да уз патријарха Самуила одма у први час владике горњо-карловачки и будимски. Снажни трагови пак свемоћне калуђерске владавине у цркви народа српскога виђаху се још јасно у говору и мишљењу најженијалнијега митроносца пакрачкога, уз кога стајаше владика Кенђелац и не завладичени Герман Анђелић. Но најснажнијега израза реакционарској тежњи у цркви српској даваше већ на том сабору Герман Анђелић. Тај сабор већ не довршн расправе своје, но се мораде уз положене мандате народнијех посланика и сепаратан вотум епископа српскијех разићи прије него што Герман Анђелић и може одпочети праву акцију своју.

Рекох да је Маширевић патријарх стајао уз народно мишлење. Да је дакле тај патријарх стајао у противном табору према акцији Германа Анђелића и пакрачког пјесника митроносца. Јест. Патријарх је Маширевић у говору своме при отварању сабора 1869. исказао, да је изашао подпуно ослобођен из двоумљења о коначној побиједи власти епископа са народом својијем у цркви народној. А говор је тај у онако сјајноме велеважноме моменту за остарела патријарха врхунац, на који га подигоше племените мисли и осјећање а и дугогодишње искуство у владичанском достојанственом животу своме. А да тај старац племенито мишљаше и по могућности радише за народ и цркву своју, доказ су толика добра, што их као патријарх у народу и у цркви учини. Није кадро забиљежити памтење српско ни у којој прилици у животу патријарха тога зла дела. Да пача што чињаше и прије автономна живота и за кратко вријеме у автономној цркви српској патријарх тај, бјеше учињено само у атар цркве и народа и онако, како се у онијем околностима и приликама учинити могаше. Па је онда одма народном захтјевању задовољено. Једну баш не незнатну околност из живота патријарха навешћу, па ће довољна бити да докаже, да тај патријарх добро срце и доста лијепу српску душу имаде. Благодјејаније карловачко што га за сиромашну дјецу српску — гимназији и богословији карловачкој подигоше неумрли богаташ карловачки Сабов и у неколико митрополит Стратимировић, помаже издржати на годину највише 40 питомаца. Тако барем затече се стање благодјејанија тога под патријархом Рајачићем. Маширевић патријарх подиже на брзо благодјејаније то, да преко године може добро одхранити стотину и двадесет питомаце. Наравна је ствар, да ту требаде потпоре друге, коју подпору сам из свога џепа намириваше патријарх Маширевић.

Што видимо патријарха Маширевића поред свег оног лијепога духа, каквијем у говору своме отвори сабор 1869. године, при онако ненадном растанку сабора тога подписана на злогласном сепаратвотуму са Германом Анђелићем и Светозарем Кушевићем — то приписати треба потајној ђаволској моћи инока гргетешкога, која се тек показа при напрасној смрти патријарховој. Моћ та, којом утицати „руса глава“ на дух, смјер и расположај свакога владике, па и женијалнога пјесника и митроносца пакрачкога, показује најјасније тежњу и издајнички дух тога новога Викентија. Најјача снага реакционарска, а уз то издајничка црна помисао надимаше тога врага српскога, који на сабору српскоме од 1869. стајаше још као црна авет — као сјена иза духа и разбора, којијем још у неком достојанству брањаше старе бедеме власти епископске у цркви српској владика Никанор, који бјеше тек видљиви и умјетно истакнути вођ те реакционарске странке. Главни јунак, дух владајући у странци тој бјеше већ онда још не завладичени, моћни „инок гргетешки.“ А на тој снази видимо тога заклетога душманина автономне цркве српске најбоље у даљем развоју живота црквено-народнога, који наступи иза смрти патријарха Маширевића. Праву улогу дакле одпоче јунак реакционара у цркви српској при попуњавању маширевићевом смрти испражњене столице патријарха српскога.

Администраторство народнога будимскога владике као да бјеше наручено за интриганскн дух јунака нашега у улози, коју свом снагом тек сада одигравати поче. Сабор црквени од 1870. године, који у проширеној автономној сфери, какву за онда не само допуштаху, но у властитом интересу своме жељаху властодржци мађарски, даде богата капитала за даљу акцију, нашега јунака, који већ тада не виђе у администратору патријаршије народном владици Стојковићу другога до овејаног „омладинца,“ а у сабору томе чисту „омладинску скупштину.“

—ć—

Долазак цар-краљев у Сегедин.

У јучерањем броју јавили смо да је Њег. Величанство цар-краљ Фрања Јосиф прошле недеље у 11 сах. пре подне стигао у Сегедин. На дан два пре доласка Њег. Величанства био је Сегедин већ дупком пун народа, што се из тамошње околине а и из даљих крајева искупио био, да дочека и поздрави владара земаљског и обновитеља Сегедина. Рачунају да је при доласку цар-краљевом могло бити на окупу преко сто хиљада душа.

Њег. Величанство кренуло се у недељу у јутро из Гедела. Око ½7 сах. био је засебни влак царски у Штајнбруку, где у њ уђоше министри Кол. Тиса и Бела Орци. У 6 сах. 50 мин. крене влак даље. Краљевски комесар Лудовик Тиса беше до у Фелеђхазу изишао Њег. Величанству у сретање. У Цегледу дочекао је силан свет цар-краља, и ту је градоначеник фелеђхаски поздравио Њег. Величанство у име грађанства и осталог на граници искупљеног народа из оближњих места. На идућим станицама очекивао је свуда многобројан народ цар-краља и поздравио га је одушевљеним усклицима.

Кад је царски влак дошао у близину Сегедина, поздрављен је долазак цар-краљев пуцањем из прангија.

На станици сегединској, на коју су само

ЛИСТАК.

ПРЕПЕЛИЦА.

ДЕЧИЈИ УТИСЦИ ОД ИВАНА ТУРГЕЊЕВА.

Имадох око десет година, кад ми се догодило, што ћу овде приповедати.

Беше лето. Боравио сам тада код мога оца на добру у јужној Русији. У наоколо око нас пружала се у даљини од више врста степа (пустара). Никакво дрво, никакав поток у свом суседству. Ниске, грмљем покривене низине пресецале су, подобне зеленим гујама, овде и онде једноличну површину. Слабе водене жиле кућале су по земљи ове низине. На другом месту, готово на висини стрмени, опажали се мали извори, у којима вода беше бистра као суза и којима вођаше јако изгажена стазица. На ивици воде, у влажној земљи испрекрштале се стопе од птица и других малих животиња. Оне исто као и људи потребују чисту воду.

Мој отац беше страстан ловац. Допустише ли му његови послови тренутак времена и бијаше ли лепо време, тада би узео своју пушку, обесио ловачку торбу, звижнуо својим псима, своме старом Тигру, те ишао у лов на препелице и јаребице. Презирао је зечеве, који су, како је он са подсмехом казивао, највише за недељног ловца добри. Поред шљука, које у јесен долажаху, беше то сва дивљач коју имађасмо.

С тога беше препелица и јаребица тушта; особито јаребица. Пође ли се по стрмени низине, тада би се наилазило сваког тренутка тамо, где су оне прибегле, на трагове њихових канџа у сувој прашини. Стари Тигар би заузео одмах положај. Његов би реп дрхтао, кожа би му се на челу набрала, а мој отац побледио би нешто, дочим би прст опрезно приближио к орозу од пушке.

На моју велику радост повео ме је често собом. Ја сам утурио моје чакшире у чизме, пребацио моју тиквицу преко рамена и уобразио себи, да сам прави ловац. Зној ми је цурио преко чела, песак ми је улазио у чизме; али ја нисам осећао уморност и нисам се макао од свога оца. Кад год би се метак исправнио а животињица сурвала, одскочио бих високо од земље и дрекнуо од радости, тако сам био срећан. Рањена тица се преметала, лепршала крилима, час на земљи, час у устима псета — њезина крв је кућала а ја — ја сам био усхићен и нисам осећао ни најмање сажаљења.

Шта не бих за то дао, да сам пуцам, да могу сам ове препелице и јаребице убијати! Али ми је мој отац рекао, да ћу добити пушку тек онда, кад будем имао дванаест година, и да ће ми онда бити слободно само на шеве пуцати. Бијаше множина тих тица у нашем пределу. Лепих дана, када је сунце сијало, виђало их се на гомиле лелујати се по ведром небу; пењале су се високо и све више а њихово цвркутање звучало је као одјек удаљеног звонцета.

Ја сам погледао к њима горе као на мој будући плен и циљао на њих са штапом, који сам притиснуо на плећа баш као какову пушку. Ништа лакше, већ згодити, када се са раширеним крилима пет до шест стопа над земљом лелују, пре него је напрасно у лугу нестане.

Кад год се виђаху и дропље на удаљеним стрњикама или ливадама. „Ах“ уздисао сам, „такву велику тицу убити као ова, пак онда умрети!“

Показао сам их моме оцу; али ми је он редовно одговорио, да је дропља паметна животиња, да човеку не да близу доћи. Један пут је покушао приближити се једној усамљеној дропљи, по што је мислио да је рањена и с тога заостала за својим чопором. Заповеди Тигру, да натраг остане, а мени, да се не удаљим од њега; за тим напуни своју пушку са срнећом сачмом, окрене се Тигру и заповеди му тихо: „Натраг, натраг“! На то се погне и почне шуњати колико могуће мирно према дропљи, не управо на тицу, већ у косом правцу. Тигар је остао за нама, али је заузео изванредно ретки пожај, трчао је, као да је имао криве ноге, увукао је реп и гризао је зубима усне. Ја сам се топио од узбуђења и следио сам, скоро пузећи моме оцу и псету. Дропља нас је пустила да се приближимо на 300 корака; затим је почела трчати, раширн своја крила и нестаде је у даљини. Мој отац је пуцао и круто гледао за њом. Тигар скочи напред и гледаше круто за њом. Ја сам, гледао сам круто за њом — са тако тешким срцем! Зар није могла још мало причекати? Ах, тада не би било промашено.

Причаћу вам још један догађај. Ишао сам са својим оцем у лов. Бијаше у очи светковине св. Петра. У то доба су јаребице још мале. Мој отац не хтеде их убијати и ступи с тога у густиш млађих храстова, на ивицу поља где је раж посејана, где се увек препелице налазе. На том месту беше цвећа у изобиљу, и кад год сам са мојом сестром тамо ишао, понео сам увек пуно раме. Али кад сам с мојим оцем ишао, нисам брао цвећа. Таква забава изгледала ми је недостојна једног ловца.

На једанпут лану Тигар. Скоро испред псећег носа прне једна препелица и одлете. Али она је летела неким особитим начином, њуљала се тамо и амо и опет на земљу пала, као да су јој крила озлеђена. Тигар скочи снажним кроком к њој; то није никад чинио, када је једна тица случајно одлетала.

Мој отац није могао пуцати, јер се бојао да ће псето погодити. На један пут спазим, како Тигар жустро скочи — за тренутак — препелицу шчепа и моме оцу донесе. Тата узе животињу и положи је на отворену руку полеђушке.

„Што је препелици?“ питао сам, по што сам к тати дојурио. „Је ли рањена“?

„Није“ одговори тата, „њезино гњездо са младима мора овде сасма у близини бити, с тога се причинила рањена, да псето у ишчекивању, лакше ју ухвати...“

„А зашто је чинила то?“

„Да псето одмами од својих младих. После би одлетала. Овог пута се пак зарачунала; своју је шалу сувише добро одиграла и Тигар ју је уловио“.

„Дакле она није рањена?“ питао сам даље.

„Не . . . . то јест Тигар ју је ваљано ујео, ту се не може ништа учинити.“

позване особе приступа имале, скупило се око 10 сах. пре подне веома одабрано друштво. Угарски државници, световни и црквени великодостојници, научењаци, индустријалци, чланови изасланих депутација беху се овде искупили да дочекају и поздраве владара земаљског. Између 10 и 11 сах. стизали су непрестано железнички влакови који су силан свет из околине сегединске довозили.

Тачно у 11 сах. стиже и царски влак на колодвор сегединске станице. Кад је цар-краљ ступио из кола поздравише га на станице искупљене особе одушевљеним усклицима. За тим изиђе на среду градоначеоник сегедински Фрања Палфи и ослови Њег. Величанство следећим речима:

Ваше царско и краљевско апостолско Величанство! Премилостиви Господару! Пре 4½ године, када је овај град под валима реке Тисе сарањен лежао, — тада су долазак, саучешће и мелем-речи Вашег Величанства разагнали боне осећаје, који нам у онај мах прса раздираху са претрпелих патња и губитака. Ваше Велич. хтело је да овај град поново проживи, да буде лепши но што је од пре био, да његово становништво сретнијој будућности на сусрет пође. И данас, где пуни радости поново поздрављамо Ваше Величанство, кличемо из дубине душе: Добро дошао у граду, који је вољом Вашег Величанства опет подигнут, и то лепши но што је био. Ваше Величанство може видити да је грађанство овога града веома сретно, јер то грађанство, сви становници овога града знају, да у потпуној мери уживају љубав Вашег Величанства. Ово уверење чини нас особито сретним и та осећаји побуђују нас да из дубине душе поздравимо добродошлицом Ваше Велич. Добро нам дошао међу сретне становнике овога града! Нека благослов и провиђења прате сваки корак Вашег Величанства! Живио!

На овај поздрав одговорио је цар-краљ следеће:

Благодарим божијем провиђењу да се испунила жеља што сам је пре 4½ године на овом месту а из дубине душе изговорио, те што видим, да се град Сегедин опоравио од удара, који га је снашао, да сада боље напредује но пре, и да је пун радости и весеља. Примите са краљевским поздравом мојим и благодарност за приуготовљен ми дочек и будите уверени да ћу с радошћу неколико дана у вашем кругу провести, као суделовач у радости овога верног града.

Ове речи цар-краљеве пропратили су присутни одушевљеним усклицима, а за тим је Њег. Велич., праћен од градоначеоника, министара и осталих гостију, сишао у двориште станице, где су чекале кочије, које су цар-краља и остале госте кроз велелепно искићене улице одвезле у здање маџистрата сегединског. На главним степеницама здања дочекале су Њег. Велич. госпође сегединске, и предале му врло леп буке од свежег цвећа. У дворани маџистратској прегледао је цар-краљ за тим разне цртеже краљевског комисаријата. По извештају што га је управитељ техничког одељења том приликом поднео Њег Величанству сграђено је до 1-ог октобра у свему 2633 здања, међу овима 13 државних и 26 општинских. Нов државни мост преко Тисе коштао је 1,700.000 фор. а нови ке на Тиси 1,200.000 фор. На дојакошње градње утрошено је 23 милијуна фор. Зајам од 4 мил. што га је град Сегедин дигао потрошен је на грађење општинских здања, канализацију и калдрмисање града.

За тим је био доручак. а у један сах. по подне почело је примање депутација, међу којима су биле и депутације слоб. краљ. градова Новога Сада, Панчева, Вршца и т. д. Депутацију нашега града представио је Њег. Велич. велики жупан Феликс Парчетић који је том приликом рекао:

Ваше царско и краљевско Величанство! Премилостиви Господару! Муниципија слоб. краљ. града Новога Сада налази се у сретном положају да преко свог изасланства даде израза своје дубоке оданости. У становништву Новога Сада заступљене су скоро све вероисповести и народности верне угарске државе Ваш. Величанства, које су, живећи у пријатељској слози, непоколебимом верношћу одане славном престолу Вашег апостолског Величанства, и које све скупа желе: да свемогући поживи Ваше царско и краљевско апостолско Величанство до најдаљих граница живота човечијег!

На овај поздрав одговорило је Његово Величанство:

Примам са захвалношћу изразе оданости становништва града Новога Сада, и одговарам на исте уверењем о краљевској милости мојој. Веома ме је обрадовало, да становници тога града, без разлике вере и народности, живе у пријатељској заједници, и ја се надам поуздано, да ће ова лепа појава и у будуће под свима околностима непромењена остати.

Депутацији слоб. краљ. градова Панчева и Вршца, које је предводио велики жупан Станчић одговорило је Његово Величанство: Захваљујем вам на уверењу о верности и оданости. Ја сам убеђен да ће град Панчево она права, којима га је устав земаљски снабдео, у свакој прилици у духу патријотизма вршити. Понесите вашим мандатарима мој краљевски поздрав и уверење о краљевској милости мојој.

Пошто су биле примљене све депутације, био је око 6 сах. по подне свечан обед, на који је било позвано 68 особа.

У ½8 сах. била је свечана представа у новом позоришту сегединском, које је том представом уједно и отворено.

После позоришне представе приређено је свечано осветлење целога града. Цар-краљ возио се кроз улице и разгледао је поједине транспаренте. Особито дивно био је осветљен Сечењијев трг. По повратку повукло се Њег. Величанство у своје одаје и тиме беху завршене свечаности доласка и првога дана борављења цар-краљевог у Сегедину.

Политички преглед.

У јучарњем броју рекли смо о прорачуну **грофа Сапарија** да према досадашњем искуству немамо готово никакве наде, да ће се испунити она ружичаста обећања што их је министар финансија изнео у своме образложењу, јер да се резултат прорачуна у много чему оснива на претпоставкама, за сигурност којих је веома тешко јемчити. Да нам не би може бити когод рекао е смо у својој оправданој бојазни претерали, и видили зло и онде, где га у ствари нема, навешћемо шта о прорачуну Сапаријевом вели „N. sl. Pr.“ дакле лист, код којега је влада угарска добро записана. Споменув како ће према поднесеном прорачуну дефицит идуће године за 3.7 милијуна форината мањи бити од дефицита тек. године, вели поменути лист: Искуство нас је научило да за оцену стања угарских финансија никада није меродаван експосе министра финансија, већ само фактични резултат а још више стварна потреба кредита. Прошле године изјавио је министар, да ће само 12·8 милијуна фор. зајмом морати покрити, и кад овоме додамо још амортизацију и трошак за железничку пругу Пешта-Земун, опет ће свакога изненадити кад чује да је код дефицита који је прорачунан на 21·6 мил. фор. и који је у рачун стављен са 24 милијуна — фактично 50 милијуна са новчане пијаце подигнуто. Потребу кредита за годину 1884. означује гроф Сапари са 27 милијуна фор. Али ако се не дозволе нови порези, који требају да донесе 3 милијуна? Ако се сувишак са 14 милијуна у приходима покаже илузорним? Ако се онетују појаве које показују да се у Угарској прорачун једва може познати у закључним рачунима? И сами ових 27 милијуна, који се имају узајмити, док се у исто доба смера конверзија старога дуга, представљају знатну своту, а цео дефицита не уклања дефицит. Инвестиције не оправдавају у Угарској прављење дуга. — У Сапаријевом прорачуну има дакле доста — талмизлата.

Министар Трефор изабран је пре неког времена за почасног грађанина града Тренчина, и дотична диплома већ му је уручена. Приликом предаје ове дипломе држао је министар Трефор говор, који заслужује да буде прибележен. Трефор рече: Моја политика састоји се у томе, да земља ова постане богата, изображена и маџарска. Да се прво и друго постигне, потребно је да се ова задње са свима законитим средствима унапређује, јер без тога не да се наша земља ни замислити као слободна и самостална држава. Полазећи са ова три станишта, а не сматрајући при том оно задње као једноспасавајуће, обратио сам ја поједиим крајевима ове земље моју особиту пажњу. Међу оне крајеве спада и тренчинска жупанија, и ја не сматрам да сам већ довршио своју задаћу у истој. Ја познајем патријотизам грађана тренчинских и примам радо одликовање, за које мојим новим сугрђанима моју усрдну захвалност изричем. — Тако министар Трефор. Словаци у тренчинској жупанији а и остале немаџарске народности у Угарској знају сада за чим тежи г. министар. Трефор би на силу бога да усрећи немаџарске народности, ма да врло добро зна да ове ни најмање не жуде за том његовом — маџарском просветом.

Антисемитски клуб, о ком смо пре неког времена јавили да се основао на сабору угарском, издао је свој програм. Програм овај садржи 12. тачака и гласи: 1. странка ова постала је путем коалиције и имаде задаћу да неутралише моћ и уплив чивута на политичном, друштвеном и и привредном пољу, наиме пак на пољу јавне штампе, трговине и обрта, новчаних и кредитних завода, индустрије и земљепоседа. У смислу овог основног начела имаде се унапређивати стварања свију оних институција и имају се потпомагати све оне законите агитације, које се покажу способним за постизање истакнуте цељи. Овамо се броје: 2. истинита, народним интересама одговарајућа аграрна политика, која ће заступати и бранити интересе земљепоседника и сељака. 3. Ограничење слободе обрта, установљење обвезних обртничких задруга и уважање сведоџбе оспособљења за извршивање буди којега заната. 4. Ограничење меничке способности. 5. Ревизија Чивутима удесног казненог законика и у свези с овим уважање поротних судова у казненим стварима. Поновно уважање ритуалне заклетве пред судом, како у грађанским тако и казненим стварима. 6. Откуп регала точења у корист општина и у свези с овими искључење чивута од права точења. 8. Вођење чивуцких матрикула имаде се предати грађанској власти. 9. Има се одбити законски предлог о браку између чивута и хришћана. 10. Да би се спречило досељавање чивута у земљу, има се спровести модификација закона о завичају. 11. Државно газданство и кредит имају се тако регулисати, да земаљске финансије а тиме и влада постану независни од новчаних сила чивуцких. 12. Члановима странке остављају се потпуно одрешене руке у свима питањима, која се питања чивуцког непосредно не дотичу.

Руско-бугарска конвенција о исплати окупационих трошкова садржи пет чланака. У првом од ових признаје влада бугарска да дугује Русији своту од 10,618.250 папирни рубаља и 43 копијека. Другим чланком обвезује се влада бугарска да ће до јула 1896 године горњу своту исплатити. У то име положиће још ове године 400.000 рубаља а после сваке године 1-ог јануара и 1-ог јула своту од 400.000 рубаља, дакле годишње 800.000 рубаља. Године 1896. имаће влада бугарска да исплати две рате, једну од 400.000 рубаља и једну од 218.250 рубаља и 43 копијека и тиме биће цео дуг намирен. Чланак трећи одређује да ће се ове рате имати уплаћивати на каси народне банке у Софији и да ће се ту имати депоновати на име владе руске. У четвртом чланку изјављује влада руска, да не тражи и да и у будуће у погледу овога дуга не ће тражити никаквог интереса. Чланак шести садржи наређења у погледу ратификације ове конвенције. Датирана је конвенција од 16-ог јула тек. године а потписани су на истој од стране Русије Гирс и од стране Бугарске К. Л. Цанков.

ДОПИСИ.

(к) **Петроград**, 26. септембра (Припрема за погреб Тургењева. Руси о париској комедији.) Кад је дана 23. августа издануо велики песник и грађанин руски Иван Сергијевић Тургењев, далеко изван свога завичаја, руско друштво свију слојева почело се спремати да достојно дочека прах свога великог сина, да му на што свечанији начин даде — ма и мртвом — доказа, колико га је поштовало, колико је уважавало његове заслуге за отаџбину и богаћитак народни. Већ од тада се надмећу руски градови и поједина друштва, ко ће више шта могао учинити за успомену Ивану Сергијевићу. У Москви је отворена нова једна школа девојачка, која носи име песниково, при харковском универзитету основано је неколико стипендија његовог имена, у Орчу, месту његовог рођења, купе прилоге да се подигне споменик у славу Тургењевљеву, а иначе свуда по Русији држе се свечани парастоси и моле се богу за упокој душе његове. Овде пак постоји читав одбор за погреб његов. Тај је одбор купио место на Волковском гробљу за 1500 рубаља, а уз њега још да пренесу тамо и Бјелинског, знаменитог критичара, коме сам Тургењев има много да захвали, јер је Бјелински био први, који је у њему познао дар песнички, и живо настојао да се дар тај што више развије. Но како се чује, удовица Бјелинскова умолила је власт, да се кости њеног мужа оставе на миру, а молбу своју мотивовала је таме, што је костима добро и у старој гробници. Пелен бака не познаје заједнице после смрти.

У Петроград је до сада приспело преко 300 венаца. Они су изложени на Невском проспекту, па нема човек, који је од кога лепши, укуснији и раскошнији. У тим венцима заступљена су сва јавна друштва, сви просветни заводи и многе приватне личности. Нарочито упада у очи велики венац са натписом: „Воћи руске мисли“, чини ми се од редакције „Јевропског Гласника“, онда венац „Новог Времена“, па леп бугарски венац са натписом: „ауктору на канућ“, и многи други лепши од лепшег, што би заузело много места кад би све ређао. 27. септембра тело покојниково приспеће овамо и одбор је већ издао распоред, по ком ће се обавити та тужна али велика свечаност руског народа. На свечаности ће бити сва породица његова и ћерка му. Она је удата у Француској али ће приспети са самим сандуком овамо. И Тур-

---

Приближим се, да препелицу боље видим. Она лежаше непомично на татиној руци, са обореном главом. Њене црне очице посматраху ме са стране и на једанпут ме спопане дубоко сажалење. Мислио сам, као да сирота животињица, кад ме је погледала, мисли: „Зашто ли морам умрети? Зашто? Зар нисам своју дужност учинила? Покушала сам спасти моје младе, псето примамити и то беше моја пропаст! Ја несрећно створење! То није право, не! то није право!“

„Тата, можда не ће умрети“, рекао сам ја и миловао тичију главицу.

Али мој отац одврати: „Она ће умрети. Пази; у тренутку ће јој се нога скупити, цело ће јој се тело трзати а очи ће јој се склопити“.

Дакле догоди се. Када јој се очи склопише, почех ја плакати.

„Шта ти је?“ повиче мој отац и тресаше се од смеја.

„Жао ми је за препелицом; она је своју дужност учинила; убијена је а то није право“.

„Она хтеде сувише лукава да буде“, одговори тата, „али је Тигар још препреденији од ње“.

„Зли Тигре“, мишљах... (а у том тренутку изгледаше ми, као да ни тата сам није добар). Ту не бијаше никакво лукавства, то бијаше љубав према својим младима а никако лукавство. Кад већ бијаше пресиљена играти шалу, да младе спасе, тада није имао Тигар нужде, ујести је смртно.

Тата хтеде препелицу стрпати у ловачку торбу. Ја га умолим, да је мени даде.

Узех ју у своје руке те дувах своју пару у њу. Узалудна нада, да се поврати у живот, она се не мицаше.

„Немој се трудити“, рече тата, „нећеш је пробудити. Види само, како јој глава виси“. Ја подигнем лако главу за кљун. Узалуд, чим ју испустим, она се опет спусти.

„Је ли ти још жао за њом?“ питаше тата.

„Ко ће јој сада њене младе хранити?“ питао сам ја.

Мој ме отац посматраше пажљиво. „Не брини се“, одврати он, „мужак, отац ће их сада хранити ... Ал чекај .... Гледај само, Тигар је опет ухватио траг. Кад би гњездо било .... Заиста гњездо је!“

Заиста! скривено у трави .... два корака од Тигрове њушке опазим четири мале препелице, које се са подигнутим вратовима тураху једна уз другу; дисаху тако брзо, да се видело како се боје: несу имале више паперја, већ перја; само крила им беху још врло малена.

„Тата, тата!“ викао сам из све снаге, „зови Тигра натраг, он ће и њих опет смртво ујести“.

Мој отац звижне псету, те седне мало на страну под један џбун, да доручкује. Ја пак остадох код гњезда и не хтедох ни чути за јело. Изврнем моју белу мараму из џепа и метнем у њу мртву препелицу. „Видите ли јадна сирочади, овде је ваша мајка; она се за вас све жртвовала“. Животињице напрасно уздахну дубоко и дрктаху по свом телу.

Ја одох своме оцу.

„Ти ћеш ми ваљда поклонити ову препелицу?“ питао сам га.

„Ако ти се допада. Али шта ћеш с њом?“

„Хоћу да ју сараним“.

„Сараниш?“

„Јесте! тамо у близини гњезда. Дај ми твој нож, да јој ископам малу раку.“

„Ах, нека се њезини млади на њеном гробу Богу моле“, примети тата зачуђено.

„Не“, одвратим ја, „то је ради мога задовољства; она ће лако мировати, тамо поред свога гњезда“.

Отац ми даде нож а да рече даље једну реч. Ја ископам раку, пољубим препелицу у прса, положим у малу рупицу и покријем ју земљом. За тим одсечем са истим ножем две мале гранчице, остружем им кору и направим, по што сам их са струком чврсто везао, крст од њих, који усадим на гроб.

Наскоро за тим удаљимо се, тата и ја; али ја сам се при сваком кораку, освртао, крст беше бео и ја га могох дуго видети.

Сљедеће ноћи снио сам сан. Био сам у небу и видио тамо на једном малом облачку моју препелицу. Али она беше сада сасма бела као онај крст. Око главе имаше мали светли светитељски круг, сигурно као награду за болове, које је препатила ради својих младих.

После четири до пет дана вратимо се ја и тата на исто место. Крстић беше мало пожутио, али је стојао на гробу. Напротив гњездо беше празно; нигде ни трага од младих. Мој ме отац уверавваше, да их је мужак гдегод на сигурно место одвео а неколико корака даље прну тај мужак из џбуна, тата га пропусти да одлети, није пуцао. Не! помислио сам, тата није зао човек!

И чудновато, од тога дана угасила се потпуно моја страст за ловом. Нисам више мислио ни на пушку, коју ми је тата обећао. Касније дабогме, када сам одрастао, ишао сам и ја кад и кад у лов, али нисам никад био прави и страсни ловац.

* * *

Једног дана ловио сам са другом. Нашли смо породицу јастреба. Женка полете а ми опалисмо. Бијаше погођена, али не паде, већ се одвуче са својим младима даље. Хтедох за њом.

„Останимо боље овде“, рече мој друг, „ја знам средство, да примамим целу породицу амо“.

Знао је заиста да подражава вику јастреба. Легосмо а он поче примамљивати. Заиста, не потраја дуго одзове се млади петао; за њим иђаше другу, напошљетку сама женка. Глас њезин звучао је нежно и сасма у близини. Ја подигох главу и видих, како животиња средином траве к нама трчи; нога јој бијаше сва крваза. Сигурно се у њој пробудио матерински осећај; хтела је нашу пажњу отклонити од својих младих. У том тренутку изгледао сам себи као право страшило од грозота. Усправим се и потапшем рукама. Маторка полете а млади уђуташе. Мој друг беше побеснио: „Ти си нам цео наш лов покварио!“

Од тога дана беше ми све теже и теже убијати и крв пролевати. („С. Л.“)

гењев до душе није био никад женђен, али је могао рећи о себи оно Хорацијево: homo sum et nihil humanum a me alienum esse, puto. Резултат тог је и ћерка песникова, о којој је реч. Осим породице, позвани су сви књижевници, универзитетски професори итд. Двор ће, вели, заступати царев брат велики кнез Владимир Александровић.

Демонстрација, што се збила у Паризу са „пруским уланом" већ је довољно сваком позната, крокодилске суве „сожаленија" лете на све стране. И у Русији се о њој доста говори. Руско јавно мишљење уме разликовати шпански народи шпанског краља; амо се вели да Француз нати су хтели нити су имали повода вређати Шпањолце, народ већ по себи блиски француском, али једно је што из тога извирује, и што Русима ни мало није жао, они не таје, у тој демонстрацији, наиме виде они огорченост против Немачке и преставника пруске војске. Амо се подробно прича, како је немачки канцелар хтео опробати чврстоћу ново-придошлог савеза а поред тога још бацити раздор међу два блиска племена романска. Али и то је, мисле Руси, света истина, да је доласком шпанског краља и дочек његов у Француској престоници, учинио више како би се што већма погоршали и онако запети односаји међу Немачком и Француском, више него што би учиниле ма какве друге комбинације и маневри немачког канцелара, и по томе, у Русији се може сажаљевати само форма, којом је краљ шпански у Паризу примљен, али дело само пак никако не, јер није тајна, против кога се савези свезују.

Будимпешта, 3. октобра. (Избори у делегацију. Антисемитски клуб. Спомен арадских мученика. Текелијанум.) После „хрватске дебате" највећма бејаше у стању заинтересовати у ово време угарски сабор избор саборских изасланика у делегације за заједничке послове. Не би тај посао ни био тако занимљив да није свемогући министар Тиса покушао и учинио један експеримент своје свемоћи против осталих парл. странака, а именито против средње, умерене опозиције, која је, признајући и сама у свом партајском катихизису дуализам као једну основну тачку немањског устава, и до сад вазда живо суделовала у свакој операцији тог заједничког законодавног тела. До сад беше у обичају, те према правичности беше бирана увек четворица из средње опозиције у делегације, а сад не хтеде либерална партаја примити више од тројице. То даде повода умереницима, те се повукоше у пасивност, не хотећи пустити у делегације ни ону тројицу. Како се крајња левица, која дуализам коначно одбацује, ни до сад није мешала у те заједничке послове, то је сад потпуни број делегата испуњен самим либералима, т. ј. владиним посланицима. Може се мислити, како су услед тога опозициони кругови огорчени на самовољну владу Тисину и на безобзирност његове странке.

Друга је новост са сабора, да се ових дана број странака једном умножио. Образовао се клуб нове, антисемитске странке. Клуб се тај састоји до сад из четири члана: Иштоције, Онодије, Ивана Шимоња и Ђ. Села. Јуче саопштише у листови и програм у целости и на завршетку позивају све пријатеље напретку домовине угарске, апелујући особито на народносне посланике да им се придруже и да их потпомажу. Програм тај веже чланове само у толико, у колико се односи на Јевреје, иначе су им у другим питањима одрешене руке.

Још нешто занимљиво. Дана 6. октобра слави се по сва мађарски кругови спомен т. званих „арадских мученика" од 48-ме године. Тако хтедоше и ове године радници мађарски да прославе тај дан. На ту свечаност позваше и гласовитог Мађара, некаквога Бранковића Ђурђа, уредника дневноме листу „Будапест"-у. Тај Бранковић требао је зачинити светковину сходном беседом. Али чим се говорник указа на трибини, начини се у дворани читава граја: почеше звиждати, викати, лупати, — читав дармар. Једна фракција међу радницима, која не признаје начело народности — на ни мађарске — беше се побунила. За тренутак нестаде и одушевљења и одбора и целе светковине, сам пак Бранковић једва утече кроз прозор. Као што се види мађаризација красно напредује.

У Текелијином заводу спроведене су у последње време неке врло лепе новине. Питомци су о заводском трошку сви уписани у овдашњи гимнастички завод, камо редовно одлазе на вежбања. Ако икоја, али та установа заслужује доиста сваку хвалу. Осим тога узет је учитељ француског језика, који им у завод долази, дајући им лекције. По уредби, коју су за те лекције скројили, дата је прилика сваком питомцу да за 4—5 година, док се у заводу бави, олако и јефтино научи француски. У будуће моћи ће Текелијини питомци (а и други Срби ђаци) уз невнатну уплату у заводу редовно читати све овдашње, све српске и неколико страних листова. Основано је за питомце права читаоница, којој је одређена и нарочита соба у заводу. Свему томе може се сваки Србин само радовати.

Дневне новости.

(Захвалница дру Мих. Полит-Десанчићу.) Као што јавља загребачки „Позор" захвалили су се загребачки грађани брзојавно дру. Мих. Политу-Десанчићу, заступнику уздинског среза на сабору угарском, ради говора што га је ту неки дан држао у ствари спора са Тројединцом

(Из Лаксенбурга.) Јесењско време које је од неколико дана наступило донело је лаксенбуршком замку и његовом перивоју прави идилички мир. Услед кише и хладног времена пожутило је лисје по дрвећу, и почело је већ и опадати. Престолонаследница Стеванија није још излазила из својих одаја, а посете врло ретко прима. Дневни програм супруге престолонаследникове веома је једноставан. По савету лекаревом не сме се царевићка Стеванија ничим другим занимате, до ли цртањем. Најмилија јој је забава мала Јелисавета, која сасма добро напредује. Мати и кћи проводе по цео дан или у одајама престолонаследничиним, или у дечијој соби. Прошле недеље, 2-ог тек. мес. било је надвојвоткињи Јелисавети управо шест недеља. Тога дана одслужена је како у дворској капели у старом замку тако и у кућној капели у плавом двору служба божија, на којој је и царевна Стеванија први пут након сретног порођаја присуствовала. Престолонаследник Рудолф вратио се претпрошле суботе из Штирске, где је неко време у лову био. При повратку изненадила га је престолонаследница Стеванија напредним даром, врло лепо и верно израђеном сликом мале Јелисавете, коју је царевићка сама нацртала док се царевић у Штирској бавио. Не зна се још за сигурно, када ће царевић Рудолф и царевићка Стеванија у Праг отпутовати.

(Уредник „Школ. Листа") и управитељ срп. учит. шк. у Сомбору, госп. Никола Вукичевић, отпутовао је 23-ег пр. мес. као изасланик срп. црквене општине сомборске у Будим-Пешту, да се упозна са устројством тамошњих забавишта и хуманитарних завода, као и са државним музејом школских учила, како би по том предлог истој општини за оснивање забавишта а по времену и других за народ корисних васпитаних завода, и за набавку потребних учила, поднети могао. Евала честитој општини сомборској.

(Комисија за Гарибалдијев споменик) изабрала је за свог вице-председника посланика Коренти ја, а за секретара естетичара барона де Ренциса, па је ишла на Јаникул да дефинитивно одреди место за споменик.

Друга је комисија у којој су вештаци Роза, Морели, Биото и херцег Торлонија утврдиће конкурски програм.

На конкуренцију ће бити пуштени само домаћи вештаци.

(Гарибалдијева колиба у Равени.) На дан ослобођења Рима 8 пр. мес. Гарибалдијевци и ветерани који су с њиме ратовали подигли су у Равени запис пред колибом у којој се Гарибалдије био прикрио кад је 1849 године од непријатеља бегао, те после у највећој опасности преко границе прешао.

Тај запис гласи: „Године 1849, кад је оружјем француским Рим побеђен и папама повраћен, хитао је Гарибалдије Млеткма у помоћ. Али гоњен на смрт и живот сакрио се у ову колибу и био је за Италију спасен. Ветеранско удружење подиже овај споменик славном вођи народном данас 8. септембра 1883 год. приликом двадесетогодишње светковине ослобођења Рима".

(Оставке српских официра.) Пре неког времена јавили смо да су неколицина српских официра услед тога што су приликом задњег унапређења прескочени у рангу — оставке поднели. Сада јављају да су неки од ових официра своје оставке натраг повукли, некима је оставка уважена а некима је одбијена.

(Потрес.) Прошле среде осетио се у целој северној Моравској прилично јак потрес. У Оламуцу примећено је најјаче гибање у близини тамошње катедрале. Осим што се један димњак срушио, друге штете није било. У Штерсбергу био је потрес тако јак, да су се тресли прозори на кућама, и да се по зидовима обешене слике са својих места покренуше. — И у Загребу приметио се потрес, који је од прилике две секунде трајао, и то у правцу од северо-запада на југо-исток.

(Промоција sub auspiciis на чешком свеучилишту.) Свршеном правнику на чешком свеучилишту у Прагу К. Фидлеру, који је све испите са одликом положио, дозвољена је крајем прошле школске године од Њег. Величанства промоција sub auspiciis imperatoris. Свечаност ова обавиће се за који дан, док почну редовна предавања.

Политичке вести.

— Из Београда јављају „Н. сл. Пр." да финансије краљевине показују знатан дефицит. — „Напредњаци" оставише дакле — чисто стање у благајнама државним.

— „Н. сл. Пр." јавља да ће услед одступа румунског министра Статеска по свој прилици бити спроведена реконструкција румунског кабинета. У том погледу јавља поменути лист да ће Ј. Брађано напустити војено министарство, Б. Боереску заменуће Д. Стурза у министарству иностраних послова, а овај опет примиће министарство финансија. Мајореску ући ће у владу као министар просвете. Н. Војнов ступи ће на место Статеска за министра правде. По другој верзији имао би Мајореску постати министром иностраних послова,

— Грегор Стурза имао је разговор с Брађаном, о ком је касније изјавио својим пријатељима да су разјашњена што му их је министар том приликом дао сасма противна оним изјавама, што их је Брађано сенату поднео.

— Министри француски Фери и Рејна били су 2-ог тек. мес. у Руану. На банкету, приређеном у њихову почаст наздравио је префект председнику Гревију, а Фери прихватио је ту здравицу да јавно похвали рад и држање Гревијево приликом задњих париских догађаја.

— На Парнелов фонд скупљено је у Ирској већ на 40.000 фуната штерлинга. Купљење прилога закључиће се месеца децембра о. године.

— „Тану" јављају из Мадрида да је Сагаста јавно изјавио да сматра докончаном задњим догађајима у Паризу проузроковану ситуацију.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Почетком овога месеца настаје нова претплата за оне наше поштоване претплатнике, који су се на три четврти године или само на трећу четврт претплатили.

Позивајући на обнову претплате, изјављујемо да лист без готове претплате не можемо никоме слати, па за то умољавамо поштоване претплатнике, да претплату за времена, и то најбоље путем поштанских упутница, послати изволе, како би се лист без прекидања отправљати могао. Наруџбине без новаца не могу се уважити.

Претплата, огласи, као и наплате за то, нека се изволе упутити на администрацију „Заставе", а само дописи и остало, што се тиче уређивања листа, нека се изволи слати уредништву „Заставе".

„Застава" излази четир пута на недељу.

Претплата стаје за аустро-угарску монархију, српске државе и покрајине:

на целу годину	14 ф.	— или 35	дин.
на по године	7 „	„ 17½	„
на четврт године	3 ф. 50	или 9	дин.
на месец дана	1 „ 20	„ 3	„

За остале земље и то: за Немачку годишње 18 ф., за Швајцарску, Румунију, Русију, Италију, Бугарску, Француску и Америку 20 ф., или сразмерно на четврт године.

У Новом Саду 1. октобра 1883.

Администрација „Заставе."

Распис награда.

„Матица Српска" расписује из фонда Јована Наке В. С. Миклушког за годину 1884. ове награде, тражећи, да се за њих напишу:

I. Ова дела:

1.) Роман, драма или шаљива игра, приповетка или новела из српског живота. — Награда од 50 до 500 фор. — Рок Петров-дан 1884.

2.) Срем и Фрушка Гора са историјског, културно-историјског, географског и народописног гледишта. — Награда од 300 до 500 фор., по вредности и величини дела. — Рок Петров-дан 1884.

3.) Књига за народ о заразљивим болестима. — Награда 100 до 300 фор. — Рок Петров-дан 1884.

II. За чланке за „Летопис":

Естетичка, научна или историјска расправа из српске књижевности. — Награда од 100 до 300 ф. — Рок Петров-дан 1884.

Дела се могу послати или под именом писчевим или безимено по уобичајеном начину.

Рукописи се не враћају.

Награда се издаје тек онда, кад писац дело поднесе наштампано, осим ако с „Матицом" о томе што друго не уговори.

Награда се губи, ако писац своје дело не изда на свет за годину дана, а међу тим није што друго уговорио.

Писац је дужан од свога награђеног дела, над га штампа, уступити „Матици" 25 комада.

Чланци за „Летопис", као и награђене новеле или приповетке, штампају се најпре у „Летопису", а после остаје право и писцу и „Матици", да их могу прештампати и посебице.

Према количини преосталога новца „Матица" је вољна примати и по вредности награђивати и друга научна, популарно-научна и забавна дела, саставе и чланке, остављајући писцима да могу слободно бирати предмете.

Нарочито се напомиње, да је главна скупштина овластила књижевно одељење и одбор, да могу издати из фонда наведног награде и оним чланцима и делима, која дођу и мимо расписане награде, или која су већ стигла, па се налазе на оцени, и то у течају године и пре скупштине, ако књижевно одељење или одбор пронађу, да приспослани саставци заслужују, да се награде.

Из главне скупштине „Матице српске", у Новоме Саду 31. августа (12. септембра) 1883.

Председник „Матице Српске".

А. Хаџић с. р. секретар. **Др. Ђорђе Натошевић** с. р.

Распис награда.

Из закладе Јована Остојића и жене му Терезије рођ. Зовукове расписује се за годину 1884 и 1885 ове награде:

1.) Историја Срба у Угарској од најстаријих времена до данас. — Награда 100 дуката. — Рок 31. децембар 1885.

2.) Понавља се награда од 100 дуката за расправу: „О Буњевцима", с роком до 31. децембра 1884.

Уједно се напомиње, да рок прошле године расписаним наградама истиче 31. децембра 1883.

Те су награде:

1.) Историја најновије српске књижевности, од како се у њој појавио Вук Ст. Караџић па до данас. — Награда 50 дуката.

2.) Популарна естетика за одраслије женске. — Награда 50 дуката.

Дела за расписане награде могу се послати или под именом писчевим или безимено по уобичајеном начину.

Рукописи се не враћају.

Награђени рукописи штампају се или у „Летопису" или посебице према договору са писцима.

Награда се губи, ако дело за годину дана не угледа света, а међу тим писац није што друго с „Матицом" уговорио.

Од награђених дела, која се посебице штампају, дужан је сваки писац уступити „Матици" 25 комада.

Из главне скупштине „Матице Српске", у Новоме Саду 31. августа (12. септембра) 1883.

Председник „Матице Српске":

А. Хаџић с. р. секретар. **Др. Ђорђе Натошевић** с. р.

ПРИПОСЛАНО.*)

Славно уредништво!

У бр. 60. „Српског Народа" од 14. (26.) септембра о. г. уврштен је допис из Сусека од 4. септембра о. г. у коме дописник на моју личност са клеветама напада. Да нисам на месту „обћинског начелника" управне обћине черевићке, не би се на тај допис ни осврнао. Но овако да неби моји пријатељи и познаници као и претпостављене ми власти о мени крњавог мњења добили; слободан сам славно уредништво умолити, да би ови пет прилога доказа о моме службовању у свој цењени лист уврстити изволели, који нека ми као заштита против подле клевете служе.

У Черевићу 23. септембра (5. октобра) 1886.

Са особитим поштовањем
К. С. Бокшан,
начелник управне обћине Черевић.

I.

Бр. 257 ех 1882.

Сведочба,

којом ми подписани представници и заступници политичне обћине Чалме по свом најбољем знању и поштењу тврдимо: да је обћински начелник господин Коста С. Бокшан, којег смо прво за обћинског начелника, а затим и за мјестног судца једногласно изабрали, у оба правца ова своје дужности за цело време свога службовања са највећом ревности, тачности и савестно вршио, и да је се свагда и сваком приликом за бољак и напредак повереног му народа најживље старао и заузимао.

Таковим службовањем својим, као и лепим и пријазним предусретањем ованке странке без разлике, не само да је господин Коста С. Бокшан поклоњено му наше поверење подпуно оправдао, него нас је шта више толико предобио и обвезао, да ћемо заиста жалити и тешко онај час преторети, када се будемо с њиме растајати морали, што ће можда само онда бити, ако би потражено место капетаније код митровачког магистрата получио, које ће недвојбено по будућност његову од много веће користи бити, него место обћинског начелника.

На властиту молбу његову издајемо ову сведочбу за истинитост, које нашим поштењем јамчимо, и желимо му, да само ту љубав и поверење новом свом положају стече, каковим је овде код нас и од нас одликован бивао.

У Чалми 17. јануара. Гавра Милиновић бележник. Одборници: Е. Ковиљац парох, Стеван Авакумовић, Милинко Буиновић, Светозар Марић, Стеван Симичић, Панта Белић, Никола Петровић, Максим Лазић, Совра Путинчанин, Лоја Аџија, Рафаило Вогањац, Јосиф Фесел, Коста Томашевић, Игњат пл. Јанковић, Стеван Прокић, Јаков Бранделик.

Број 672. Истинитост ове сведочбе потврђује се од стране крал. поджупаније румске.

Кр. поджупанија у Руми 20. сјечња 1882. За поджупана: Потурчић, тајник!

II.

Бр. 3054. — 1882.

Славној кр. поджупанији у Вуковару.

У прилогу под ·/. доставља се славној крал. поджупанији молба обћинског начелника у Чалми Косте С Бокшана за полученье изпражњеног места обћ. начелника политичне обћине Черевић на даље уредованье тим, да је молитељ значаја поштен, чиновник реван и марљив, који је за време свога службованья принадлежеће му дужности на задовољство крал. ове поджупаније обављао те с тога заслужује да му се молба на надлежном месту топло заговара.

Кр. поджупанија у Руми 24. ожујка 1882. Кр. поджупан Ј. Музлер с. р.

III.

Записник

од 8. октобра 1883. списан у седници заступства обћине у Черевићу.

Присутни подписани, од стране поглаварства Коста Бокшан начелник, Јован Живковић бележник, од стране заступства Јован Максимовић, Ђока Грчки, Ђока Савић, Јулиус Клаузер, Живан Гачулић, Максим Милорадов, Младен Аћимовић, Сава Бранковић, Коста Ђорђевић, Јоца Костић.

Бр. 38. Обћ. начелник управне обћине Черевић приобћује заступству, да је од непознатог дописника из Суска дана 4. септембра т. г. у новина „Српски Народ" бр. 60. од 14. (26.) септембра т. г. допис који се на његову личност односи пун лажни погрда и клевета стављен, који га пред светом окаљати намјерава.

С тога ставља замолбу на обћинско заступство, које његов рад познаје и прати, да га у заштиту узме.

Ad 38. По прочитању дописа, на замолбу начелника буде закључено: да се поменути допис у бр. 60. новина „Српски Народ" од 14. (26.) септембра т. г. из Суска од 4. септембра т. г. као клевета проста жигоше, уједно општинском начелнику управне обћине Черевић К. С. Бокшану на његовом до данашњем званичном раду и моралном понашању подпуно поверење изрази и изда, како би сваку неистиниту клевету у реченоме допису од себе и своје личности одклонити могао.

Да овај записник подпишу буду Сава Бранковић и Јован Костић изабрани.

Сава Бранковић с. р. Јован Костић с. р.

IV.

Изјава.

Ми доле потписани овим у име истине изјављујемо: да је допис у броју 60. од 14. (26.) септембра о. г. „Српског Народа" из Суска од 4. септембра о. г. под насловом „Или он, или ја ван" проста лаж и клевета.

Обћински начелник је са др. Гринхутом и његовом супругом из Черевића око 12 сати пре подне приспео, мирно и људно у собу домаћина поменутог ступио и ту се на најучтивији начин позабавио, без да је и кога увредио.

Ово са својим поштењем потврђујемо.

У Грабову 23. септембра (4. октобра) 1883. Коста Ђорђевић домаћин, М. Љубинковић парох адм.

V.

Изјава.

Лаж је да сам обћинског начелника управне обћине черевићке, када сам печат за марвинску путницу требао и њега у Беочину тражио, у веселом друштву нашао, он је у обћинској кући беочинској код начелника и бележника био.

Замолио га да се самном у Черевић поврати, почем печата на марвинску путницу требам; то је одма и учинио, сео на моја кола и повратио се у Черевић.

Ово на клевете дописника из Сусека од 4. септембра о. г. у „Српском Народу" бр. 60. од 14. (26.) септембра о г.

У Сусеку 23. септембра (5. септембра) 1883.

+ Гига Боботски. Имена потписатељ Петар Кућанчанин.

---

*) За ствари под овом рубриком не одговара уредништво овога листа. — У.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Књижара браће Јовановића у Панчеву.

И ове године изаћоше у нашој наклади

НОВА ШКОЛСКА ИЗДАЊА

Песме у два гласа за народне школе. Сложио М. Топаловић. Одобрено од вис. школ. савета II. свеска, сад баш изишла, са новим песмама — — 30

Препоручујући ова нова издања свима п. н. школским властима, слободни смо и сва досадања наша издања овде ради бољег прегледа навести:

Прва настава у вери (мали катихизис за I. и II. разред) од Вукићевића — — — — — 10
Кратки катихизис за III. разред од Вукићевића — 12
Пространи катихизис правосл. цркве од Вукићевића I. део: за 4. и 5. разред народних и 1. и 2. разред средњих школа — — — — — 30
— — II. део: за 6. и остале разреде народних и 3. и 4. разред средњих школа — — — 30
Упутство за прву наставу мале деце у вери од Н. Вукићевића — — — — — — 20
Буквар српски са сликама од С. Чутурила школског инспектора, тврдо укоричен — — — 13
Прва читанка од С. Чутурила — — — — 12
Друга читанка за срп. основ. школе од С. Чутурила. Тврдо укоричена — — — — — 24
Буквар словенски од вис. школ. сабора одобрен, по обављеној цени само — — — — —
Немачки буквар за српске основне школе од Средојевића, једини од вис. школског савета одобрени 15
Мађарски буквар од Какујаја за срп. школе од Ј. Поповића, I. део за 2 разред. Тврдо укоричен. — 16
Мађарски буквар од Какујаја за срп. школе од Ј. Поповића II. део, за 3. и 4. разред. Тврдо укоричен 25
Упутство за предавање мађарског буквара I. део од Какујаја, израдио Ј. Поповић управитељ — 35
Упутство за предавање мађарског буквара. II. део од Какујаја, израдио Ј. Поповић управитељ — 30
Граматика срп. мала за основне школе — — — 18
Слике из историје угарске за 4. разред нар. школе 24
Слике из историје српске за 3. разред народне школе 20
Слике из опште повеснице за више девојачке школе и више разреде народних школа — — — 40
Земљопис за срп. нар. школе по Кутнеру од Поповића управитеља II. издање са сликама — — 30
Земљопис за срп. нар. школе у Угарској по најновијим мађарским изворима израђен — — 40
Земљопис општи и отачаствени. За III. и IV. разред Написао П. Ђ. Вуковић — — — — 45
Изх Часослова, оупражненїе въ чтенїи церковныхъ книгъ — 9
Изъ Цвѣтнаа, оупражненїе въ чтенїи церковныхъ книгъ къ оупотребленїю въ народныхъ оучилищахъ — — 22
Мала свештена историја за српске народне школе — 6
Апостоли и евангелија недељна и празнична — 75
Мала катавасија за школску младеж — — — 16
Библичне повести новог завета Н. Ђ. Вукићевић — 40
Припјевке из стар. и нов. завета. Од Ђ. Даничића 50
Изјашњење свете литургије, Н. Ђ. Вукићевић — 50
Спомећна књига за разјашњење црквених појања. Од Н. Ђ. Вукићевића, друго поправљено издање — 45
Наша земља. Читанка за народ. Посрбио Ст. В. Поповић. (Читанка за 5. и 6. разред) — — — 50
О човеку. Спомоћна књига за учитеље и ученике основ. нар. школа. Написао М. Т, Фрачковић — 30
Кратак наук мађарског језика. I. део. Написао Милован Јанковић. Пето поправљено издање — — 36
— — II. део од Ј. Поповића управитеља — — 30
— — III. део: Мађарска читанка са речником од Ј. Поповића управитеља — — — — 50
Кратак наук о глобусу II. издање — — — 10
Права и дужности грађана од Ј. Поповића само — 20
Рачуница за срп. народ. школе I. књига — — 10
II. „ 12
III. „ 16
IV. „ 20
V. „ 50
VI. „ са сликама 55
Наука о геометријским облицима од М. Петровића за 4. разред, сасвим прерађено IV. издање — 40
Природопис А. Либева. I. Зоологија. Друго издање 30
II. Ботаника 20
III. Минералогија 25
Поука о кућарству написао проф. Мита Петровић — 45
Декламатор. Збирка српских и хрватских песама за декламовање с опширним упутством, како ваља декламовати. Друго умножено издање — — 60
Како се стављају питања. Српски удесио Д. Јосић 50
Човечије тело и његова нега. Са више слика. Написао проф. Мита Петровић. II. умножено издање. 60
Граматика српска. За средње заводе и више разреде народних школа. Написао Владимир Вујић професор. Пето прерађено издање — — — 50
Граматика српска за учитеље III. и IV. разреда. Израдио Мита Нешковић — — — — — 50
Граматака стара словенска за гимназије и богословије од проф. Ј. Живановића, III. издање — 80

Хемија за средње школе. По Прокопу Прохазки и другима написао Мита Петровић професор, са више слика — — — — — — 60

Основи физике за више разреде народних школа, више девојачке школе и сродне заводе. Написао М. Петровић проф. са 70 слика. II. прерађено издање 65
Писмени састави за српске школе — — — 14
Јестаственица од Фрачковића. IV. најновије издање 30
Збирка народних песама за школску младеж — 10
Мала земљоделска читанка. За српске нар. школе написао др. Ђ. Радић. Са сликама. Друго издање 30
Баштован од П. Бибића. Најновије издање — — 80
Кратко пчеларство за почетнике. Написао М. Д. Дејановић. Са више слика — — — — 50
Гајење кртоле са више слика од М. Д. Дејановића 70
Очење или каламљење од др. Ђ. Радића са сликама 10
Настава у српском језику од Милетића за II. разред — — у српском језику за III. разред основних школа од Св. Милетића — — — — 25
— — за IV. разред основних школа од Св. Милетића 40
Наука о чувању здравља за школе, Карла Реклама. Превео Д. Јосић. Друго поправљено издање — 20
Великаја православнаја катавасија. којом се може недељом и празником вечерње, јутрење и служба правилно обавити. С благословом Њ. Светости г. патријарха Ивачковића — — 1.—
Практичан поступак при настави у рачуну за I. разред нар. школе. Израдио Св. Милетић учит. — — при настави у рачуну за 2. разред нар. школе од св. Милетића учитеља — — — — 45
— — при настави у рачуну за 3. разред нар. школе од Св. Милетића учитеља — — — — 70
Поступак при настави у обичним разломцима за 4. разред нар. школе од Св. Милетића учитеља — 40
Поступак при настави у десетичним разломцима за основне школе од Св. Милетића — — — 40
Настава у земљопису за други разр. основне школе од Св. Милетића — — — — — 35
Настава у земљопису за III. и IV. разред основних школа. Написао Св. Милетић — — — 45
Настава у женским ручним радовима. Упутство за учитељице и матере српске, написао П. Деспотовић. Са више слика — — — — — 1.—
Гимнастика за мушку и женску децу у српским осн. школама. По Ј. Нигелеру израдио Владимир Красић. Одобрено од вис. школског савета 17. фебр. 1881. Са више слика — — — — — 50
Српска народна основна школа (дидактика и методика). За све, који се школом баве од Петра Радуловића — — — — — — 60
Упутство к предавању познавања природе у народној школи. Саставио Симеун Коњевић. I. Природопис и природословље за III. разред народне школе — 80
Уредбе за српске народне школе — — — 30
Речник српскога и немачкога језика. Саставио Ђорђе Поповић. I. део: немачко-српски фор 3.— фино везан — — — — — — 4.—
— — II. део: српско-немачки — — фино везан — — — — — 3.60 4.80
Мапа Европе од Ханткеа, српски приредила и издала наша књижара, израђена по закључцима берлинског конгреса. На платну — — — — 6.—
Школа основног цртања за нар. школе од Мужака 1.80
Збирка геометријских тела, за наставу у науци о геометријским облицима — — — — 4.20
— физикалних справица већа — — — — 40.—
Писмарице на тврдој артији, кутија — — — 3.—
Штица, по методу Вукићевићевом — — — 2.—
Рачунаљка руске за рачунање с целим бројевима, лепо бојадисана и лакована — — — — 12.—
Немачко упутство за ову рачунаљку стаје — 20
— За рачунање с разломцима, лепо бојадисана и лакована — — — — — — — 12.—
— бечка са штапићима и куглама — — — 16.—
Шрајберове велике природописне слике за вид. српско издање, препоручено од в. школског савета 20 колорираних таблица; првих 5 таблица садржавају сисавце — — — — — 7·25
других 5 таблица тице — — — — 7·25
трећих 5 таблица амфибије, рибе итд. — — 7·50
четвртих 5 таблица растиње — — — 7·50
Глобус српски 8″ у пречнику — — — — 6·70
„ „ 8″ с меридијаном — — — 15·75
Један пут један, на тврдој артији — — — 3
Песме у два гласа за народне школе. Сложио М. Топаловић. Одобрено од вис. школ. савета — — 30
Литургија св. Јована Златоустога. Компоновао Корнелије Станковић а за 4 мушка гласа приредио Мита Топаловић — — — — — 4.—

Код свију ових књига, које смо о нашем трошку издали, дајемо на сваких 10 комада једне врсте 1 комад на дар.

☛ Уједно понављамо, да је скоро изашла

☛ МАПА АУСТРО-УГАРСКЕ ☚

са Босном и Херцеговином и пограничним земљама

од ХАНТКЕА

српски приредила и издала књижара браће Јовановића.

До сада је била велика оскудица у српским школама што није постојала мапа Аустро-Угарске; зато се с правом надамо, да ће све српске школе, ма где оне биле, похитати да набаве ову ваљану мапу, и тиме попуне давно осећану правнину у земљописној настави. С тога, што су на њој обележене и Босна и Херцеговина са пограничним земљама, ова ће мапа свакој српској школи корисно послужити за предавање отачаственице. Ове су мапе највећег формата, а израђене су с обзиром на најновију политичну поделу у чувеном географском заводу у Глогави (у Немачкој) те не само да надмашују досадање српске мапе, но и с правом могу се упоредити с првим страним мапама.

Подлепљена платном стаје ф. 8.—

☛ НОВ СРПСКИ ГЛОБУС ☚

од 6″ у пречнику

нарочито за мање општинске школе удесан, јер је врло добар а ипак много јефтинији од онога од 8″ у пречнику, издадосмо у својој наклади, те се само од нас повлачити може.

Цена је истоме ф. 5 —, са меридијаном ф. 13.—

СРПСКИ ПРОПИСИ

на финој глаткој хартији, са српским сликама и 8 листова, најлепша израда од свију досадашњих, туце 9 нов. Препродавцима знатан попуст.

Умољавајући све п. н. школске власти и господу учитеље за многобројне наручбине, напомињемо изречно, да се у нас и све остале школске књиге туђе накладе у свако доба набавити могу.

Наручбине се извршују тачно с платом у наточ (per Nachnahme.)

У ПАНЧЕВУ, августа 1883.

КЊИЖАРА БРАЋЕ ЈОВАНОВИЋА.

Колика је вода у Дунаву под Новим Садом.

Недеља	2.	октобра	2 метр.	87	сантим.
Понедељак	3.	„	2 „	87	„
Уторак	4.	„	2 „	87	„

Ред пловидбе

помесног пароброда „Нимфе,“

почевши од 12. (24.) септембра, до даље наредбе.

Из Каменице у Нови Сад: пре по дне у 5, 6, 8 и ½10 сах., после по дне у ½2, ½3,4, и 6 сахата.

Из Новога Сада у Каменицу: пре по дне у ½6, 7, 9 и 11 сах., после по дне у 2, 3, ½5 и ½7 сах.

Подузетници,
помесне пловидбе.

Ред пловидбе

од 4. (16.) октобра 1883. до даље наредбе.

У ЗЕМУН: недељом, понедељником, средом, четвртком и петком у 1 сахат после подне.

У ОРШАВУ: недељом и средом у 1 сах. после подне.

У ТИТЕЛ: недељом и средом у 1 сахат после подне.

У БУДИМ-ПЕШТУ: недељом, уторником, средом, петком и суботом у 1¾ сах. после подне.

Отправништво.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

У нади накнадног скупштинског одобрења расписује се стечај из стипендијске закладе Павла Јовановића на место Пере М. Илијћа, који се на својој стипендији захвалио, с годишњом стипендијом од 400 фор. за слушаоце политехнике.

Молбеници ваља приложити ове сведоџбе: 1) крштено писмо; 2) лекарску сведоџбу о здрављу и накаламљеним богињама; 3) школска сведочанства од последње две године, и 4) сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико родитељи молиочеви имају деце.

По вољи оснивачевој морају његови питомци слушати политехнику у Бечу или Прагу, и на крају сваке године поднети расправу на српском језику ма из ког предмета, кога су слушали. Теме за те расправе ваља да су од општег садржаја и значаја.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто време.

Рок овоме стечају траје четири недеље дана од дана када по трећи пут изађе у новинама.

Из седнице књижевнога одбора „Матице српске“, у Новоме Саду 24. септ. (6. окт.) 1883.

Подпредседник
књижевног одељења „Матице Српске“:
Филип Оберкнежевић, с. р.

А. Хаџић, с. р.
секретар. 3—3

СТЕЧАЈ.

По одлуци главне скупштине расписује се стечај на једно управљено место из стипендијске закладе Петра Костића.

Стипендија износи: за слушаоце основних школа 200 ф., за слушаоце ниже гимназије и богословије 250 фор., за слушаоце горње гимназије 300 фор., а за слушаоце правних, медицинских и философских наука 350 фор.

Молбеници ваља приложити ове исправе: 1.) Крштено писмо; 2.) лекарску сведоџбу о здрављу и накаламљеним богињама; 3.) школска сведочанства од последње две године; и 4.) сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико родитељи молиочеви имају деце.

По вољи оснивачевој и наредби министарској морају костићеви питомци науке слушати: основне школе и први гимназијски разред у Винковцима, остале гимназијске разреде у Сегедину, правне и философске науке у Пожуну, а медицинске по потреби извесно у Бечу.

Првенство на ову стипендију имају од најспособнијих ђака за науку синови Черевићки, а после њих молиоци родом из Срема.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто време.

Рок овоме стечају траје четири недеље дана од дана када овај стечај изађе по трећи пут у новинама.

Од књижевнога одбора „Матице српске“, у Новоме Саду 15. (27.) септембра 1883.

Председник „Матице српске“.
Др. Ђорђе Натошевић, с. р.

А. Хаџић, с. р.
секретар. 3—3

СТЕЧАЈ.

У Мокрину упражњена су:

I. Једно место учитеља у III и IV разреду.

II. Једно место учитеља у III и IV разреду.

Учитељици је дужност законом прописане предмете деци предавати.

Плата учитељичка је годишња 442 ф. 90 нов. три ланца ораће земље, на коју сама пореву плаћа, удобан стан са баштом и сламе за огрев преко зиме колико потребује.

Учитељу је дужност законом прописане предмете деци предавати, децу у црквеном појању обучавати, и у цркви појати.

Плата је учитеља као и учитељице са удобним станом и ½ приходи од самрштине.

Г. Г. учитељи односно учитељице који желе једно од поменутих места добити, имају доказати да су осим прописаних наука и испит из мађарског језика положили.

Рок пријаве је до 10-ог октобра т. г. по нашем.

Молбенице се шаљу на подписани одбор.

Желити би било да се како г. учитељи, тако и г. учитељице и лично прекажу.

Из седнице шк. одбора држане 24-ог септембра 1883. у Мокрину.

3—3 **Одбор срп. вероисповедних школа.**

ИЗРОК.

Кр. судбени стол у Земуну даје овим на знање, да је одлуком својом од 29. рујна 1883 бр. 2352 одредио за започетак одштетног поступка у погледу извластит се имајући за изграђење будапештанско-земунске жељезнице потребних у подручју општине града Карловци у пределу Кривац, Караш и Интравилану лежећих у извластбеном попису од 25. града назначених у грунтовници општине Карловци под кат. бројева: 1308, 1501/I, 1311, 1304, 7, 9, 4193, 4191, 4189, 4194, 4195, 4197, 4289, 4911 и 4817, уписаних властништво градске општине Карловци сачињавајући, рочиште на лицу места у Карловци у писарни градског поглаварства, на дан 22. децембра 1883 год., у 10 сахати пре подне.

На ово рочиште, позивају се: извластитељ, главно грађевно подузетништво будапештанско-земунске жељезнице, и властник горе наведених непокретнина, градска општина Карловци, као и свиколики грунтовнички интересенти односно законити заступници ових у сврху чувања можебитних права и интереса својих том приметбом да изостанак интереса, од рочишта изречење мериторне одштетне одлуке пречити неће.

Кр. судбени стол у Земуну 29. септембра.

3—3 Управитељ суда.

ПОЗИВ.

Столар Андрија Шанк и сестре му Ида, Марија alias Марина и Ана, све три рођене Шанк, позивају се из добре намере, да пребивалиште своје Стевану Мерли у Митровици, што скорије обзнане, и то на следећи начин: Ја Ида, Ана итд. удата Н. а рођена Шанк находим се у Н. код господара Н. 1—

ЗА ЈЕСЕЊУ И ЗИМСКУ СЕЗОНУ.

Велики избор **мушки и женски хаљина**, као и сваковрстни мантила за госпође и девојчице, постављени свилени и брокат мантила, мантила против кише, мушки и женски бунди налази се са најјефтинијом ценом и солидном послугом у **првој бечкој конфекционој радњи М. Шостала у Новом Саду на пијаци.** 22—200

ОБЈАВА.

Каменичко властелинство намерава дрва, која ће ове године под сечу доћи **9. (21.) октобра** т. г. у 10 сахата из јутра у властелинској писарни у Каменици лицитандо ономе продати, који за иста највише понудио буде и то у Лединци $13^{1385}/_{1600}$ и у Беочину $2^{856}/_{1600}$ и $4^{79}/_{1600}$ јутра. Купци који желе на лицитацији суделовати уљудно се позивају да на време изволе доћи.

3 3 **Управа властелинства.**

На знање.

Част ми је п. н. општинству до знања ставити да сам гостионицу код „Камиле“ у Новом Саду почевши од 1. новембра у закуп узео.

Препоручујући се поштованом општинству нарочито пак г. г. путницима, обећавајући са своје стране сваку удобност у погледу укусно намештених соба, добре кујне и сваковрсна добра пића, уз тачну послугу и умерену цену.

Молим за што обилатију посету.

У Вуковару 10. октобра 1883.

Матија Вујичић,
угоститељ.
3—3

60.000 ПОШТАНСКИХ ЏАКОВА

писмени кеса од лана мало употребљени, продајем у свему или у партијама.

С. АДАМОВИЋ
Wien I. Schulerstrasse 18.
3—3

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

МИЛАНА ЈОВАНОВИЋА

у Митровици 2—3

потребује два шегрта из добре куће. Првенство имају они, који покрај српског језика и немачки говоре.

НАЈВЕЋЕ ФАБРИЧНО СТОВАРИШТЕ ПОЉОДЕЛСКИХ МАШИНА

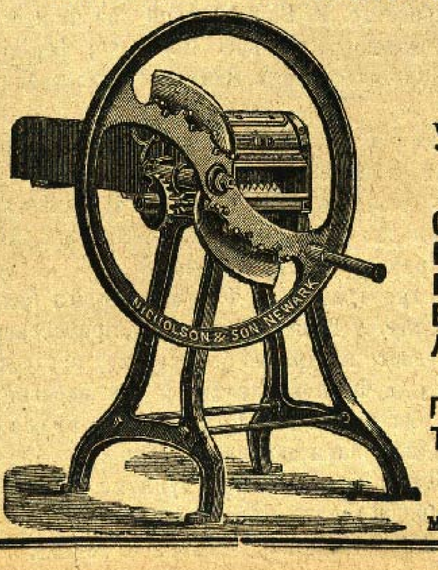

В. СТЕФАНОВИЋА

у Новоме Саду, ћурчинска улица

препоручује по врло умереној цени новодобивене

СЕЧКЕ мале и велике за сечење сламе, сена и кукурузовине.
МАШИНЕ за крушење кукуруза руком и машином.
МЛИНОВА на један, два и више пари камења.
ВЕТРЕЊАЧА Бакер-система са 12 и 15 сита.
ЛОКОМОБИЛА, дрешмашина од $2^1/_2$, 4, 6, 8, 10 и 12 коња снаге.
ПЛУГОВА од 1, 2 и 3 раоника.
ТРИЈЕРОВА сваке системе и величине.

Писмене налоге тачно и брзо извршујем, а за сваку машину да добро ради јамчим. 4—

Властник и одговорни уредник др. Светозар Милетић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.

„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½, дин на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Појединн бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 154. У Новом Саду у петак 7. (19.) октобра 1883. ГОДИНА XVIII.

ГЕРМАН АНЂЕЛИЋ
именовани патријарх у српској цркви.

ГЛАС ИЗ ГОРЊЕ КРАЈИНЕ.

VIII.

Живот народни у автономној цркви отпоче се међутим развијати у свијем границама својијем. Така љепота и бујност разграната автономна живота народнога могаше се најјасније опазити у пространој дијецези горњо-карловачкој. Већ први избори чланова у епархијске сабјске разма-

гом. И он не спаваше. Он биљежише сваки покрет у новом животу народном. Он пазише сваку згоду коју ће да уграби, па да удари нож у тако разиграно срце живота црквено-народнога. Он тобоже потискиваше умјерније саборлије, да се не дају заводити од омладинаца, који не иду за другијем, до да оборе цркву и православије; јер да само на рушевинама цркве и православља (калуђерскога) настаје прави живот те „развратне тероризујуће

баш онако како је то желио зао дух српски, заогрнут сада плаштем мандатара патријарина у бачкој дијецези. А да тај дух задовољи своме увријеђеном властољубљу, који од задњега сабора још сасвијем уздигнути не може, уради са господином свјетовнијем администратором, кр. повјереником Мајтењијем, те опколи војска српску црквену општинску кућу, иштући од сједнице сакупљене протоколе општинске у којијем је повјереница бившем администратору владици Стојковићу.

Сложнијем заклетијем противником српцркнене свијести и мисли пође за ру- да у свом брзом развитку сузбију црнародни живот. Народ у својијем црвијем општинама, а и црква у давању вијех бенефиција осјетише, да је тешка ријатељска рука укочила точак слободнапредовања њихова. Јер црквене опне једна за другом суспендоване бива- А попови српски већ и морадоше и на ине спремни бити. Настаде процес у родном и црквеном животу врло тежак емио, коме један народ заузет за сретан ој свога новога живота у цркви својој, а догледати не може.

У исто доба долази заповедајући ђенад Хрватском и Славонијом у Плашда смиреном и светом владици Никовићу каже царево поздравље, којијем оздравља, да се окане Милетића и нае странке у пословима и на саборима венијем. Тај поздрав по свој прилици може скорој и напрасној смрти тога итога владике. Владику Николајевића ћтају у хладни гроб, а пространа дија његова, — онај дични и за нови свој вени живот свом снагом ума и срца ети народ српски, који у скупштини рквјској од 1871. онако узносаше свога љеног оца, топле сузе лије над мртм владиком својијем оставши осиромашен ез подпоре очинске. Силни и наравниитоком развијајући се послови по великом црквенијем општинама у дијецези сада ојнога владике стадоше на једанпут и од и црква осјетише голему штету од ајања тога. Али се то трпити мораде адкој нади: да је свака сила за вреа а невоља редом иде.

И то се све тако збива — а зао дух ски притајен тобоже у платоновој згради . Саду смијаше се грохотом у пакленој и својој. Јер све то што се збива — а се по вољи и наваљивању његову. А слуге вијерне на све стране одпоче-

ше новом снагом и удворности служити великоме мамону своме. „Пресвијетли од блатскога“ трубише већ по цијеломе свијету славу и добит реакционара у цркви српској.

Но таке се жалости збиваху у животу новом снагом ојачане цркве народне — у народу самоме. Али и на новоме двору Никаноровом одпоче игра једна — недостојна.“

Шпионажа, удворство, сплеткарство обмота као мрежом васцио живот јакога и женијалнога Никанора. Он већ знађаше за све смјерове и удесе, које му спремити може само онај паклени демонски дух. Али му не оста друго, но се чудити и стојећи чврсто уз започету наравно — противнародну акцију — барем у часу привидно — чекати час, када ће моћи оданути и својом снагом, не везан и не контролиран од никога, одпочети прави достојни посао свој. Дворјани његови, сви осим једнога велеума постадоше му невјерни. Он се ни крочити не може у самој кући својој а да на изајство не нагази.

Што је тек замислио да уради, већ знаде реакција кр. повјереника. Његово путовање свакидашње у Варадин заповједајућем генералу тврђавинском не бјеше ништа друго но сузбијање те јаке клеветничке клике новосадске. — Демон народни и његов шћеде пак да он тако ради. Јер одлазећи сваки дан царском ђенералу у царску тврђаву, и притискујући у исти час немилице свештенство по васцијелој јерархији, а тукући своје свештенство у архидијецези — уз то још суспендирајући једну црквену општину за другом, па убијајући турском силом напредан дух у гимназији новосадској — може само у најподпунијој мјери послужити издајничком духу великога мамона, што му иза леђа душу тијем путем отискиваше. Јер Никанор радећи тако може се као некада омиљени и велики син народни огријешити о савијест своју и сасвијем изгубити код народа свога, који га народ сада у делању такоме и неможе другачије гледати но као неверна сина свога. —

Тај мотив пакленога духа „иноковога“ нагађаше — иначе племенитога — и пјесника митроносца на врло стрм и тежак пут ове зле противнародне акције. — И као свјетиња јасна у паклу црноме лебдијаше пред црнијем духом мамона свепрождирућега — спахилук даљски и хегемонија у цркви српској —

Додатак „Застави.“

1

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМ САДУ КОД СВ. САВЕ.

ЗАБАВНА ДЕЛА.
ПРИПОВЕТКЕ, РОМАНИ И ПОЗОРИШНА ДЕЛА.

Ричард Дарк амерички разбојник —·75
Госпођа са камелијама по Дима — 1·—
Devedest tri od Higa — — — —·80
Помба из арбанашког живота — —·30
Две жртве — — — — — —·25
Варвара Убрих калуђерица 50 н.
Јета, приповетка са истока 20 н.
Четир месеца на мору од Жил Верна — 60 н.
Црна Индија од Жил Верна 60 н
Срећа у браку од Толстоја 60 н.
Пет недеља у балону од Жил Верна, 1 ф.
Филипова љубав, превео А. Хаџић 70 н.
Богата наследница приповетка Дашове 60 н.
Драга, превео А. Сандић 40 н.
Шарен свет превео А. Хаџић 70 н.
Демон игре (коцкања) кривичан догађај — — —·40
Мала грофица, превео А. Хаџић —·40
Стари глумац превео Сава Петровић —·40
Чичиковљеви догађаји или мртве душе, роман у три књиге од Гоголја — 1·50

Кип-фо, од Жил Верна — — —·60 н.
Бој код Мората, роман из швајцарске прошлости — — — — — 1·20
Царев гласник од Жил Верна — 1·80
Крчмарев син или на силу оце убица —·50
Српске народне приповетке од Ђорђа Којадинов-Стефановића 60 н.
Путовање по Новој Србији, пише Срета Л. П. (Изађоше до сад десет свезака, једанаеста се сад штампа) цена је свакој свесци 20 н.
Јели морало бити, приповетка од Детлева 1 ф
Увсо листак од Ј. Игњатовића 50н.
Касија царица од М. Видаковића 80 н.
Степски лир, од Тургењева 40н.
Два брата од Шатријана 60 н.
Велимир и Босиљка, од Видаковића 1·—
Са оне стране мора, од Хофмана —·30
Њу су оптужили, од Грунћа —·15
Кобна заклетва, ром. из енг. живота —·80
Грозна успомена, од Николића —·50

лијево и то не јако далеко, јер и олизо има хиљаде факта.

На овом брду колико је рачуна се пена (умјетно подизање шуме), али је та у ствари само на сјеверној и западној страни те тако дивно напредује, да се види која хиљада огредака више него прије док није било културе. О јужној страни нико и не помишља, да је запени, ако је тај крај најзгодвији за тај посао. То је за то, јер је с те стране мало католичко сеоце а лугар је соја јуначкога — вјеран телал свога пророка. За српски народ у свом ревиру обично каже: „Ниђе нијесам видио горих а страшивијих људи но су ови Власи! На источној страни нашег брда покушава се сваког прољећа подигнути „лугарска култура“, али та смета тамошњим људима, па је знају вјешто одбити од себе. Тај посао није бат јако тежак. Натовари на се и на паripче (ове године осам кварата јечма и још неких потркушица) па иди те моли, код нас добро познате иштванције, лугара и ферштера, и не ривикај. И да вам је стати па видити, како

за три године да тај минус исправи, даначе да га начера на исто толики па и већи плус и да уз то од своје плаће издржави себе са женом, обитељ своје очинске куће и обитељ женине куће. То се све у тако кратко вријеме може да стече само онђе ће су Власи јако зли и страшиви. Овђе нам треба навести изворе бар привидно (тачно то није могуће учинити, јер би били одвећ опширни), из којих се црпе таково имање и начин, како се то ради.

Чим огране прољеће, мора сиромашни народ да вози своме бег-лугару по воз ђубрета, да нагноји земљу, коју је за буд што изнудио од сиротих људи. У кога упре прстом, тај мора орати, а скоро свака кућа мора своје сјеме њиме дјелити, не марећи за то, што је у јесен побрао своју трећину. Преко љета не смије му мањкати послених колико их год треба, наравно без плаће а често и без хране. Па џаба му и на томе, да се само њему ради; али кад дође косидба, кад је код нас најтеже наћи послених, јер су тад најскупљи, тад се имућнији људи ради њих пријављују, само бег-

ру, који чим зора цикне, узика камиш у на од куће до куће те одмјера: „Ти ми данас косити, узео сам на поли ли- од тог и од тог“ и пријављеном не мањка ка. Сретни људи морају да иду за њим и ставе свој посао или плаћу на другом у, јер да не послушају, зна се, шта би ило. Али није то лугару узалудан посао; д дотичнога сељака добије плаћу за све енике, па мирна Босна.

Но тим се неда на брзу руку много стећи, а још да свака кућа са десет и више да даде јање (10 коза јаре) а свака са пет да и више руно вуне. Масло, сир (којим кране његови пилићи, пси и свињи), јаја, пилићи, но зими пршут и плећа од печеница, то су таке маленкости, које свака кућа мора да даје, те вјесу према осталом ни спомена вриједне. Вјечног спомена вриједи она кућа, која своме бег-лугару под морач дарује у три године живих девет комада ситних двопапкара. Није за одбацити ни она кућа, која му у истом времену на силу поклони толико вриједности колико најбољи лички предњак. Ако и не тако издашне, не могу се одбацити ни оне куће, које му, кад први пут дође у село, дадоше по овчију дивизицу, од којих завриже крдо оваца. Ту се сиромаци највише преваре, јер од онда па до данас морају да дјеле оно мало крме са својим бегом. Да је он бар појео или продао тај племенити дар, не би сад кресао по сто б..... (и тим народ деморалзирао) ономе, који му не остави по навиљак сјена а не би ни бједни људи морали надирати својих стогова, ако су заборавили оставити навиљак, прије него су садјели. Али, мац мацане, оће се бег-лугару, да држи овце, кад их је већ мукте добио и да међу њима

чува оно јањаца, што преко године добије, док их не покоље или не прода а кад то ради изговара се, да су од његових оваца. Нека свак ко зна математику сабере сва правила и нека рачуна: Од својих оваца има десетак јањаца, од Ђурђева до Петрове прода се 27 кожица а устрољи осам, Петрове до светога Луке најмање двапута толико добију трговци од једног јединог бег-лугара и још у овцама остане више јањаца него су их објањиле његове овце; пита се сад, колико кожа има свако јање лугарево и како оно може да оживи, кад се ш њега мјешина огули — а месо поједе. Ну то није код бег-лугара никакво чудо ни тако јако намршена задаћа. Ми се нечудимо, што тај лугар тако умно знаде да господари с овцама но се чудимо, зашто ће држи коза, кад је у стању да тридесет и једно јаре на једанпут прода. Овђе се мора помислити, да његове овце и јарад јање, што је дакако абнормалија — али ми и незнамо, што код наших лугара није абнормалија.

Та узмите само ово: сироти наш сељак не смије да огради своје сјено и купус а лугар као чувар шуме смије да ограђује по два јутра стране изнад куће и више, ће му јањци по цијело љето имају паше. Наши лугари са највећом строгости захтјевају по два патролца тобоже на сигурност а овамо их никад собом не воде, јер не смију пред њима радити, што оће, зато воде собом своје вјерне слуге, које муче као заливене и које свједоче по вољи лугаревој ма било што право или криво. Наређену своју тјелесну стражу, употребљују за сваки кућни посао или је дају кому другому на работу, од кога се чему надају. И ако је све то тако, опет не смије сретни чоек да изостане, ако је „наређен к лугару“ па да има не знам

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Књижара браће Јовановића у Панчеву.

И ове године изаћоше у нашој наклади

НОВА ШКОЛСКА ИЗДАЊА

Песме у два гласа за народне школе. Сложио М. Топаловић. Одобрено од вис. школ. савета II. свеска, сад баш изишла, са новим песмама — — 30

Хемија за средње школе. По Прокопу Прохазки и другима написао Мита Петровић професор, са више слика — — — — — 60

Препоручујући ова нова издања свима п. н. школским властима, слободни смо и сва досадања наша издања овде ради бољег прегледа навести:

Прва настава у вери (мали катихизис за I. и II. разред) од Вукићевића — — — — 10
Кратки катихизис за III. разред од Вукићевића — 12
Пространи катихизис правосл. цркве од Вукићевића I. део: за 4. и 5. разред народних и 1. и 2. разред средњих школа — — — — 30
— — II. део: за 6. и остале разреде народних и 3. и 4. разред средњих школа — — — 30
Упутство за прву наставу мале деце у вери од Н. Вукићевића — — — — — 20
Буквар српски са сликама од С. Чутурила школског инспектора, тврдо укоричен — — — 13
Прва читанка од С. Чутурила — — — 12
Друга читанка за срп. основ. школе од С. Чутурила. Тврдо укоричена — — — — 24
Буквар словенски од вис. школ. сабора одобрен, по обављеној цени само — — — — 10
Немачки буквар за српске основне школе од Средојевића, једини од вис. школског савета одобрени 15
Мађарски буквар од Какујаја за срп. школе од Ј. Поповића, I. део за 2 разред. Тврдо укоричен. — 16
Мађарски буквар од Какујаја за срп. школе од Ј. Поповића II. део, за 3. и 4. разред. Тврдо укоричен 25
Упутство за предавање мађарског буквара I. део од Какујаја, израдио Ј. Поповић управитељ — 35
Упутство за предавање мађарског буквара. II. део од Какујаја, израдио Ј. Поповић управитељ — 30
Граматика срп. мала за основне школе — — 18
Слике из историје угарске за 4. разред нар. школе 24
Слике из историје српске за 3. разред народне школе 20
Слике из опште повеснице за више девојачке школе и више разреде народних школа — — — 40
Земљопис за срп. нар. школе по Кутнеру од Поповића управитеља II. издање са сликама — — 30
Земљопис за срп. нар. школе у Угарској по најновијим мађарским изворима израђен — — 40
Земљопис општи и отачаствени. За III. и IV. разред Написао Н. Ђ. Вуковић — — — — 45
Изх Часослова, употребленїй къ чтенїю церковныхъ книгъ — 9
Из Псалтира, употребленїй къ чтенїй церковныхъ книгъ къ употребленїю въ народныхъ училищахъ — — 22
Мала свештена историја за српске народне школе — 6
Апостоли и евангелија недељна и празнична — — 75
Мала катавасија за школску младеж — — — 16
Библичне повести новог завета Н. Ђ. Вукићевић — 40
Приповетке из стар. и нов. завета. Од Ђ. Даничића 50
Изјашњење свете литургије, Н. Ђ. Вукићевић — 50
Спомоћна књига за разјашњење црк. појања. Од Н. Ђ. Вукићевића, друго поправљено издање — 45
Наша земља. Читанка за нарол. посрбио Ст. В. Поповић. (Читанка за 5. и 6. разред) — — — 50
О човеку. Спомоћна књига за учитеље и ученике основ. нар. школа. Написао М. Т, Фрачковић — 30
Кратак наук мађарског језика. I. део. Написао Милован Јанковић. Пето поправљено издање — — 36
— — II. део од Ј. Поповића управитеља — — 30
— — III. део: Мађарска читанка са речником од Ј. Поповића управитеља — — — — 50
Кратак наук о глобусу II. издање — — — 10
Права и дужности грађана од Ј. Поповића само — 20
Рачуница за срп. народ. школе I. књига — — 10
II. „ 12
III. „ 16
IV. „ 20
V. „ 50
VI. „ са сликама 55
Наука о геометријским облицима од М. Петровића за 4. разред, сасвим прерађено IV. издање — 40
Природопис А. Либена. I. Зоологија. Друго издање 30
II. Ботаника 20
III. Минералогија 25
Поука о кућарству написао проф. Мита Петровић — 45
Декламатор. Збирка српских и хрватских песама за декламовање с опширним упутством, како ваља декламовати. Друго умножено издање — — 60
Како се стављају питања. Српски удесио Д. Јосић 50
Човечије тело и његова нега. Са више слика. Написао проф. Мита Петровић. II. умножено издање. 60
Граматика српска. За средње заводе и више разреде народних школа. Написао Владимир Вујић професор. Пето прерађено издање — — — 50
Граматика српска за учитеље III. и IV. разреда. Израдио Мита Нешковић — — — — 50
Граматика стара словенска за гимназије и богословије од проф. Ј. Живановића, III. издање — 80

Основи физике за више разреде народних школа, више девојачке школе и средње заводе. Написао М. Петровић проф. са 70 слика. II. прерађено издање
Писмени састави за српске школе — — —
Јестаственица од Фрачковића. IV. најновије издање
Збирка народних песама за школску младеж —
Мала земљоделска читанка. За српске нар. школе написао др. Ђ. Радић. Са сликама. Друго издање
Баштован од П. Бибића. Најновије издање — —
Кратко пчеларство за почетнике. Написао М. Д. Дејановић. Са више слика — — — —
Гајење кртоле са више слика од М. Д. Дејановића
Очење или каламљење од др. Ђ. Радића са сликама
Настава у српском језику од Милетића за II. разред
— — у српском језику за III. разред основних школа од Св. Милетића — — — —
— — за IV. разред основних школа од Св. Милетића
Наука о чувању здравља за школе, Карла Реклама. Превео Д. Јосић. Друго поправљено издање —
Великаја православнаја катавасија. којом се може недељом и празником вечерње, јутрење и служба правилно обавити. С благословом Њ. Светости г. патријарха Иванковића — —
Практичан поступак при настави у рачуну за I. разред нар. школе. Израдио Св. Милетић учит. —
— — при настави у рачуну за 2. разред нар. школе од св. Милетића учитеља — — — —
— — при настави у рачуну за 3. разред нар. школе од Св. Милетића учитеља — — — —
Поступак при настави у обичним разломцима за 4. разред нар. школе од Св. Милетића учитеља —
Поступак при настави у десетичним разломцима за основне школе од Св. Милетића — — —
Настава у земљопису за други разр. основне школе од Св. Милетића — — — —
Настава у земљопису за III. и IV. разред основних школа. Написао Св. Милетић — — —
Настава у женским ручним радовима. Упутство за учитељице и матере српске, написао П. Деспотовић. Са више слика — — — — —
Гимнастика за мушку и женску децу у српским осн. школама. По Ј. Нигелеру израдио Владимир Красић. Одобрено од вис. школског савета 17. фебр. 1881. Са више слика — — — — —
Српска народна основна школа (дидактика и методика). За све, који се школом баве од Петра Радуловића — — — — — —
Упутство к предавању познавања природе у народној школи. Саставио Симеун Коњевић. I. Природопис и природословље за III. разред народне школе —
Уредбе за српске народне школе — — —
Речник српскога и немачкога језика. Саставио Ђорђе Поповић. I. део: немачко-српски фор 3.— фино везан — — — — — —
— — II. део: српско-немачки — — фино везан — — — — — —
Мапа Европе од Ханткеа, српски приредила и издала наша књижара, израђена по закључцима берлинског конгреса. На платну — — — —
Школа основног цртања за нар. школе од Мужака
Збирка геометријских тела, за наставу у науци о геометријским облицима — — — —
— физикалних справица већа — — — —
Писмарице на тврдој артији, кутија — — —
Штица, по методу Вукићевићевом — — —
Рачунаљка руске за рачунање с целим бројевима, лепо бојадисана и лакована — — — —
Немачко упутство за ову рачунаљку стаје —
— За рачунање с разломцима, лепо бојадисана и лакована — — — — — — —
— бечка са штапићима и куглама — — —
Шрајберове велике природописне слике за зид, српско издање, препоручено од в. школског савета 20 колорираних таблица; првих 5 таблица садржавају сисавце — — — — —
других 5 таблица тице — — — —
трећих 5 таблица амфибије, рибе итд. — —
четвртих 5 таблица растиње — — —
Глобус српски 8″ у пречнику — — —
„ „ 8″ с меридијаном — — —
Један пут један, на тврдој артији — — —
Песме у два гласа за народне школе. Сложио М. Топаловић. Одобрено од вис. школ. савета — —
Литургија св. Јована Златоустога. Компоновао Корнелије Станковић а за 4 мушка гласа приредио Мита Топаловић — — — — —

Код свију ових књига, које смо о нашем трошку издали, дајемо на сваких 10 комада једне в
1 комад на дар.

☛ Уједно попављамо, да је скоро изашла

МАПА АУСТРО-УГАРСКЕ ☚

са Босном и Херцеговином и пограничним земљама

од ХАНТКЕА

српски приредила и издала књижара браће Јовановића.

До сада је била велика оскудица у српским школама што није постојала мапа Аустро-Угарске; зато се с вом надамо, да ће све српске школе, ма где оне биле, похитати да набаве ову ваљану ману, и тиме попуне д осећану правнину у земљописној настави. С тога, што су на њој обележене и Босна и Херцеговина са погранич земљама, ова ће мапа свакој српској школи корисно послужити за предавање отачаственице. Ове су мапе најв формата, а израђене су с обзиром на најновију политичну поделу у чувеном географском заводу у Глогави (у Не кој) те не само да надмашују досадање српске мапе, но и с правом могу се упоредити с првим страним мапама.

Подлепљена платном стаје ф. 8.—

НОВ СРПСКИ ГЛОБУС ☚

од 6″ у пречнику

нарочито за мање општинске школе удесан, јер је врло добар а ипак много јефтинији од онога од 8″ у пречн.., издадосмо у својој наклади, те се само од нас повлачити може.

Цена је истоме ф. 5 —, са меридијаном ф. 13.—

СРПСКИ ПРОПИСИ

на финој глаткој хартији, са српским сликама и 8 листова, најлепша израда од свију досадашњих, туце 9 нов. Препродавцима знатан попуст.

Умољавајући сие п. н. школске власти и господу учитеље за многобројне наручбине, напомињемо изречно, да се у нас и све остале школске књиге туђе накладе у свако доба набавити могу.

Наручбине се извршују тачно с платом у наточ (per Nachnahme.)

У ПАНЧЕВУ, августа 1883.

КЊИЖАРА БРАЋЕ ЈОВАНОВИЋА.

Колика је вода у Дунаву под Новим Садом.

Недеља	2.	октобра	2	метр.	87	сантим.
Понедељак	3.	„	2	„	87	„
Уторак	4.	„	2	„	87	„

Ред пловидбе

помесног пароброда „Нимфе,“

почевши од 12. (24.) септембра, до даље наредбе.

Из Каменице у Нови Сад: пре по дне у 5, 6, 8 и ½10 сах., после по дне у ½2, ½3,4, и 6 сахата.

Из Новога Сада у Каменицу: пре по дне у ½6, 7, 9 и 11 сах., после по дне у 2, 3, ½5 и ½7 сах.

Подузетници,
помесне пловидбе.

Ред пловидбе

од 4. (16.) октобра 1883. до даље наредбе.

У ЗЕМУН: недељом, понедељником, средом, четвртком и петком у 1 сахат после подне.

У ОРШАВУ: недељом и средом у 1 сах. после подне.

У ТИТЕЛ: недељом и средом у 1 сахат после подне.

У БУДИМ-ПЕШТУ: недељом, уторником, средом, петком и суботом у 1¾ сах. после подне.

Отправништво.

Власник и одговорни уредник др. Светозар Милетић.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

У нади накнадног скупштинског одобрења расписује се стечај из стипендијске закладе Павла Јовановића на место Пере М. Илијћа, који се на својој стипендији захвалио, с годишњом стипендијом од 400 фор. за слушаоце политехнике.

Молбеници ваља приложити ове сведоџбе: 1) крштено писмо; 2) лекарску сведоџбу о здрављу и накаламљеним богињама; 3) школска сведочанства од последње две године, и 4) сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико родитељи молиочеви имају деце.

По вољи оснивачевој морају његови питомци слушати политехнику у Бечу или Прагу, и на крају сваке године поднети расправу на српском језику ма из ког предмета, кога су слушали. Теме за те расправе ваља да су од општег садржаја и значаја.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто време.

Рок овоме стечају траје четири недеље дана од дана када по трећи пут изађе у новинама.

Из седнице књижевнога одбора „Матице српске“, у Новоме Саду 24. септ. (6. окт.) 1883

Требних у подручју општине града Карловци у пределу Кривац, Караш и Интравилану лежећих у извлаштбеном попису од 25. града назначених у грунтовници општине Карловци под кат. бројева: 1308, 1501/Д, 1311, 1304, 7, 9, 4193, 4191, 4189, 4194, 4195, 4197, 4289, 4911 и 4817, уписаних властништво градске општине Карловци сачињавајући, рочиште на лицу места у Карловци у писарни градског поглаварства, на дан 22. децембра 1883 год., у 10 сахати пре подне.

На ово рочиште, позивају се: извлаштитељ, главно грађевно подузетништво будапештанско-земунске жељезнице, и властник горе наведених непокретнина, градска општина Карловци, као и свиколики грунтовнички интересенти односно законити заступници ових у сврху чувања можебитних права и интереса својих том приметбом да изостанак интереса, од рочишта изречење мериторне одштетне одлуке пречити неће.

Кр. судбени стол у Земуну 29. септембра.

3—3 Управитељ суда.

ПОЗИВ.

Столар Андрија Шанк и сестре му Ида, Марија alias Марина и Ана, све три рођене Шанк, позивају се из добре намере, да пребивалиште своје Стевану Мерли у Митровици, што скорије обзнане, и то на следећи начин: Ја Ида, Ана итд. удата Н. а рођена Шанк находим се у Н.

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМ САДУ КОД СВ. САВЕ

Фауст, превео Д. Хаџић — — —·30
Старо време, стари обичаји, — —·25
Забавник, издао Мита Живковић —·60
Крвави крст, интересантан роман —·75
Четовање, приповетка од Марлинског —.30
Голуб, с франц. превсо Д. Филиповић —·80
Живот и обичаји Црногораца, — 1·—
У Фрушкој Гори 1854. Стојадиновићке—·40
Силоан и Милена од Видаковића —·75
Усамљени Јуноша од Видаковића —·60
Катинка, јуначка рускиња или развијен барјак пророков — изишло све у 31. свесци и стаје целокупно — — 6·20
а по свесци је цена — — —·20
Новинар, написао Мазох — — —·50
Оцеви и деца од Тургењева — 1.—
Жене које убијају и жене које гласају, написао Дима и Син, — — —·40
Велики Свет, превео С. Петровић —·50
Господар света (наставак Грофа Монте Христа,) пет књига — 3,60
Изабела, тајне двора шпанског у 28 свезака — — — — 8·40
по свесци — — — —,30
Новина од Тургењева I. и II. — 1,40
Причање Попака Чутурила, од Ј. Н. —·30
Цар Јосиф II, и његов двор, роман 6.—
Клетва полуделе, — — — —.85
Сеоски роман, од Каролине Свјетле —,75
Јелка, новела Косте Ристића — —,25
Гробар, приповетка Сабине, — —,40
Говор Бројева, забавна књижица —,10
Говор цвећа, по најновијем тумачењу —,10
Чудан свет, од Игњатовића — —,50
Приповетке мојој кћери од Буља, у две свеске по 60 н. — — 1,20
Мићионичар, јавне тајне свију вештина—50
Браголије — пестаплуци, приче, слике и прилике из ђачког живота — —,50
Из српског живота од С. В. Поповића 1,—
Порийдело Зимонића породике и поп Богдан Зимонић, — — —,20
За слободу, слике из херцеговачке и црногорске војне 1876 књига I. и II. заједно — — — — 1,40
Хасан-Ага, историјска приповетка 1,—

Битка Косовопољска, године 1389 —,50
Последњи дсо света од Јокаја -- —,40
Тајни брак, књига I. II. и III. 1,25
Путовање са земље на месец и око месеца од Жил Верна — — —,50
Шурка, приповетка од А. Круглова —,20
Несрећне оцеубице, — — —,30
Драгоцена огрлица — — — —,75
Абдалах, арапска приповетка, — —,50
Историја једног рекрута — —,50
Два духа и Вук Бранковић — 1,—
Живот за динар, приповетка — —,50
Албум хумористичних слика — —,30
Како се жени и удаје, из живота —,14
Непогода, роман у две свеске, 1,25
Рањен ђак, историјски роман — 1,—
Грех и кајање, — — — 2·—
Ђура Јакшић као песник — —,10
Дјела Игњатовића, књига друга 1,—
Шест калифорн. прича Брета Харта —,50
Живот и дела св. Стефана Немање, краља српског — — — —,25
Домаћа књижица — — —,25
Сеоски натарош, од Панте Поповића —,40
Црногорка, приповетка М. Шимића —,40

ПОЗОРИШНА ДЕЛА.

Ромео и Јулија прев. др Л. Костић —.30
Пркос шаљ. игра посрб Андријевић —.20
Фрише фире, шала од Косте Ристића —.20
Рукавица и лепеза — — —,50
На Бадњи дан, драм. од К. Трифковића —.20
Шаран, шаљ. од Змај-Јовановића —.20
Школски надзорник од К. Трифковића —.20
Адам и берберин, од Ј. Игњатовића —.60
Несуђени, од др. М. Јовановића — 40
Хамлет, трагедија од Шекспира —.60
Мала Јогуница од М. Савића —.40
Последња деспотица Смедеревска —.80
Ревизор шаљ. игра од Н. Гоголја —.50
Сочивица или Станко Петровић —.40
Хорације трагед. од Корнеља —.40
Нечиста кућа, драма пр. А. Поповић —.50
Зидање Скадра на Бојани од Николића—.50
Натан мудри од Лесинга од Ј. Хаџића—.50

Ко у групи од горенаведених књига купи:

добија на фор. 2 или 3 фор.	— 20	процената	
„ „ „ 4	— 25	„	
„ „ „ 6	— 30	„	
добија на фор. 8	— 33⅓	процената	
„ „ „ 10	— 40	„	

толико дакле процената приде у књигама нашег издања по сопственом избору.

Првенство имају они, који покрај српског језика и немачки говоре.

НАЈВЕЋЕ ФАБРИЧНО СТОВАРИШТЕ ПОЉОДЕЛСКИХ МАШИНА

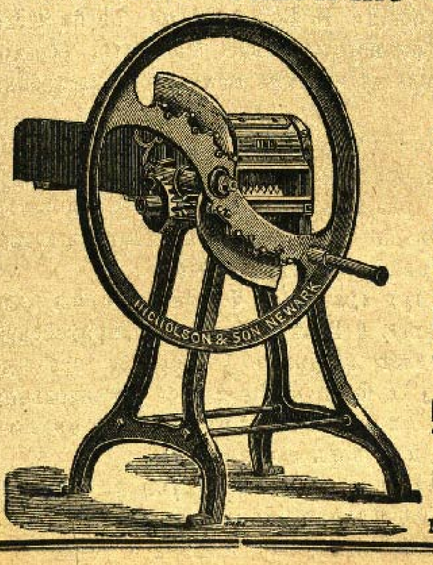

В. СТЕФАНОВИЋА

у Новоме Саду, ћурчинска улица

препоручује по врло умереној цени новодобивене

СЕЧКЕ мале и велике за сечење сламе, сена и кукурузовине.
МАШИНЕ за крушење кукуруза руком и машином.
МЛИНОВА на један, два и више пари камења.
ВЕТРЕЊАЧА Бакер-система са 12 и 15 сита.
ЛОКОМОБИЛА, дрешмашина од 2½, 4, 6, 8, 10 и 12 коња снаге.
ПЛУГОВА од 1, 2 и 3 раоника.
ТРИЈЕРОВА сваке системе и величине.

Писмене налоге тачно и брзо извршујем, а за сваку машину да добро ради јамчим. 4—

Српска штампарија дра Светозара Милетића.

„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Појединн бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 154. У Новом Саду у петак 7. (19.) октобра 1883. ГОДИНА XVIII.

ГЕРМАН АНЂЕЛИЋ
именовани патријарх у српској цркви.

ГЛАС ИЗ ГОРЊЕ КРАЈИНЕ.

VIII.

Живот народни у автономној цркви отпоче се међутим развијати у свијем ограницима својијем. Така љепота и бујност разграната автономна живота народнога могаше се најјасније опазити у пространој дијецези горњо-карловачкој. Већ први избори чланова у епархијске одсјеке размахом. И он не спаваше. Он биљежише сваки покрет у новом животу народном. Он пазише сваку згоду коју ће да ограби, па да удари нож у тако разиграно срце живота црквено-народнога. Он тобоже потискиваше умереније саборлије, да се не дају заводити од омладинаца, који не иду за другијем, до да оборе цркву и православије; јер да само на рушевинама цркве и православља (калуђерскога) настаје прави живот те „развратне тероризујуће странке“ у народу. Владику Кенђелца имаше баш онако како је то желио зао дух српски, заогрнут сада плаштем мандатара патријарина у бачкој дијецези. А да тај дух задовољи своме увријеђеном властољубљу, који од задњега сабора још сасвијем уздигнути не може, уради са господином свјетовнијем администратором, кр. повјереником Мајтењијем, те опколи војска српску црквену општинску кућу, иштући од сједнице сакупљене протоколе општинске у којијем је повјереница бившем администратору владици Стојковићу.

Сложнијем заклетијем противником српцркнене свијести и мисли пође за руда у свом брзом развитку сузбију црнародни живот. Народ у својијем црвијем општинама, а и црква у давању вијех бенефиција осјетише, да је тешка ријатељска рука укочила точак слободнапредовања њихова. Јер црквене опне једна за другом суспендоване бива-А попови српски већ и морадоше и на не спремни бити. Настаде процес у одном и црквеном животу врло тежак емио, коме један народ заузе за сретан ој свога новога живота у цркви својој, а догледати не може.

У исто доба долази заповедајући ћенад Хрватском и Славонијом у Плашда смиреном и светом владици Никовићу каже царево поздравље, којијем оздравља, да се окане Милетића и нае странке у пословима и на саборима венијем. Тај поздрав по свој прилици може скорој и напрасној смрти тога итога владике. Владику Николајевића птају у хладни гроб, а пространа дива његова, — онај дични и за нови свој вени живот свом снагом ума и срца ети народ српски, који у скупштини рквјској од 1871. онако узносаше свога ењега оца, топле сузе лије над мртм владиком својијем оставши осиромашен ез подпоре очинске. Силни и наравнитоком развијајући се послови по великом црквенијем општинама у дијецези сада ојнога владике стадоше на један пут и од и црква осјетише голему штету од ајања тога. Али се то трпити мораде адкој нади: да је свака сила за вреа невоља редом иде.

И то се све тако збива — а зао дух ски притајен тобоже у платоновој згради . Саду смијаше се грохотом у пакленој и својој. Јер све то што се збива — а се по вољи и навађивању његову. слуге вијерне на све стране одпоче-

ше новом снагом и удворности служити великоме мамону своме. „Пресвијетли од блатскога“ трубише већ по цијеломе свијету славу и добит реакционара у цркви српској.

Но таке се жалости збиваху у животу новом снагом ојачане цркве народне — у народу самоме. Али и на новоме двору Никаноровом одпоче игра једна — недостојна.“

Шпионажа, удворство, сплеткарство обмота као мрежом васцио живот јакога и женијалнога Никанора. Он већ знађаше за све смјерове и удесе, које му спремити може само онај паклени демонски дух. Али му не оста друго, но се чудити и стојећи чврсто уз започету наравно — противнародну акцију — барем у часу привидно — чекати час, када ће моћи одахнути и својом снагом, не везан и не контролиран од никога, одпочети прави достојни посао свој. Дворјани његови, сви осим једнога велеума постадоше му невјерни. Он се ни крочити не може у самој кући својој а да на изајство не нагази.

Што је тек замислио да уради, већ знаде реакција кр. повјереника. Његово путовање свакидашње у Варадин заповједајућем генералу тврђавинском не бјеше ништа друго но сузбијање те јаке клеветничке клике новосадске. — Демон народни и његов шћеде пак да он тако ради. Јер одлазећи сваки дан царском ћенералу у царску тврђаву, и притискујући у исти час немилице свештенство по васцијелој јерархији, а тукући своје свештенство у архидијецези — уз то још суспендирајући једну црквену општину за другом, па убијајући турском силом напредан дух у гимназији новосадској — може само у најподпунијој мјери послужити издајничком духу великога мамона, што му иза леђа душу тијем путем отискиваше. Јер Никанор радећи тако може се као некада омиљени и велики син народни огријешити о савијест своју и сасвијем изгубити код народа свога, који га народ сада у делању такоме и неможе другачије гледати но као неверна сина свога. —

Тај мотив пакленога духа „иноковога“ нагађаше — иначе племенитога — и пјесника митроносца на врло стрм и тежак пут ове зле противнародне акције. — И као свјетињка јасна у паклу црноме лебдијаше пред црнијем духом мамона свепрождирућега — спахилук даљски и хегемонија у цркви српској —

3

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМ САДУ КОД СВ. САВЕ

Нека су препоручене на повољан избор ова разна нова и најновија издања:

КЊИГЕ ЗА МЛАДЕЖ

Добри другови приповетка за децу по Хофману — — — — — — — 30
Честитке о новој години, имен-дану и разним другим приликама у прози и стиховима удешене за децу и одраслију младеж, по Ото Милеру — — — 0
Робинзон Крусе, или чудноватe пригоде једног бродоломника, за младеж прер С. Петровић — 50
Чича Томина колеба, како су живели северо - амерички робови превео А. Матић — — 40
Васпитачица припов. од Хофмана — 50
Дечије радовање, од чика Стеве са 12 нових слика — 30
Дани одмора од чика Стеве, урешено са 7 нових слика — 20
Радованов дар, II. изд. од чика Стеве са много слика — 25
Мали декламатор одабране песме за дечије декламовање прибрао их чика Стева 59 песама — 25
Божић, морална повест — — 30
Чесница од чика Стеве са 7 слика — 20
Радња и Злато, од Ф Хофмана — — 20
Кнез Лазар, и битка косовапољска са последицама до данашњег времена — 20
Четир поучне приповетке, за младеж — 20
Бадњак, дарак доброј деци од ч. Стеве — 25
Не сведочи лажно, по немачком — 6

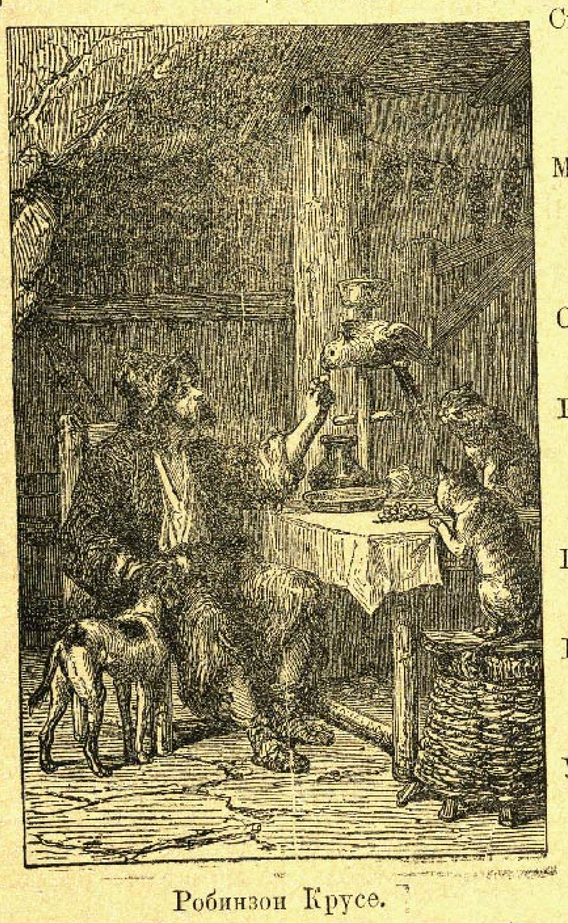
Робинзон Крусе.

Сво по избор српске песме народне за српску школу и дом за учење на изуст стаје само — 10
Мале српске гусле, нова збирка одабрани песама за српску децу прибрао их чика Стева — 10
Огледало благодарног сина од А. Монашевићс — — 10
Ружице одабране приповетке за женску децу с француског по Жан Буљу — 30

КЊИГЕ за МЛАДЕЖ
са бојадис. сликама

Робинсон у приповетци и слици. Књижица за младеж са 8 бојад слика — 20
У земљи дембелији, шала у приповетци и слици Књижица за децу са 8 бојадисаних слика — 20
Дан и ноћ од чика Стеве са 22 сл. — 25
Свети Сава, први срп. архиеп. и просвет. народни са насловном сликом — — — 10
Српске народне загонетке — — — 10
Стеван Немања I. вел. жуп. срп. — 10
Две постриме прип. за мале Српкиње — 20
Дечија слава, забава и поука у приповетци и слици. Књижица за децу, са 8 лепих бојадисаних слика — — — 30
Рано рани, забава и поука у приповетци и слици Књижица за децу, са 8 лепих бојадисаних слика — — — — 30

Ко у групи од ових горе наведених књига купи:
добија на фор. 2 или 3 фор. — 20 процената
„ „ „ 4 — 25 „
„ „ „ 6 — 30 „
добија на фор. 8 — 33⅓ процената
„ „ „ 10 — 40 „
толико дакле процената приде у књигама нашег издања по сопственом избору.

ру, који чим зора цикне, узика камиш у па од куће до куће те одмјера: „Ти ми данас косити, узео сам на поли ли од тог и од тог“ и пријављеном не мањка ка. Сретни људи морају да иду за њим и ставе свој посао или плаћу на другом у, јер да не послушају, зна се, шта би ило. Али није то лугару узалудан посао; д дотичнога сељака добије плаћу за све енике, па мирна Босна.

Но тим се неда на брзу руку много стећи, а још да свака кућа са десет и више да даде јање (10 коза јаре) а свака са пет ца и више руно вуне. Масло, сир (којим кране његови пилићи, пси и свињи), јаја, пилићи, но зими пршут и плећа од печеница, то су таке маленкости, које свака кућа мора да даје, те вјесу према осталом ни спомена вриедне. Вјечног спомена вриеди она кућа, која своме бег-лугару под морач дарује у три године живих девет комада ситних двопапкара. Није за одбацити ни она кућа, која му у истом времену на силу поклони толико врједности колико најбољи лички предњак. Ако и не тако издашне, не могу се одбацити ни оне куће, које му, кад први пут дође у село, дадоше по овчију двизицу, од којих завриже крдо оваца. Ту се сиромаци највише превариште, јер од онда па до данас морају да дјеле оно мало крме са својим бегом. Да је он бар појео или продао тај племенити дар, не би сад кресао по сто б..... (и тим народ деморалзирао) ономе, који му не остави по навијак сјена а не би ни бједни људи морали надирати својих стогова, ако су заборавили оставити навињак, прије него су садјели. Али, мац мацане, оће се бег-лугару, да држи овце, кад их је већ мукте добио и да међу њима

лијево и то не јако далеко, јер и близо има хиљаде факта.

На овом брду колико је рачуна се пена (умјетно подизање шуме), али је та у ствари само на сјеверној и западној страни те тако дивно напредује, да се види која хиљада огредака више него пређе док није било културе. О јужној страни нико и не помишља, да је запени, ако је тај крај најзгоднији за тај посао. То је за то, јер је с те стране мало католичко сеоце а лугар је соја јуначкога — вјеран телал свога пророка. За српски народ у свом ревиру обично каже: „Нијеје нијесам видио горих а страшивијих људи но су ови Власи! На источној страни нашег брда покушава се сваког прољећа подигнути „лугарска култура“, али та смета тамошњим људима, па је знају вјешто одбити од себе. Тај посао није баш јако тежак. Натовари на се и на парипче (ове године осам кварата јечма и још неких потркушица) па иди те моли, код нас добро познате инштанције, лугара и ферштера, и не ривркај. И да вам је стати па видити, како за три године да тај живуљ изравна, дашаче да га нађера на исто толики па и већи плус и да уз то од своје плаће издржави себе са женом, обитељ своје очинске куће и обитељ женине куће. То се све у тако кратко вријеме може да стече само оне ће су Власи јако зли и страшиви. Овђе нам треба навести извоне бар привидно (тачно то није могуће учинити, јер би били одвећ опширни), из којих се црпе таково имање и начин, како се то ради.

Чим огране прољеће, мора сиромашни народ да вози своме бег-лугару по воз ђубрета, да нагноји земљу, коју је за буд што изнудио од сиротих људи. У кога упре прстом, тај мора орати, а скоро свака кућа мора своје сјеме шњиме дјелити, не марећи за то, што је у јесен побрао своју трећину. Преко љета не смије му мањкати посленика колико их год треба, наравно без плаће а често и без хране. Па даба му и на томе, да се само њему ради; али кад дође коситба, кад је код нас најтеже наћи посленика, јер су тад најскупљи, тад се имућнији људи ради њих пријављују, само бег-

чува оно јањаца, што преко године добије, док их не покоље или не прода а кад то ради изговара се, да су од његових оваца. Нека свак ко зна математику сабере сва правила и нека рачуна: Од својих оваца има десетак јањаца, од Ђурђева до Петрове прода се 27 кожица а устрољи осам, Петрове до светога Луке најмање двапута толико добију трговци од једног јединог бег-лугара и још у овцама остане више јањаца него су их објањиле његове овце; пита се сад, колико кожа има свако јање лугарево и како оно може да оживи, кад се ш њега мјешина огули — а месо поједе. Ну то није код бег-лугара никакво чудо ни тако јако намршена задаћа. Ми се нечудимо, што тај лугар тако умно знаде да господари с овцама но се чудимо, зашто ће држи коза, кад је у стању да тридесет и једно јаре на једанпут прода. Овђе се мора помислити, да његове овце и јарад јање, што је дакако абнормалија — али ми и незнамо, што код наших лугара није абнормалија.

Та узмите само ово: сироти наш сељак не смије да огради своје сјено и купус а лугар као чувар шуме смије да ограђује по два јутра стране изнад куће и више, ће му јањци по цијело љето имају паше. Наши лугари са највећом строгости вахтјевају по два патролца тобоже на сигурност а овамо их никад собом не воде, јер не смију пред њима радити, што оће, зато воде собом своје вјерне слуге, које муче као заливене и које свједоче по вољи лугаревој ма било што право или криво. Наређену своју тјелесну стражу, употребљују за сваки кућни посао или је дају кому другому на работу, од кога се чему надају. И ако је све то тако, опет не смије сретни чоек да изостане, ако је „наређен к лугару“ па да има не знам

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Књижара браће Јовановића у Панчеву.

И ове године изађоше у нашој наклади

НОВА ШКОЛСКА ИЗДАЊА

Песме у два гласа за народне школе. Сложио М. Топаловић. Одобрено од вис. школ. савета II. свеска, сад баш изишла, са новим песмама — — 30

Препоручујући ова нова издања свима п. н. школским властима, слободни смо и сва досадања наша издања овде ради бољег прегледа навести:

Прва настава у вери (мали катихизис за I. и II. разред) од Вукићевића — — — — 10
Кратки катихизис за III. разред од Вукићевића — 12
Пространи катихизис правосл. цркве од Вукићевића I. део: за 4. и 5. разред народних и 1. и 2. разред средњих школа — — — — 30
— — II. део: за 6. и остале разреде народних и 3. и 4. разред средњих школа — — — 30
Упутство за прву наставу мале деце у вери од Н. Вукићевића — — — — — 20
Буквар српски са сликама од С. Чутурила школског инспектора, тврдо укоричен — — — 13
Прва читанка од С. Чутурила — — — 12
Друга читанка за срп. основ. школе од С. Чутурила. Тврдо укоричена — — — — — 24
Буквар словенски од вис. школ. сабора одобрен, по обављеној цени само — — — — 10
Немачки буквар за српске основне школе од Средојевића, једини од вис. школског савета одобрени
Мађарски буквар од Какујаја за срп. школе од Ј. Поповића, I. део за 2 разред. Тврдо укоричен. — 16
Мађарски буквар од Какујаја за срп. школе од Ј. Поповића II. део, за 3. и 4. разред. Тврдо укоричен 25
Упутство за предавање мађарског буквара I. део од Какујаја, израдио Ј. Поповић управитељ — 35
Упутство за предавање мађарског буквара. II. део од Какујаја, израдио Ј. Поповић управитељ — 30
Граматика срп. мала за основне школе — — 18
Слике из историје угарске за 4. разред нар. школе 24
Слике из историје српске за 3. разред народне школе 20
Слике из опште повеснице за више девојачке школе и више разреде народних школа — — — 40
Земљопис за срп. нар. школе по Кутнеру од Поповића управитеља II. издање са сликама — — 30
Земљопис за срп. нар. школе у Угарској по најновијим мађарским изворима израђен — — 40
Земљопис општи и отачаствени. За III. и IV. разред Написао Н. Ђ. Вуковић — — — — 45
Изъ Часослова, упражненія къ чтеній церковныхъ книгъ — 9
Изъ Псалтиря, упражненія къ чтеній церковныхъ книгъ къ употребленію въ народныхъ училищахъ — — 22
Мала свештена историја за српске народне школе — 6
Апостоли и евангелија недељна и празнична — — 75
Мала катавасија за школску младеж — — — 16
Библичне повести новог завета Н. Ђ. Вукићевић — 40
Приповетке из стар. и нов. завета. Од Ђ. Даничића 50
Изјашњење свете литургије, Н. Ђ. Вукићевић — 50
Спомоћна књига за разјашњење црк. појања. Од Н. Ђ. Вукићевића, друго поправљено издање — 45
Наша земља. Читанка за нарол. посрбио Ст. В. Поповић. (Читанка за 5. и 6. разред) — — — 50
О човеку. Спомоћна књига за учитеље и ученике основ. нар. школа. Написао М. Т. Фрачковић — 30
Кратак наук мађарског језика. I. део. Написао Милован Јанковић. Пето поправљено издање — —
— — II. део од Ј. Поповића управитеља — —
— — III. део: Мађарска читанка са речником од Ј. Поповића управитеља — — — — 50
Кратак наук о глобусу II. издање — — — 10
Права и дужности грађана од Ј. Поповића само — 20
Рачуница за срп. народ. школе I. књига — — 10
II. „ 12
III. „ 16
IV. „ 20
V. „ 50
VI. „ са сликама 55
Наука о геометријским облицима од М. Петровића за 4. разред, сасвим прерађено IV. издање — 40
Природопис А. Либена. I. Зоологија. Друго издање 30
II. Ботаника 20
III. Минералогија 25
Поука о кућаротву написао проф. Мита Петровић — 45
Декламатор. Збирка српских и хрватских песама за декламовање с опширним упутством, како ваља декламовати. Друго умножено издање — — 60
Како се стављају питања. Српски удесио Д. Јосић 50
Човечије тело и његова нега. Са више слика. Написао проф. Мита Петровић. II. умножено издање. 60
Граматика српска. За средње заводе и више разреде народних школа. Написао Владимир Вујић професор. Пето прерађено издање — — — 50
Граматика српска за учитеље III. и IV. разреда. Издао Мита Пешковић — — — — 50
Граматика стара словенска за гимназије и богословије од проф. Ј. Живановића, III. издање — 80

Хемија за средње школе. По Прокопу Прохазки и другима написао Мита Петровић професор, са више слика — — — — — — 60

Основи физике за више разреде народних школа, више девојачке школе и сродне заводе. Написао М. Петровић проф. са 70 слика. II. прерађено издање 65
Писмени састави за српске школе — — — 14
Јестаственица од Фрачковића. IV. најновије издање 30
Збирка народних песама за школску младеж — 10
Мала земљоделска читанка. За српске нар. школе написао др. Ђ. Радић. Са сликама. Друго издање
Баштован од П. Бибића. Најновије издање — —
Кратко пчеларство за почетнике. Написао М. Д. Дејановић. Са више слика — — — — 30
Гајење кртоле са више слика од М. Д. Дејановића 80
Очење или каламљење од др. Ђ. Радића са сликама
Настава у српском језику од Милетића за II. разред — — у српском језику за III. разред основних школа од Св. Милетића — — — — 50
— — за IV. разред основних школа од Св. Милетића 70
Наука о чувању здравља за школе, Карла Реклама. Превео Д. Јосић. Друго поправљено издање — 10
Велинаја православнаја катавасија. којом се може н дељом и празником вечерње, јутрење и служ правилно обавити. С благословом Њ. Свет сти г. патријарха Ивачковића — 20
Практичан поступак при настави у рачуну за I. ра ред нар. школе. Израдио Св. Милетић учит. 50
— — при настави у рачуну за 2. разред нар. шко од св. Милетића учитеља — — — 30
— — при настави у рачуну за 3. разред нар. шко од Св. Милетића учитеља — — — 40
Поступак при настави у обичним разломцима за разред нар. школе од Св. Милетића учитеља 30
Поступак при настави у десетичним разломцима основне школе од Св. Милетића — — 40
Настава у земљопису за други разр. основне шко од Св. Милетића — — — — 40
Настава у земљопису за III. и IV. разред основн школа. Написао Св. Милетића — — 45
Настава у женским ручним радовима. Упутство за учитељице и матере српске, написао П. Деспотов Са више слика — — — — — 9
Гимнастина за мушку и женску децу у српским ос школама. По Ј. Нигелеру израдио Владимир Кр сић. Одобрено од вис. школског савета 17. ф 1881. Са више слика — — — — 22
Српска народна основна школа (дидактика и мето ка). За све, који се школом баве од Петра Ра ловића — — — — — 6
Упутство к предавању познавања природе у народ школи. саставио Симеун Конјевић. I. Природоп и природословље за III. разред народне школе 75
Уредбе за српске народне школе — — 16
Речник српскога и немачкога језика. Саставио Ђор Поповић. I. део: немачко-српски фор 3.— ве везан — — — — — 40
— — II. део: српско-немачки — — фино везан — — — — — 50
Мапа Европе од Ханткеа, српски приредила и изда наша књижара, израђена по закључцима берл ског конгреса. На платну — — 10
Школа основног цртања за нар. школе од Мужака 20
Збирка геометријских тела, за наставу у науци о ометријским облицима — — — 10
— физикалних справица већа — — — 12
Писмарице на тврдој артији, кутија — — 16
Штица, по методу Вукићевићевом — — 20
Рачунаљка руске за рачунање с целим бројевима, по бојадисана и лакована — — — 50
Немачко упутство за ову рачунаљку стаје
— За рачунање с разломцима, лепо бојадисана и кована — — — — — —
— бечка са штапићима и куглама — — —
Шрајберове велике природописне слике за зид, с ско издање, препоручено од в. школског сав 20 колорираних таблица; првих 5 таблица са жавају сисавце — — — — — —
других 5 таблица тице — — — —
трећих 5 таблица амфибије, рибе итд. — —
четвртих 5 таблица растиње — —
Глобус српски 8″ у пречнику — — —
„ „ 8″ с меридијаном — — —
Један пут један, на тврдој артији — —
Песме у два гласа за народне школе. Сложио М. паловић. Одобрено од вис. школ. савета — —
Литургија св. Јована Златоустога. Компоновао Кор лије Станковић а за 4 мушка гласа приред Мита Топаловић — — — —

Код свију ових књига, које смо о нашем трошку издали, дајемо на сваких 10 комада једа 1 комад на дар.

☛ Уједно понављамо, да је скоро изашла

МАПА АУСТРО-УГАРСКЕ

са Босном и Херцеговином и пограничним земљама

од ХАНТКЕА

српски приредила и издала књижара браће Јовановића.

До сада је била велика оскудица у српским школама што није постојала мапа Аустро-Угарске; зато вом надамо, да ће све српске школе, ма где оне биле, похитати да набаве ову ваљану мапу, и тиме поп осећану празнину у земљописној настави. С тога, што су на њој обележене и Босна и Херцеговина са пог земљама, ова ће мапа свакој српској школи корисно послужити за предавање отачаственице. Ове су мапе формата, а израђене су с обзиром на најновију политичну поделу у чувеном географском заводу у Глогави (који) те не само да надмашују досадање српске мапе, но и с правом могу се упоредити с првим страним мап

Подлепљена платном стаје ф. 8.—

НОВ СРПСКИ ГЛОБУС

од 6″ у пречнику

нарочито за мање општинске школе удесан, јер је врло добар а ипак много јефтинији од онога од 8″ у пречни издадосмо у својој наклади, те се само од нас повлачити може.

Цена је истоме ф. 5 —, са меридијаном ф. 13.—

СРПСКИ ПРОПИСИ

на финој глаткој хартији, са српским сликама и 8 листова, најлепша израда од свију досадашњих, туце 9 нов. Препродавцима знатан попуст.

Умољавајући све п. н. школске власти и господу учитеље за многобројне наручбине, напомињемо изречно, да се у нас и све остале школске књиге туђе накладе у свако доба набавити могу.

Наручбине се извршују тачно с платом у наточ (per Nachnahme.)

У ПАНЧЕВУ, августа 1883.

КЊИЖАРА БРАЋЕ ЈОВАНОВИЋА.

Колика је вода у Дунаву под Новим Садом.

Недеља	2.	октобра	2 метр.	87	сантим.
Понедељак	3.	„	2 „	87	„
Уторак	4.	„	2 „	87	„

Ред пловидбе
помесног пароброда „Нимфе,“

почевши од 12. (24.) септембра, до даље наредбе.

Из Каменице у Нови Сад: пре по дне у 5, 6, 8 и ½10 сах., после по дне у ½2, ½3,4, и 6 сахата.

Из Новога Сада у Каменицу: пре по дне у ½6, 7, 9 и 11 сах., после по дне у 2, 3, ½5 и ½7 сах.

Подузетници,
помесне пловидбе.

Ред пловидбе
од 4. (16.) октобра 1883. до даље наредбе.

У ЗЕМУН: недељом, понедељником, средом, четвртком и петком у 1 сахат после подне.

У ОРШАВУ: недељом и средом у 1 сах. после подне.

У ТИТЕЛ: недељом и средом у 1 сахат после подне.

У БУДИМ-ПЕШТУ: недељом, уторником, средом, петком и суботом у 1¾ сах. после подне.

Отправништво.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

У нади накнадног скупштинског одобрења расписује се стечај из стипендијске закладе Павла Јовановића на место Пере М. Илијћа, који се на својој стипендији захвалио, с годишњом стипендијом од 400 фор. за слушаоце политехнике.

Молбеници ваља приложити ове сведоџбе: 1) крштено писмо; 2) лекарску сведоџбу о здрављу и накалашљеним богињама; 3) школска сведочанства од последње две године, и 4) сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико родитељи молиочеви имају деце.

По вољи оснивачевој морају његови питомци слушати политехнику у Бечу или Прагу, и на крају сваке године поднети расправу на српском језику ма из ког предмета, кога су слушали. Теме за те расправе ваља да су од општег садржаја и значаја.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто време.

Рок овоме стечају траје четири недеље дана од дана када по трећи пут изађе у новинама.

Из седнице књижевнога одбора „Матице српске“, у Новоме Саду 24. септ. (6. окт.) 1883

Управитељ суда.

3—3

ПОЗИВ.

Столар Андрија Шанк и сестре му Ида, Марија alias Марина и Ана, све три рођене Шанк, повивају се из добре намере, да пребивалиште своје Стевану Мерли у Митровици, што скорије обзнане, и то на следећи начин: Ја Ида, Ана итд. удата Н. а рођена Шанк находим се у Н.

требних у подручју општине града Карловци у пределу Кривац, Караш и Интравилану лежећих у извлаштбеном попису од 25. града назначених у грунтовници општине Карловци под кат. бројеви: 1308, 1501/I, 1311, 1304, 7, 9, 4193, 4191, 4189, 4194, 4195, 4197, 4289, 4911 и 4817, уписаних властништво градске општине Карловци сачињавајући, рочиште на лицу места у Карловци у писарни градског поглаварства, на дан 22. децембра 1883 год., у 10 сахати пре подне.

На ово рочиште, повивају се: извлаштитељ, главно грађевно подуветништво будапештанско-земунске жељезнице, и властник горе наведених непокретнина, градска општина Карловци, као и свиколики грунтовнички интересенти односно законити заступници ових у сврху чувања можебитних права и интереса својих том приметбом да изостанак интереса, од рочишта изречење мериторне одштетне одлуке пречити неће.

Кр. судбени стол у Земуну 29. септембра.

3—3 **Управитељ суда.**

ПОЗИВ.

Столар Андрија Шанк и сестре му Ида, Марија alias Марина и Ана, све три рођене Шанк, повивају се из добре намере, да пребивалиште своје Стевану Мерли у Митровици, што скорије обзнане, и то на следећи начин: Ја Ида, Ана итд. удата Н. а рођена Шанк находим се у Н.

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМ САДУ КОД СВ. САВЕ.

Препоручујемо поштованој публици

☛ КЊИГЕ РАЗНЕ ВРСТЕ ☚

а) Научна историјска дела.

Историја српског народа, написао Венијамин Калаји. — Од сеобе Срба до пропасти српске државе — — 1 —
Фаради и његова открића, написао Џон Тиндл превео Андра С. Книћанин 1 —
Кућа као васпитаоница, од дра Карла Фолкмара Стоја, српски од дра Николе Петровића — — — — — —·60
Свет и човек — с гледишта сувремене сувремене наукд саовио Таса Стојановића — — — — — 1·—
Зашто наш народ у Аустрији пропада —.—
Рефлекси мозга, од П. Сегелова, превео К. С. Араницки— — — — — 50
Швајцарска њен устав, влада и њена самоуправа, Ч. Хевера, превео К. С. Таушановић — — — — — — 50
Глас вапијућег здравог разума против атеизма или безбожства од Евстатија Михајловића — — — — —.50
Русија и балканско питање од М. Драговића — — — — — — 40
О Арбанасима од Д. К. Јовановића — 50
Идеја народности од дра М. Ђорђевића— 30
Топлота и живот, прев Св. Гавриловић— 30
Бој жаба и мишева, с јелиског превео др. П. Папакостопулос — — — 15
О интелигенцији човека и животиња по Дарвину, написао Ђ. Марковић — 50
Српски устанак 1848. и 1849. — 30
За слободу и народ од В. Јовановића 1 —
Историја света за народ и школу, средњи век написао Стојан Бошковић 1 50
Народна економија по спису Рапета — 70
Српски народни сабор у сремским Карловцима године 1869. — — — 1 —
Социјална демократија од др. Бихнера — 20
Историја цивилизација у Енглеској 1 —
Емилија Кастелара републ. катихизис — 10
Илустрована ратна кроника седам свезака 29 таб. са 104 слике у мек. повезу 3 —
Из природе чланци за старо и младо — 20

б) Верозаконска дела.

Заклетва Јевреја превод с немачког — 15
Обрана верозакона или вероисповест разних великих научењака написао Ђ. Мандровић — — — — — — 30
Задатак свештенства или његово садање стање — — — — — 25
Практичное настављеније за душепопечитеље при болној и смртној постељи свог парохијана по Колеру и Бранду — 80
Талмуд верозаконско учење или огледало чивутског поштења — — — 10
Talmud, vjerozakonsko učenje ili ogledalo čivutskog poštenja . . . . . —.10
Не бој се, устани зове те! Енгл. проповед од Спурџона прев. Ч. Мијатовић — 10

в.) Трговачка дела.

Наша нова мера нап. П. Манојловић — 60
Историја развитка трговине, индустрије и фабричности у животу и радњи славних трговаца и индустријалаца — — 50
Трговачко књиговодство, трговачка практика према нашим приликама приредио за школу и самоуке Ђ. Поповић 1 50
Готов рачунџија или књига рачуна за купце и продавце с додатком претварања старе мере у нову, и табл. за камату — 40

г) Економска дела.

Упутство за претакање и бистр. вина — 25
Хлеб што га једемо, какав је и какав треба да је — — — — — — 20
Српски пчелар — — — — — 20
Пчелар, списао Филип Ђорђевић— — 50
Српски речник за кованције — — 10
Илустровани српски велики кувар или стара и нова кијна за домаћице и кћери им. Написала Катарина Поповић-Мицина.

Ко у групи од ових горе наведених књига купи:

добија на фор 2 или 3 фор. — 20 процената.
„ „ „ 4 — 25 „
„ „ „ 6 — 30 „
добија на фор 8 33⅓ процената
„ „ „ 10 40 „

толико дакле процената приде у књигама нашег издања по сопственом избору.

Првенство имају они, који покрај српског језика и немачки говоре.

НАЈВЕЋЕ ФАБРИЧНО СТОВАРИШТЕ ПОЉОДЕЛСКИХ МАШИНА
В. СТЕФАНОВИЋА

у Новоме Саду, Ћурчинска улица

препоручује по врло умереној цени новодобивене

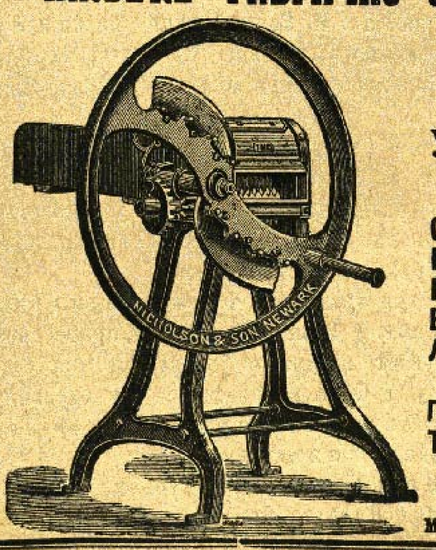

СЕЧКЕ мале и велике за сечење сламе, сена и кукурузовине.
МАШИНЕ за крушење кукуруза руком и машином.
МЛИНОВА на један, два и више пари камења.
ВЕТРЕЊАЧА Бакер-система са 12 и 15 сита.
ЛОКОМОБИЛА, дрешмашина од 2½, 4, 6, 8, 10 и 12 коња снаге.
ПЛУГОВА од 1, 2 и 3 раоника.
ТРИЈЕРОВА сваке системе и величине.

Писмене налоге тачно и брзо извршујем, а за сваку машину да добро ради јамчим. 4—

Властник и одговорни уредник др. Светозар Милетић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.

„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 154. У Новом Саду у петак 7. (19.) октобра 1883. ГОДИНА XVIII.

ГЕРМАН АНЂЕЛИЋ
именован патријарх у српској цркви.

ГЛАС ИЗ ГОРЊЕ КРАЈИНЕ.

VIII.

Живот народни у автономној цркви отпоче се међутим развијати у свијем границама својијем. Така љепота и бујност разграната автономна живота народнога могаше се најјасније опазити у пространој дијецези горњо-карловачкој. Већ први избори чланова у епархијске одсјеке размах-

ром. И он не спаваше. Он биљежише сваки покрет у новом животу народном. Он пазише сваку згоду коју ће да угради, па да удари нож у тако разиграно срце живота црквено-народнога. Он тобоже потискиваше умјерениje саборлије, да се не дају заводити од омладинаца, који не иду за другијем, до да оборе цркву и православије; јер да само на рушевинама цркве и православља (калуђерскога) настаје прави живот те „развратне теоризујуће странке“ у народу. Владику Кенђеша називаше

баш онако како је то желио зао дух српски, заогрнут сада плаштем мандатара патријарина у бачкој дијецези. А да тај дух задовољи своме увријеђеном властољубљу, који од задњега сабора још сасвијем уздигнути не може, уради са господином свјетовнијем администратором, кр. повјереником Мајтењијем, те опколи војска српску црквену општинску кућу, иштући од сједнице сакупљене протоколе општинске у којијем је повјереница бившем администратору владици Стојковићу.

Сложнијем заклетијем противником српцркнене свијести и мисли поће за руда у свом брзом развитку сузбију црнонародни живот. Народ у својијем црквијем општинама, а и црква у давању свијех бенефиција осјетише, да је тешка пријатељска рука укочила точак слободнапредовања њихова. Јер црквене опне једна за другом суспендоване бива. А попови српски већ и морадоше и на ине спремни бити. Настаде процес у родном и црквеном животу врло тежак емио, коме један народ заузет за сретан ој свога новога живота у цркви својој, а догледати не може.

У исто доба долази заповедајући ћенад Хрватском и Славонијом у Плашда смиреном и светом владици Никовићу каже царево поздравље, којијем оздравља, да се окане Милетића и не странке у пословима и на саборима венијем. Тај поздрав по свој прилици оможе скорој и напрасној смрти тога итога владике. Владику Николајевића штају у хладни гроб, а пространа диза његова, — онај дични и за нови свој вени живот свом снагом ума и срца ети народ српски, који у скупштини рквијској од 1871. онако узносаше свога ењенога оца, топле сузе лије над мртм владиком својијем оставши осиромашен ез подпоре очинске. Силни и наравни-

ем црквенијем општинама у дијецези сада ојнога владике стадоше на једанпут и од и црква осјетише голему штету од сајања тога. Али се то трпити мораде адкој нади: да је свака сила за вреа а невоља редом иде.

И то се све тако збива — а зао дух ски притајен тобоже у платоновој згради Сраду смијаше се грохотом у пакленој и својој. Јер све то што се збива — ва се по вољи и наваљивању његову. А слуге вијерне на све стране одпоче-

ше новом снагом и удворности служити великоме мамону своме. „Пресвијетли од блатскога“ трубише већ по цијеломе свијету славу и добит реакционара у цркви српској.

Но таке се жалости збиваху у животу новом снагом ојачане цркве народне — у народу самоме. Али и на новоме двору Никаноровом одпоче игра једна — недостојна.“

Шпионажа, удворство, сплеткарство обмота као мрежом васцио живот јакога и женијалнога Никанора. Он већ знађаше за све смјерове и удесе, које му спремити може само онај паклени демонски дух. Али му не оста друго, но се чудити и стојећи чврсто уз започету наравно — противнародну акцију — барем у часу привидно — чекати час, када ће моћи одахнути и својом снагом, не везан и не контролиран од никога, одпочети прави достојни посао свој. Дворјани његови, сви осим једнога велеума постадоше му невјерни. Он се ни крочити не може у самој кући својој а да на изајство не нагази.

Што је тек замислио да уради, већ знаде реакција кр. повјереника. Његово путовање свакидашње у Варадин заповедајућем генералу тврђавинском не бјеше ништа друго но сузбијање те јаке клеветничке клике новосадске. — Демон народни и његов шћеде пак да он тако ради. Јер одлазећи сваки дан царском ћенералу у царску тврђаву, и притискујући у исти час немилице свештенство по васцијелој јерархији, а тукући своје свештенство у архидијецези — уз то још суспендирајући једну црквену општину за другом, па убијајући турском силом напредан дух у гимназији новосадској — може само у најподпунијој мјери послужити издајничком духу великога мамона, што му иза леђа душу тијем путем отискиваше. Јер Никанор радећи тако може се као некада омиљени и велики син народни огријешити о савијест своју и сасвијем изгубити код народа свога, који га народ сада у делању такоме и неможе другачије гледати но као неверна сина свога. —

Тај мотив пакленога духа „иноковога“ нагађаше — иначе племенитога — и пјесника митроносца на врло стрм и тежак пут ове зле противнародне акције. — И као свјетињка јасна у паклу црноме лебдијаше пред црнијем духом мамона свепрождирућега — спахилук даљски и хегемонија у цркви српској —

5

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМ САДУ КОД СВ. САВЕ.

ЈУНАЧКЕ СРПСКЕ НАРОДНЕ И ВЕШТАЧКЕ ПЕСМЕ.

Све по избор српске песме народне са сликом како гуслар пева народу срп. — 10
Мала Лазарица песме за народ I. — 10
„ „ „ „ „ II. — 10
Милошева или устанак Милоша Обреновића на Сслим-пашу 1865. — — 10
Песме слави и победи Србије и Црне-Горе над Турцима 1876—1878. — — 10
Српске песме јуначко — — — —10
Цар Душан са сликом — — —15
Српске песме о свецима — —15
Женидбе Црнојевића — —15
Јакшићи — —15
Сењанин Ива са сликом — —15
Устанак српски на Турке — —15
Ђурђе Смедеревац са сликом —15
Бановић Страхиња са сликом —15
Ослобођење Србије од Турака —15
Старина Новак са сликом — —15
Сибињанин Јанко са сликом — —15
Црногорци са сликом — —15
Српски хајдуци са сликом — —15
Цар Лазар са сликом —15
Божићне песме 15

Цар Душан.

Бој на Косову — — — — —20
Јунаци српски — — — — —20
Одабране српске народне песме — —20
Пропаст царства српског — — —20
Бојеви Црногораца са Турцима — —20
Омиљене народне песме — — —20
Српске народне здравице о славама, крсном имену и т. д. — — — — —20
Ђорђе Скендербег у две књиге — —30
Милош Обилић у три књиге — —45

Следеће су латиницом штампане:
Kraljević Marko —30
Miloš Obilić . . —15
Sibinjanin Janko —15
Svatovske pesme —15

Даље препоручујемо ове понаређене вештачке песме:
Горски вијенац историјски догађај сачинио П Петровић Његуш —50
Пред Васкрс српски бојне песме Мите Поповића 1 —
Светли дани српски јунаци и јунаштва најновијег рата за ослобођење српско 1875-76 г. од М. Поповић 40
Бирчанин Илија од Јоксимл Новића Оточанина —40
Хајдук Вељко од Јоксима Новића — — — —35
Цареви и краљеви српски — — —15
Карађорђе са сликом — — —15
Високи Стеван са сликом — — —15
Смрт Смаил-Аге Ченгића — — —15
Сватовске песме из свију крајева срп.—15
Славне жене и девојке — — —20
Српске песме што се радо читају —20
Срби окрунише кнез Лазара — — —20
Устанак српски под Карађорђем од Јована Хаџића — — — — — —50
Глава за главу спјев из првог херцеговачког устанка са 6 слика — — —30
Пјесме Јеремије Караџића. Бој Срба с Турцима 1876 године — — — —50
Конрад Валенрод јуначки епос — —40

Ко у групи од ови горе наведених књига купи:
добија на фор. 2 или 3 фор. — 20 процената
„ „ „ 4 — 25 „
„ „ „ 6 — 30 „
добија на фор. 8 — 33⅓ процената
„ „ „ 10 — 40 „
толико дакле процената приде у књигама нашег издања по сопственом избору.

лијево и то не јако далеко, јер и олизо има хиљаде факта.

На овом брду колико је рачуна се пена (умјетно подизање шуме), али је та у ствари само на сјеверној и западној страни те тако дивно напредује, да се види која хиљада огредака више него пређе док није било културе. О јужној страни нико и не помишља, да је запени, ако је тај крај најзгоднији за тај посао. То је за то, јер је с те стране мало католичко сеоце а лугар је соја јуначкога — вјеран телал свога пророка. За српски народ у свом ревиру обично каже: „Нијеје нијесам видио горих а страшивијих људи но су ови Власи! На источној страни нашег брда покушава се сваког пролећа подигнути „лугарска култура“, али та смета тамошњим људима, па је знају вјешто одбити од себе. Тај посао није баш јако тежак. Натовари на се и на паripче (ове године осам кварата јечма и још неких потркушвца) па иди те моли, код нас добро познате иштанције, лугара и ферштера, и не ривикај. И да вам је стати па видити, како

за три године да тај живуљ исправна, даначе да га наћера на исто толики па и већи плус и да уз то од своје плаће издржави себе са женом, обитељ своје очинске куће и обитељ жевине куће. То се све у тако кратко вријеме може да стече само онђе ће су Власи јако зли и страшиви. Овђе нам треба навести изворе бар привидно (тачно то није могуће учинити, јер би били одвећ опширни), из којих се црпе таково имање и начин, како се то ради.

Чим огране пролеће, мора сиромашни народ да вози своме бег-лугару по воз ђубрета, да нагноји земљу, коју је за буд што изнудио од сиротих људи. У кога упре прстом, тај мора орати, а скоро свака кућа мора своје сјеме шњиме дјелити, не марећи за то, што је у јесен побрао своју трећину. Преко љета не смије му мањкати послених колико их год треба, наравно без плаће а често и без хране. Па џаба му и на томе, да се само њему ради; али кад дође коситба, кад је код нас најтеже наћи послених, јер су тад најскупљи, тад се имућнији људи ради њих пријављују, само бег-

ру, који чим зора цикне, узиђа камиш у е па од куће до куће те одмјера: „Ти ми данас косити, узео сам на поли ли од тог и од тог“ и пријављеном не мањка ака. Сретни људи морају да иду за њим и оставе свој посао или плаћу на другом ту, јер да не послушају, зна се, шта би било. Али није то лугару узалудан посао; од дотичнога сељака добије плаћу за све менике, па мирна Босна.

Но тим се неда на брзу руку много стећи, ба још да свака кућа са десет и више да даде јање (10 коза јаре) а свака са пет да и више руно вуне. Масло, сир (којим кране његови пилићи, пси и свињи), јаја, пилићи, но зими пршут и плећа од печенице, то су таке маленкости, које свака кућа мора да даје, те вјесу према осталом ни спомена врједне. Вјечног спомена врједи она кућа, која своме бег-лугару под морач дарује у три године живих девет комада ситних двопапкара. Није за одбацити ни она кућа, која му у истом времену на силу поклони толико врједности колико најбољи лички предњак. Ако и не тако издашне, не могу се одбацити ни оне куће, које му, кад први пут дође у село, дадоше по овчију двизицу, од којих завриже крдо оваца. Ту се сиромаци највише преваре, јер од онда па до данас морају да дјеле оно мало крме са својим бегом. Да је он бар појео или продао тај племенити дар, не би сад кресао по сто б..... (и тим народ демонализирао) ономе, који му не остави по навијак сјена а не би ни бједни људи морали надирати својих стогова, ако су заборавили оставити навињак, прије него су садјели. Али, мац мацане, оће се бег-лугару, да држи овце, кад их је већ мукте добио и да међу њима

чува оно јањаца, што преко године добије, док их не покоље или не прода а кад то ради изговара се, да су од његових оваца. Нека свак ко зна математику сабере сва правила и нека рачуна: Од својих оваца има десетак јањаца, од Ђурђева до Петрове прода се 27 кожица а устрои осам, Петрове до светога Луке најмање двапута толико добију трговци од једног јединог бег-лугара и још у овцама остане више јањаца него су их објањиле његове овце; пита се сад, колико кожа има свако јање лугарево и како оно може да оживи, кад се ш њега мјешина огули — а месо поједе. Ну то није код бег-лугара никакво чудо ни тако јако памршена задаћа. Ми се нечудимо, што тај лугар тако умно знаде да господари с овцама но се чудимо, зашто ће држи коза, кад је у стању да тридесет и једно јаре на једанпут прода. Овђе се мора помислити, да његове овце и јарад јање, што је дакако абнормалија — али ми и незнамо, што код наших лугара није абнормалија.

Та узмите само ово: сироти наш сељак не смије да огради своје сјено и купус а лугар као чувар шуме смије да ограђује по два јутра стране изнад куће и више, ће му јањци по цијело љето имају паше. Наши лугари са највећом строгости вахтјевају по два патролца тобоже на сигурност а овамо их никад собом не воде, јер не смију пред њима радити, што оће, зато воде собом своје вјерне слуге, које муче као заливене и које свједоче по вољи лугаревој ма било што право или криво. Наређену своју тјелесну стражу, употребљују за сваки кућни посао или је дају кому другому па работу, од кога се чему надају. И ако је све то тако, опет не смије сретни чоек да изостане, ако је „наређен к лугару“ па да има не знам

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Књижара браће Јовановића у Панчеву.

И ове године изађоше у нашој наклади

НОВА ШКОЛСКА ИЗДАЊА

Песме у два гласа за народне школе. Сложио М. Топаловић. Одобрено од вис. школ. савета II. свеска, сад баш изишла, са новим песмама — — 30

Препоручујући ова нова издања свима п. н. школским властима, слободни смо и сва досадања наша издања овде ради бољег прегледа навести:

Прва настава у вери (мали катихизис за I. и II. разред) од Вукићевића — — — — — 10
Кратки катихизис за III. разред од Вукићевића — 12
Пространи катихизис правосл. цркве од Вукићевића I. део: за 4. и 5. разред народних и 1. и 2. разред средњих школа — — — — — 30
— — II. део: за 6. и остале разреде народних и 3. и 4. разред средњих школа — — — 30
Упутство за прву наставу мале деце у вери од Н. Вукићевића — — — — — — 20
Буквар српски са сликама од С. Чутурила школског инспектора, тврдо укоричен — — — 13
Прва читанка од С. Чутурила — — — — 12
Друга читанка за срп. основ. школе од С. Чутурила. Тврдо укоричена — — — — — 24
Буквар словенски од вис. школ. сабора одобрен, по обављеној цени само — — — — — 10
Немачки буквар за српске основне школе од Средојевића, једини од вис. школског савета одобрени 15
Мађарски буквар од Какујаја за срп. школе од Ј. Поповића, I. део за 2 разред. Тврдо укоричен. — 16
Мађарски буквар од Какујаја за срп. школе од Ј. Поповића II. део, за 3. и 4. разред. Тврдо укоричен 25
Упутство за предавање мађарског буквара I. део од Какујаја, израдио Ј. Поповић управитељ — 35
Упутство за предавање мађарског буквара. II. део од Какујаја, израдио Ј. Поповић управитељ — 30
Граматика срп. мала за основне школе — — 18
Слике из историје угарске за 4. разред нар. школе 24
Слике из историје српске за 3. разред народне школе 20
Слике из опште повеснице за више девојачке школе и више разреде народних школа — — — 40
Земљопис за срп. нар. школе по Кутнеру од Поповића управитеља II. издање са сликама — — 30
Земљопис за срп. нар. школе у Угарској по најновијим мађарским изворима израђен — — 40
Земљопис општи и отачаствени. За III. и IV. разред Написао Н. Ђ. Вуковић — — — — 45
Изх Часослова, отпражненіе ихъ чтеній церковныхъ книгъ — 9
Из Псалтира, отпражненіе ихъ чтеній церковныхъ книгъ къ употребленію въ народныхъ училищахъ — — 22
Мала свештена историја за српске народне школе — 6
Апостоли и евангелија недељна и празнична — 75
Мала катавасија за школску младеж — — — 16
Библичне повести новог завета Н. Ђ. Вукићевић — 40
Прибеветке из стар. и нов. завета. Од Ђ. Даничића 50
Изјашњење свете литургије, Н. Ђ. Вукићевић — 50
Спомена књига за разјашњење црквених појава. Од Н. Ђ. Вукићевића, друго поправљено издање — 45
Наша земља. Читанка за народ. Посрбио Ст. В. Поповић. (Читанка за 5. и 6. разред) — — — 50
О човеку. Спомена књига за учитеље и ученике основ. нар. школа. Написао М. Т, Фрачковић — 30
Кратак наук мађарског језика. I. део. Написао Милован Јанковић. Пето поправљено издање — — 36
— — II. део од Ј. Поповића управитеља — — 30
— — III. део: Мађарска читанка са речником од Ј. Поповића управитеља — — — — 50
Кратак наук о глобусу II. издање — — — 10
Права и дужности грађана од Ј. Поповића само — 20
Рачуница за срп. народ. школе I. књига — — 10
II. „ 12
III. „ 16
IV. „ 20
V. „ 50
VI. „ са сликама 55
Наука о геометријским облицима од М. Петровића за 4. разред, сасвим прерађено IV. издање — 40
Природопис Л. Либена. I. Зоологија. Друго издање 30
II. Ботаника 20
III. Минералогија 25
Поука о кућарству написао проф. Мита Петровић — 45
Декламатор. Збирка српских и хрватских песама за декламовање с опширним упутством, како ваља декламовати. Друго умножено издање — — 60
Како се стављају питања. Српски удесио Д. Јосић 50
Човечије тело и његова нега. Са више слика. Написао проф. Мита Петровић. II. умножено издање. 60
Граматина српска. За средње заводе и више разреде народних школа. Написао Владимир Вујић професор. Пето прерађено издање — — — 50
Граматика српска за учитеље III. и IV. разреда. Израдио Мита Нешковић — — — — 50
Граматака стара словенска за гимназије и богословије од проф. Ј. Живановића, III. издање — 80

Хемија за средње школе. По Прокопу Прохазки и другима написао Мита Петровић професор, са више слика — — — — — 60
Основи физике за више разреде народних школа, више девојачке школе и сродне заводе. Написао М. Петровић проф. са 70 слика. II. прерађено издање 65
Писмени састави за српске школе — — — 14
Јестаственица од Фрачковића. IV. најновије издање 30
Збирка народних песама за школску младеж — 10
Мала земљоделска читанка. За српске нар. школе написао др. Ђ. Радић. Са сликама. Друго издање 30
Баштован од П. Бибића. Најновије издање — — 80
Кратко пчеларство за почетнике. Написао М. Д. Дејановић. Са више слика — — — — 50
Гајење кртоле са више слика од М. Д. Дејановића 70
Очење или каламљење од др. Ђ. Радића са сликама 10
Настава у српском језику од Милетића за II. разред — — у српском језику за III. разред основних школа од Св. Милетића — — — — 25
— — за IV. разред основних школа од Св. Милетића 40
Наука о чувању здравља за школе, Карла Реклама. Превео Д. Јосић. Друго поправљено издање — 20
Велинаја православнаја катавасија. којом се може у дељом и празником вечерње, јутрење и служ правилно обавити. С благословом Њ. Свет сти г. патријарха Ивачковића —
Практичан поступак при настави у рачуну за I. р ред нар. школе. Израдио Св. Милетић учит.
— — при настави у рачуну за 2. разред нар. шк од св. Милетића учитеља — — —
— — при настави у рачуну за 3. разред нар. шк од Св. Милетића учитеља — — —
Поступак при настави у обичним разломцима за разред нар. школе од Св. Милетића учитеља
Поступак при настави у десетичним разломцима основне школе од Св. Милетића — —
Настава у земљопису за други разр. основне шк од Св. Милетића — — — —
Настава у земљопису за III. и IV. разред основ школа. Написао Св. Милетић — —
Настава у женским ручним радовима. Упутство за читељице и матере српске, написао П. Деспотов Са више слика — — — — —
Гимнастика за мушку и женску децу у српским о школама. По Ј. Нигелеру израдио Владимир К сић. Одобрено од вис. школског савета 17. фе 1881. Са више слика — — — —
Српска народна основна школа (дидактика и мето ка). За све, који се школом баве од Петра Ра ловића — — — — — —
Упутство к предавању познавања природе у народ школи. Саставио Симеун Конјевић. I. Природо и природословље за III. разред народне школе
Уредбе за српске народне школе — —
Речник српскога и немачкога језика. Саставио Ђо Поповић. I. део: немачко-српски фор 3.— ф везан — — — — — —
— — II. део: српско-немачки — — фино везан — — — — —
Мапа Европе од Ханткеа, српски приредила и изд наша књижара, израђена по закључцима берл ског конгреса. На платну — — —
Школа основног цртања за нар. школе од Мужа
Збирка геометријских тела, за наставу у науци о ометријским облицима — — —
— физикалних справица већа — — —
Писмарице на тврдој артији, кутија — —
Штица, по методу Вукићевићевом — —
Рачунаљка руске за рачунање с целим бројевима по бојадисана и лакована — — —
Немачко упутство за ову рачунаљку стаје
— За рачунање с разломцима, лепо бојадисана и кована — — — — — —
— бечка са штапићима и куглама — —
Шрајберове велике природописне слике за зид, с ско издање, препоручено од в. школског сав 20 колорираних таблица; првих 5 таблица са жавају сисавце — — — —
других 5 таблица тице — — —
трећих 5 таблица амфибије, рибе итд. —
четвртих 5 таблица растиње — —
Глобус српски 8″ у пречнику — — —
„ „ 8″ с меридијаном — —
Један пут један, на тврдој артији — —
Песме у два гласа за народне школе. Сложио М. Топаловић. Одобрено од вис. школ. савета —
Литургија св. Јована Златоустога. Компоновао Кор лије Станковић а за 4 мушка гласа прире Мита Топаловић — — — —

Код свију ових књига, које смо о нашем трошку издали, дајемо на сваких 10 комада једа 1 комад на дар.

☞ Уједно понављамо, да је скоро изашла

☞ МАПА АУСТРО-УГАРСКЕ ☜

са Босном и Херцеговином и пограничним земљама

од ХАНТКЕА

српски приредила и издала књижара браће Јовановића.

До сада је била велика оскудица у српским школама што није постојала мапа Аустро-Угарске; зато вом надамо, да ће све српске школе, ма где оне биле, похитати да набаве ову важну мапу, и тиме поп осећану празнину у земљописној настави. С тога, што су на њој обележене и Босна и Херцеговина са пог земљама, ова ће мапа свакој српској школи корисно послужити за предавање отачаственице. Ове су мапе формата, а израђене су с обзиром на најновију политичну поделу у чувеном географском заводу у Глогави кој) те не само да надмашују досадање српске мапе, но и с правом могу се упоредити с првим страним мап

Подлепљена платном стаје ф. 8.—

☞ НОВ СРПСКИ ГЛОБУС ☜

од 6″ у пречнику

нарочито за мање општинске школе удесан, јер је врло добар а ипак много јефтинији од онога од 8″ у пр издадосмо у својој наклади, те се само од нас повлачити може.

Цена је истоме ф. 5 —, са меридијаном ф. 13.—

СРПСКИ ПРОПИСИ

на финој глаткој хартији, са српским сликама и 8 листова, најлепша израда од свију досадашњих, туце 9 нов. Препродавцима знатан попуст.

Умољавајући све п. н. школске власти и господу учитеље за многобројне наруџбине, напоминемо изречно, да се у нас и све остале школске књиге туђе накладе у свако доба набавити могу.

Наруџбине се извршују тачно с платом у наточ (per Nachnahme.)

У ПАНЧЕВУ, августа 1883.

КЊИЖАРА БРАЋЕ ЈОВАНОВИЋА.

Колика је вода у Дунаву под Новим Садом.

Недеља	2.	октобра	2	метр.	87	сантим.
Понедељак	3.	„	2	„	87	„
Уторак	4.	„	2	„	87	„

Ред пловидбе

помесног пароброда „Нимфе,“

почевши од 12. (24.) септембра, до даље наредбе.

Из Каменице у Нови Сад: пре по дне у 5, 6, 8 и ½10 сах., после по дне у ½2, ½3,4, и 6 сахата.

Из Новога Сада у Каменицу: пре по дне у ½6, 7, 9 и 11 сах., после по дне у 2, 3, ½5 и ½7 сах.

Подузетници,
помесне пловидбе.

Ред пловидбе

од 4. (16.) октобра 1883. до даље наредбе.

У ЗЕМУН: недељом, понедељником, средом, четвртком и петком у 1 сахат после подне.

У ОРШАВУ: недељом и средом у 1 сах. после подне.

У ТИТЕЛ: недељом и средом у 1 сахат после подне.

У БУДИМ-ПЕШТУ: недељом, уторником, средом, петком и суботом у 1¾ сах. после подне.

Отправништво.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

У нади накнадног скупштинског одобрења расписује се стечај из стипендијске закладе Павла Јовановића на место Пере М. Илијића, који се на својој стипендији захвалио, с годишњом стипендијом од 400 фор. за слушаоце политехнике.

Молбеници ваља приложити ове сведоџбе: 1) крштено писмо; 2) лекарску сведоџбу о здрављу и накаламљеним богињама; 3) школска сведочанства од последње две године, и 4) сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико родитељи молиочеви имају деце.

По вољи оснивачевој морају његови питомци слушати политехнику у Бечу или Прагу, и на крају сваке године поднети расправу на српском језику ма из ког предмета, кога су слушали. Теме за те расправе ваља да су од општег садржаја и значаја.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто време.

Рок овоме стечају траје четири недеље дана од дана када по трећи пут изађе у новинама.

Из седнице књижевнога одбора „Матице српске“, у Новоме Саду 24. септ. (6. окт.) 1883

6

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМ САДУ КОД СВ. САВЕ.

☞ ЗБОРНИК МОЛИТАВА. ☜

Наше најновије издање украшено вештачким челикорезним сликама

српски православни

☞ ЗБОРНИК МОЛИТАВА ☜

побожним Србкињама превео и прерадио Љубомир Панић окружни прота вел. бечкеречки, професор српског језика и катихета гимназијски, — у укусном формату зборничком — 164 стране.

Издањем зборника овог трудили смо се ми, нежалећи ни највећег трошка, — да дамо у руке побожним Србкињама књигу-молитвену којој досад

☞ У СРПСКОМ КЊИЖАРСТВУ НЕМА РАВНЕ ☜

по красоти спољашњој и унутрашњој: штампарској — каменорезној и челикорезној.

Насловни лист израђен је поссбице за ову књигу од припознатаг вештака. Анђео хранитељ десном руком упућује на небо, а у левој држи књигу молитвену; — како ова слика тако и цео наслов израђен је у пет боја и попуњен златном бојом.

Свака је страна заокружена златном шаром и на почетку сваког дела зборника овог, израђена је каменорезна сходна иконица: књига са частним крстом и граном маслиновом — путир и поскурица — частни крст са зрацима насловне главе анђеоске итд.

Исто тако почетна слова сваке молитве, особито су на камену резана и тројако штампана; златна, црвена и плаветна, а на крају сваке молитве додата је каменорезна шара штампарска.

Осим ових красота зборник је овај украшен

☞ са шест дивот-челикорезних слика (Stahlstich) и то су: ☜

I. Христос с крстом. — II. Христос прима дечицу. — III. Цвети. — IV. Распетије V. Скидање Христа с крста. — VI. Усрс, а наштампан је на најфинијој данас хартији боје кости слонове (Super Kron Druckpapier.)

САДРЖАЈ ЈЕ ОВАЈ:

I. Тумачење свете литургије. — II. Молитве на светој литургији. — III. Молитва пред светим причешћем. — IV. Молитва после светог причешћа. — V. За побожне на дому: Молитве јутарње вечерње и дневне. — VI. Мала катавасија: тропари кондаци, ирмоси, најомиљеније народне црквене песме.

Садржај је овај израђен и прерађен по најприпознатијим зборницима у нас растумачено је пред сваком молитвом где је што требало.

ЦЕНЕ СУ ЗБОРНИКА ЕЛЕГАНТНО УВЕЗАНИ:

у корице кожне са златним шарама — — — — — — — од 3.50 до 4.—
у сомоту (разне боје) црвеном љубичастом и црном — — — — од 3.50 до 6.50
у фином сомоту са посребрним крстом и оквиром — — — — — од 6.50 до 7.50
у корице слонове кости обичне са крстом — — — — — — од 6.20 до 7.—
у корице слонове кости обичне са крстом и леним цветнастим украсом — — од 6.80 до 7.50

НАЈСКУПОЦЕНИЈЕ УВЕЗАНИМА:

у позлаћене или у посребрњене корице — — — — — — — — 8.—
у корице од седефа Perlmutter на коцке најфиније са бојама преливаним — — — 20.—
у корице слонове кости најфиније са великим крстом (дивот израђено) — — — 16.—

Ради неке олакшице, да би сваки ваљан Србин и Србкиња ове дивне зборнике набавити могао да такође на покање и у рате на отплату дајемо.

Понављамо и овом приликом, да сваки право има бирати као премију на узет зборник за вредност од 25 процената у књигама нашег издања.

Ко у години од ових горенаведених књига купи:

добије на фор. 2 или 3 фор. — 20 процената.
„ „ „ 4 — 25 „
„ „ „ 6 — 30 „
„ „ „ 8 — 33⅓ „
„ „ „ 10 — 40 „

тачно дакле прописана приде у књигама нашег издања по сопственом избору.

ступка у погледу извластит се имајући за изградње будапештанско-земунске железнице по-

првенство имају они, који поврај српског језика и немачки говоре.

НАЈВЕЋЕ ФАБРИЧНО СТОВАРИШТЕ ПОЉОДЕЛСКИХ МАШИНА

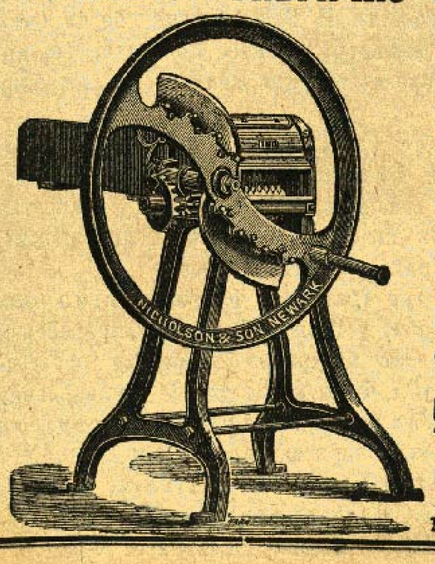

В. СТЕФАНОВИЋА

у Новоме Саду, Ћурчинска улица

препоручује по врло умереној цени новодобивене

СЕЧКЕ мале и велике за сечење сламе, сена и кукурузовине.
МАШИНЕ за крушење кукуруза руком и машином.
МЛИНОВА на један, два и више пари камења.
ВЕТРЕЊАЧА Бакер-система са 12 и 15 сита.
ЛОКОМОБИЛА, дрешмашина од 2½, 4, 6, 8, 10 и 12 коња снаге.
ПЛУГОВА од 1, 2 и 3 раоника.
ТРИЈЕРОВА сваке системе и величине.

Писмене налоге тачно и брзо извршујем, а за сваку машину да добро ради јамчим. 4—

Властник и одговорни уредник др. Светозар Милетић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.

„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију *(у сребру)*
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Појединн бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 154. У Новом Саду у петак 7. (19.) октобра 1883. ГОДИНА XVIII.

ГЕРМАН АНЂЕЛИЋ
именовани патријарх у српској цркви.

ГЛАС ИЗ ГОРЊЕ КРАЈИНЕ.

VIII.

Живот народни у автономној цркви отпоче се међутим развијати у свијем границама својијем. Така љепота и бујност разграната автономна живота народнога могаше се најјасније опазити у пространој дијецези горњо-карловачкој. Већ први избори чланова у епархијске одсјеке размахом. И он не спаваше. Он биљежише сваки покрет у новом животу народном. Он пазише сваку згоду коју ће да ограби, па да удари нож у тако разиграно срце живота црквено-народнога. Он тобоже потискиваше умјерније саборлије, да се не даду заводити од омладинаца, који не иду за другијем, до да оборе цркву и православије; јер да само на рушевинама цркве и православља (калуђерскога) настаје прави живот те „развратне теоризујуће странке“ у народу. Владику Кенђела имаше баш онако како је то желио зао дух српски, заогрнут сада плаштем мандатара патријарина у бачкој дијецези. А да тај дух задовољи своме увријеђеном властољубљу, који од задњега сабора још сасвијем уздигнути не може, уради са господином свјетовнијем администратором, кр. повјереником Мајтењијем, те опколи војска српску црквену општинску кућу, иштући од сједнице сакупљене протоколе општинске у којијем је повјереница бившем администратору владици Стојковићу.

Сложнијем заклетијем противником српцркнене свијести и мисли пође за ру, да у свом брзом развитку сузбију црнонародни живот. Народ у својијем црнвијем општинама, а и црква у давању јијех бенефиција осјетише, да је тешка ријатељска рука укочила точак слободна напредовања њихова. Јер црквене опине једна за другом суспендоване бива. А попови српски већ и морадоше и на ине спремни бити. Настаде процес у одном и црквеном животу врло тежак емио, коме један народ заузет за сретан вој свога новога живота у цркви својој, ја догледати не може.

У исто доба долази заповедајући ђенад Хрватском и Славонијом у Плашда смиреном и светом владици Никовићу каже царево поздравље, којијем поздравља, да се окане Милетића и нане странке у пословима и на саборима свенијем. Тај поздрав по свој прилици поможе скорој и напрасној смрти тога титога владике. Владику Николајевића штају у хладни гроб, а пространа дијеза његова, — онај дични и за нови свој квени живот свом снагом ума и срца зети народ српски, који у скупштини архијској од 1871. онако узносаше свога бљеног оца, топле сузе лије над мртем владиком својијем оставши осирочен без подпоре очинске. Силни и наравитоком развијајући се послови по великем црквенијем општинама у дијецези сада којнога владике стадоше на једанпут и род и црква осјетише голему штету од тајања тога. Али се то трпити мораде сладкој нади: да је свака сила за врена а невоља редом иде.

И то се све тако збива — а зао дух пски притајен тобоже у платоновој згради Н. Саду смијаше се грохотом у пакленој пи својој. Јер све то што се збива — ива се по вољи и наваљивању његову. А слуге вијерне на све стране одпоче-

ше новом снагом и удворности служити великоме мамону своме. „Пресвијетли од блатскога“ трубише већ по цијеломе свијету славу и добит реакционара у цркви српској.

Но таке се жалости збиваху у животу новом снагом ојачане цркве народне — у народу самоме. Али и на новоме двору Никаноровом одпоче игра једна — недостојна.“

Шпионажа, удворство, сплеткарство обмота као мрежом васцио живот јакога и женијалнога Никанора. Он већ знађаше за све смјерове и удесе, које му спремити може само онај паклени демонски дух. Али му не оста друго, но се чудити и стојећи чврсто уз започету наравно — противнародну акцију — барем у часу привидно — чекати час, када ће моћи одахнути и својом снагом, не везан и не контролиран од никога, одпочети прави достојни посао свој. Дворјани његови, сви осим једнога велеума постадоше му невјерни. Он се ни крочити не може у самој кући својој а да на изајство не нагази.

Што је тек замислио да уради, већ знаде реакција кр. повјереника. Његово путовање свакидашње у Варадин заповједајућем генералу тврђавинском не бјеше ништа друго но сузбијање те јаке клеветничке клике новосадске. — Демон народни и његов шћеде пак да он тако ради. Јер одлазећи сваки дан царском ђенералу у царску тврђаву, и притискујући у исти час немилице свештенство по васцијелој јерархији, а тукући своје свештенство у архидијецези — уз то још суспендирајући једну црквену општину за другом, па убијајући турском силом напредан дух у гимназији новосадској — може само у најподпунијој мјери послужити издајничком духу великога мамона, што му иза леђа душу тијем путем отискиваше. Јер Никанор радећи тако може се као некада омиљени и велики син народни огријешити о савијест своју и сасвијем изгубити код народа свога, који га народ сада у делању такоме и неможе другачије гледати но као неверна сина свога. —

Тај мотив пакленога духа „иноковога“ нагањаше — иначе племенитога — и пјесника митроносца на врло стрм и тежак пут ове зле противнародне акције. — И као свјетињка јасна у паклу црноме лебдијаше пред црнијем духом мамона свепрождирућега — спахилук даљски и хегемонија у цркви српској. —

7

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМЕ САДУ КОД СВ. САВЕ.

Највеће и најугледније издање књижарско у Срба.

Довршена је сасвим и подпуно изишла је и увезана је у богато израђене дивот-корице

ПЕВАНИЈА

ЦЕЛОКУПНА ДЕЛА КЊИЖЕВНА ЗМАЈ-ЈОВАНОВИЋА

у двојаком издању по 80 табака највећег кварт-формата. Овим монументалним делом песничким и најмонументалнијим до сад у Србству издањем књижарским хтедосмо прилике дати поштов. читалачком свету у нас, да у целини има умотворине песника над песницима Змај Јована Јовановића, да се певанијом овом забави и подичи пред светом напредним.

Цена је певанији Змај-Јована Јовановића: издање за народ (у 10 свезака) увезаном у дивот-корице богато израђене и златним шарама украшене ф. 6. дивот - издање (у 10 свезака) увезаном у дивот-корице израђене и златним шарама украш. ф. 8.50.

Ово исто са златним обрезом ф. 9.—

Понављамо и овом приликом: ко год купи певанију подпуну, било једно или друго издање добија као премију за 25 процен. књига наших издања, а по властитом своме избору по каталогу.

Још неку олакшицу!! — Да би сваки, а и најсиромашнији а ваљан Србин Певанију набавити могао дајемо **одсад и у рате.** — Још нек су препоручене у засебним књигама штампане од истога писца:

ОТМА МУРАЋ-ГРАДА напис. Арањ н. 60 | ЂУЛИЋИ УВЕОЦИ издање најмодер., свака
ЕНОХ АРДЕН од Тенисна . . . н. 50 | страна са орнаментима заокривена . н. 60

●● **Ко у групи од ових горе наведених књига купи:** ●●

добија на фор. 2 или 3 фор. — 20 процената.
„ „ „ 4 — 25 „
„ „ „ 6 — 30 „
„ „ „ 8 — 33⅓ „
„ „ „ 10 — 40 „

●● толико дакле процената приде у књигама нашег издања по сопственом избору. ●●

лијево и то не јако далеко, јер и близо има хиљаде факта.

На овом брду колико је рачуна се пена (умјетно подизање шуме), али је та у ствари само на сјеверној и западној страни те тако дивно напредује, да се види која хиљада огредака више него пређе док није било културе. О јужној страни нико и не помишља, да је запени, ако је тај крај најзгоднији за тај посао. То је за то, јер је с те стране мало католичко сеоце а лугар је соја јуначкога — вјеран телал свога пророка. За српски народ у свом ревиру обично каже: „Ниђе нијесам видио горих а страшивијих људи но су ови Власи! На источној страни нашег брда покушава се сваког прољећа подигнути „лугарска култура“, али та смета тамошњим људима, па је знају вјешто одбити од себе. Тај посао није баш јако тежак. Натовари на се и на паripче (ове године осам кварата јечма и још неких потркушевца) па иди те моли, код нас добро познате иштавције, лугара и ферштера, и не ривикај. И да вам је стати па видити, како за три године да тај минус изравна, дапаче да га нађера на исто толики па и већи плус и да уз то од своје плаће издржави себе са женом, обитељ своје очинске куће и обитељ жевине куће. То се све у тако кратко вријеме може да стече само онђе ће су Власи јако зли и страшиви. Овђе нам треба навести изворе бар привидно (тачно то није могуће учинити, јер би били одвећ опширни), из којих се црпе таково имање и начин, како се то ради.

Чим огране прољеће, мора сиромашни народ да вози своме бег-лугару по воз ђубрета, да нагноји земљу, коју је за буд што изнудио од сиротих људи. У кога упре прстом, тај мора орати, а скоро свака кућа мора своје сјеме шњиме дијелити, не марећи за то, што је у јесен побрао своју трећину. Преко љета не смије му мањкати послених колико их год треба, баравно без плаће а често и без хране. Па џаба му и на томе, да се само њему ради; али кад дође косидба, кад је код нас најтеже наћи послених, јер су тад најскупљи, тад се имућнији људи ради њих пријављују, само бегару, који чим зора цикне, узима камиш у ке па од куће до куће те одмјера: „Ти п ми данас косити, узео сам на поли ли у од тог и од тог“ и пријављеном не мањка ака. Сретни људи морају да иду за њим и оставе свој посао или плаћу на другом сту, јер да не послушају, зна се, шта би било. Али није то лугару узалудан посао; од дотичнога сељака добије плаћу за све ленике, па мирна Босна.

Но тим се неда на брзу руку много стећи, ба још да свака кућа са десет и више ца даде јање (10 коза јаре) а свака са пет ца и више руно вуне. Масло, сир (којим хране његови пилићи, пси и свињи), јаја, пилићи, но зими пршут и плећа од печенице, то су таке маленкости, које свака кућа мора да даје, те нијесу према осталом ни спомена вриједне. Вјечног спомена вриједи она кућа, која своме бег-лугару под морач дарује у три године живих девет комада ситних двопапкара. Није за одбацити ни она кућа, која му у истом времену на силу поклони толико вриједности колико најбољи лички предњак. Ако и не тако издашне, не могу се одбацити ни оне куће, које му, кад први пут дође у село, дадоше по овчију дивизицу, од којих завриже крдо оваца. Ту се сиромаци највише преваришe, јер од онда па до данас морају да дијеле оно мало крме са својим бегом. Да је он бар појео или продао тај племенити дар, не би сад кресао по сто б..... (и тим народ деморалисирао) ономе, који му не остави по навијак сјена а не би ни бједни људи морали надирати својих стогова, ако су заборавили оставити навијак, прије него су садјели. Али, мац мацане, оће се бег-лугару, да држи овце, кад их је већ мукте добио и да међу њима чува оно јањаца, што преко године добије, док их не покоље или не прода а кад то ради изговара се, да су од његових оваца. Нека свак ко зна математику сабере сва правила и нека рачуна: Од својих оваца има десетак јањаца, од Ђурђева до Петрове прода се 27 кожица а устрији осам, Петрове до светога Луке најмање двапута толико добију трговци од једног јединог бег-лугара и још у овцама остане више јањаца него су их објањиле његове овце; пита се сад, колико кожа има свако јање лугарево и како оно може да оживи, кад се ш њега мјешина огули — а месо поједе. Ну то није код бег-лугара никакво чудо ни тако јако намршена задаћа. Ми се нечудимо, што тај лугар тако умно знаде да господари с овцама но се чудимо, зашто ће држи коза, кад је у стању да тридесет и једно јаре на једанпут прода. Овђе се мора помислити, да његове овце и јарад јање, што је дакако абнормалија — али ми и незнамо, што код наших лугара није абнормалија.

Та узмите само ово: сироти наш сељак не смије да огради своје сјено и купус а лугар као чувар шуме смије да ограђује по два јутра стране изнад куће и више, ће му јањци по цијело љето имају паше. Наши лугари са највећом строгости вахтјевају по два патролца тобоже на сигурност а овамо их никад собом не воде, јер не смију пред њима радити, што оће, зато воде собом своје вјерне слуге, које муче као заливене и које свједоче по вољи лугаревој ма било што право или криво. Нарећену своју тјелесну стражу, употребљују за сваки кућни посао или је дају кому другому на работу, од кога се чему надају. И ако је све то тако, опет не смије сретни чоек да изостане, ако је „нарећен к лугару“ па да има не знам

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Књижара браће Јовановића у Панчеву.

И ове године изађоше у нашој наклади

НОВА ШКОЛСКА ИЗДАЊА

Песме у два гласа за народне школе. Сложио М. Топаловић. Одобрено од вис. школ. савета II. свеска, сад баш изишла, са новим песмама — — 30

Препоручујући ова нова издања свима п. н. школским властима, слободни смо и сва досадања наша издања овде ради бољег прегледа навести:

Прва настава у вери (мали катихизис за I. и II. разред) од Вукићевића — — — — — 10
Кратки катихизис за III. разред од Вукићевића — 12
Пространи натихизис правосл. цркве од Вукићевића I. део: за 4. и 5. разред народних и 1. и 2. разред средњих школа — — — — —
— — II. део: за 6. и остале разреде народних и 3. и 4. разред средњих школа — — — 30
Упутство за прву наставу мале деце у вери од Н. Вукићевића — — — — — — 20
Буквар српски са сликама од С. Чутурила школског инспектора, тврдо укоричен — — — 13
Прва читанка од С. Чутурила — — — — 12
Друга читанка за срп. основ. школе од С. Чутурила. Тврдо укоричена — — — — — 24
Буквар словенски од вис. школ. сабора одобрен, по обављеној цени само — — — — — 10
Немачки буквар за српске основне школе од Средојевића, једини од вис. школског савета одобрени 15
Мађарски буквар од Какујаја за срп. школе од Ј. Поповића, I. део за 2 разред. Тврдо укоричен. — 16
Мађарски буквар од Какујаја за срп. школе од Ј. Поповића II. део, за 3. и 4. разред. Тврдо укоричен 25
Упутство за предавање мађарског буквара I. део од Какујаја, израдио Ј. Поповић управитељ —
Упутство за предавање мађарског буквара. II. део од Какујаја, израдио Ј. Поповић управитељ — 30
Граматика срп. мала за основне школе — — 18
Слике из историје угарске за 4. разред нар. школе 24
Слике из историје српске за 3. разред народне школе 20
Слике из опште повеснице за више девојачке школе и више разреде народних школа — — — 40
Земљопис за срп. нар. школе по Кутнеру од Поповића управитеља II. издање са сликама — — 30
Земљопис за срп. нар. школе у Угарској по најновијим мађарским изворима израђен — — 40
Земљопис општи и отачаствени. За III. и IV. разред Написао Н. Ђ. Вуковић — — — — 45
Из Часослова, упражненїе къ чтенїи церковныхъ книгъ — 9
Из Псалтира, упражненїе къ чтенїи церковныхъ книгъ къ употребленїю къ народныхъ училищахъ — — 22
Мала свештена историја за српске народне школе — 6
Апостоли и евангелија недељна и празнична — — 75
Мала катавасија за школску младеж — — — 16
Библичне повести новог завета Н. Ђ. Вукићевић — 40
Припјевке из стар. и нов. завета. Од Ђ. Даничића 50
Изјашњење свете литургије, Н. Ђ. Вукићевић — 50
Спомоћна књига за разјашњење црквених појања. Од Н. Ђ. Вукићевића, друго поправљено издање — 45
Наша земља. Читанка за нар. Посрбио Ст. В. Поповић. (Читанка за 5. и 6. разред) — — — 50
О човеку. Спомоћна књига за учитеље и ученике основ. нар. школа. Написао М. Т. Фрачковић — 30
Кратак наук мађарског језика. I. део. Написао Милован Јанковић. Пето поправљено издање — — 36
— — II. део од Ј. Поповића управитеља — — 30
— — III. део: Мађарска читанка са речником од Ј. Поповића управитеља — — — 50
Кратак наук о глобусу II. издање — — — 10
Права и дужности грађана од Ј. Поповића само — 20
Рачуница за срп. народ. школе I. књига — — 10
II. „ 12
III. „ 16
IV. „ 20
V. „ 50
VI. „ са сликама 55
Наука о геометријским облицима од М. Петровића за 4. разред, сасвим прерађено IV. издање — 40
Природопис А. Либена. I. Зоологија. Друго издање 30
II. Ботаника 20
III. Минералогија 25
Поука о кућарству написао проф. Мита Петровић — 45
Декламатор. Збирка српских и хрватских песама за декламовање с опширним упутством, како ваља декламовати. Друго умножено издање — — 60
Како се стављају питања. Српски удесио Д. Јосић 50
Човечије тело и његова нега. Са више слика. Написао проф. Мита Петровић. II. умножено издање. 60
Граматика српска. За средње заводе и више разреде народних школа. Написао Владимир Вујић професор. Пето прерађено издање — — — 50
Граматика српска за учитеље III. и IV. разреда. Израдио Мита Нешковић — — — — 50
Граматака стара словенска за гимназије и богословије од проф. Ј. Живановића, III. издање — 80

Хемија за средње школе. По Прокопу Прохазки и другима написао Мита Петровић професор, са више слика — — — — — — 60

Основи физике за више разреде народних школа, више девојачке школе и сродне заводе. Написао М. Петровић проф. са 70 слика II. прерађено издање 65
Писмени састави за српске школе — — — 14
Јестаственица од Фрачковића. IV. најновије издање 30
Збирка народних песама за школску младеж — 10
Мала земљоделска читанка. За српске нар. школе написао др. Ђ. Радић. Са сликама. Друго издање 30
Баштован од П. Бибића. Најновије издање — — 80
Кратко пчеларство за почетнике. Написао М. Д. Дејановић. Са више слика — — — — 50
Гајење кртоле са више слика од М. Д. Дејановића 70
Очење или каламљење од др. Ђ. Радића са сликама 10
Настава у српском језику од Милетића за II. разред — — у српском језику за III. разред основних школа од Св. Милетића — — — — 20
— — за IV. разред основних школа од Св. Милетића 25
Наука о чувању здравља за школе, Карла Реклама. Превео Д. Јосић. Друго поправљено издање — 40
Велика православна катавасија. којом се може дељом и празником вечерње, јутрење и служ правилно обавити. С благословом Њ. Свет сти г. патријарха Ивачковића — 20
Практичан поступак при настави у рачуну за I. р ред нар. школе. Израдио Св. Милетић учит.
— — при настави у рачуну за 2. разред нар. шк од Св. Милетића учитеља — — — 30
— — при настави у рачуну за 3. разред нар. шк од Св. Милетића учитеља — — — 18
Поступак при настави у обичним разломцима за разред нар. школе од Св. Милетића учитеља 24
Поступак при настави у десетичним разломцима основне школе од Св. Милетића — — 20
Настава у земљопису за други разр. основне шк од Св. Милетића — — — — 40
Настава у земљопису за III. и IV. разред основ школа. Написао Св. Милетић — — 30
Настава у женским ручним радовима. Упутство за читељице и матере српске, написао П. Деспотов Са више слика — — — — — 40
Гимнастика за мушку и женску децу у српским ш школама. По Ј. Нигелеру израдио Владимир К сић. Одобрено од вис. школског савета 17. фе 1881. Са више слика — — — — 45
Српска народна основна школа (дидактика и мето на). За све, који се школом баве од Петра Ра ловића — — — — — — 50
Упутство к предавању познавања природе у народ школи. Саставио Симеун Коњевић. I. Природо и природословље за III. разред народне школ 6
Уредбе за српске народне школе — — 75
Речник српскога и немачкога језика. Саставио Јо Поповић. I. део: немачко-српски фор 3.— о везан — — — — — — 16
— — II. део: српско-немачки — — фино везан — — — — — 40
Мапа Европе од Ханткеа, српски приредила и изд наша књижара, израђена по закључцима берл ског конгреса. На платну — — — 20
Школа основног цртања за нар. школе од Мужак
Збирка геометријских тела, за наставу у науци о ометријским облицима — — — 50
— физикалних справица већа — — — 10
Писмарице на тврдој артији, кутија — — 20
Штица, по методу Вукићевићевом — — 10
Рачунаљна руска за рачунање с целим бројевима по бојадисана и лакована — — — 12
Немачко упутство за ову рачунаљку стаје
— За рачунање с разломцима, лепо бојадисана и кована — — — — — — 16
— бечка са штапићима и куглама — — 20
Шрајберове велике природописне слике за зид, с ско издање, препоручено од в. школског сав 20 колорираних таблица; првих 5 таблица се жавају сисавце — — — — 22
других 5 таблица тице — — — — 6
трећих 5 таблица амфибије, рибе итд. — 75
четвртих 5 таблица растиње — — 16
Глобус српски 8″ у пречнику — — — 40
„ „ 8″ с меридијаном — — 50
Један пут један, на тврдој артији — — 6
Песме у два гласа за народне школе. Сложио М. Топаловић. Одобрено од вис. школ. савета — 75
Литургија св. Јована Златоустога. Компоновао Кос лије Станковић а за 4 мушка гласа прире Мита Топаловић — — — — 16

Код свију ових књига, које смо о нашем трошку издали, дајемо на сваких 10 комада једа 1 комад на дар.

☛ Уједно понављамо, да је скоро изашла

МАПА АУСТРО-УГАРСКЕ ☚

са Босном и Херцеговином и пограничним земљама

од ХАНТКЕА

српски приредила и издала књижара браће Јовановића.

До сада је била велика оскудица у српским школама што није постојала мапа Аустро-Угарске; зато вом надамо, да ће све српске школе, ма где оне биле, похитати да набаве ову ваљану мапу, и тиме поп осећану празнину у земљописној настави. С тога, што су на њој обележене и Босна и Херцеговина са пог земљама, ова ће мапа свакој српској школи корисно послужити за предавање отачаственице. Ове су мапе формата, а израђене су с обзиром на најновију политичну поделу у чувеном географском заводу у Глогави кој) те не само да надмашују досадање српске мапе, но и с правом могу се упоредити с првим страним мап

Подлепљена платном стаје ф. 8.—

☛ НОВ СРПСКИ ГЛОБУС ☚

од 6″ у пречнику

нарочито за мање општинске школе удесан, јер је врло добар а ипак много јефтинији од онога од 8″ у пр издадосмо у својој наклади, те се само од нас повлачити може.

Цена је истоме ф. 5 —, са меридијаном ф. 13.—

СРПСКИ ПРОПИСИ

на финој глаткој хартији, са српским сликама и 8 листова, најлепша израда од свију досадашњих, туце 9 нов. Препродавцима знатан попуст.

Умољавајући све п. н. школске власти и господу учитеље за многобројне наруџбине, напомињемо изречно, да се у нас и све остале школске књиге туђе накладе у свако доба набавити могу.

Наруџбине се извршују тачно с платом у наточ (per Nachnahme.)

У ПАНЧЕВУ, августа 1883.

КЊИЖАРА БРАЋЕ ЈОВАНОВИЋА.

Колика је вода у Дунаву под Новим Садом.

Недеља	2.	октобра	2	метр.	87	сантим.
Понедељак	3.	„	2	„	87	„
Уторак	4.	„	2	„	87	„

Ред пловидбе

помесног пароброда „Нимфе,“

почевши од 12. (24.) септембра, до даље наредбе.

Из Каменице у Нови Сад: пре по дне у 5, 6, 8 и ½10 сах., после по дне у ½2, ½3,4, и 6 сахата.

Из Новога Сада у Каменицу: пре по дне у ½6, 7, 9 и 11 сах., после по дне у 2, 3, ½5 и ½7 сах.

Подузетници,
помесне пловидбе.

Ред пловидбе

од 4. (16.) октобра 1883. до даље наредбе.

У ЗЕМУН: недељом, понедељником, средом, четвртком и петком у 1 сахат после подне.

У ОРШАВУ: недељом и средом у 1 сах. после подне.

У ТИТЕЛ: недељом и средом у 1 сахат после подне.

У БУДИМ-ПЕШТУ: недељом, уторником, средом, петком и суботом у 1¾ сах. после подне.

Отправништво.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

У нади накнадног скупштинског одобрења расписује се стечај из стипендијске закладе Павла Јовановића на место Пере М. Илијића, који се на својој стипендији захвалио, с годишњом стипендијом од 400 фор. за слушаоце политехнике.

Молбеници ваља приложити ове сведоџбе: 1) крштено писмо; 2) лекарску сведоџбу о здрављу и накаламљеним богињама; 3) школска сведочанства од последње две године, и 4) сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико родитељи моличеви имају деце.

По вољи оснивачевој морају његови питомци слушати политехнику у Бечу или Прагу, и на крају сваке године поднети расправу на српском језику ма из ког предмета, кога су слушали. Теме за те расправе ваља да су од општег садржаја и значаја.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто време.

Рок овоме стечају траје четири недеље дана од дана када по трећи пут изађе у новинама.

Из седнице књижевнога одбора „Матице српске“, у Новоме Саду 24. септ. (6. окт.) 1883

требних у подручју општине града Карловци у пределу Кривац, Караш и Интравилану лежећих у извлаштбеном попису од 25. града назначених у грунтовници општине Карловци под кат. бројева: 1308, 1501/I, 1311, 1304, 7, 9, 4193, 4191, 4189, 4194, 4195, 4197, 4289, 4911 и 4817, уписаних властништво градске општине Карловци сачињавајући, рочиште на лицу места у Карловци у писарни градског поглаварства, на дан 22. децембра 1883 год., у 10 сахати пре подне.

На ово рочиште, позивају се: извлаштитељ, главно грађевно подузетништво будапештанско-земунске жељезнице, и властник горе наведених непокретнина, градска општина Карловци, као и свиколики грунтовнички интересенти односно законити заступници ових у сврху чувања можебитних права и интереса својих том приметбом да изостанак интереса, од рочишта изречење мериторне одштетне одлуке пречити неће.

Кр. судбени стол у Земуну 29. септембра.

3—3 **Управитељ суда.**

ПОЗИВ.

Столар Андрија Шанк и сестре му Ида, Марија alias Марина и Ана, све три рођене Шанк, позивају се из добре намере, да пребивалиште своје Стевану Мерли у Митровици, што скорије обзнане, и то на следећи начин: Ја Ида, Ана итд. удата Н. а рођена Шанк находим се у Н.

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМ САДУ КОД СВ. САВЕ.

НАЈВЕЋА НАКЛАДА СРПСКИХ КАЛЕНДАРА шмампамо у 35.000 екземплара.

Годишњак најстарији, најпознатији и најјефтинији српски велики илустровани календар са много слика у тексту. Цена је са уметнутим листовима за воћење месечног прихода и расхода — — 35 н.

☛ а без тих листова — — 33 н.

Застава велики српски календар за годину 1884. са више лепих и одабраних слика и разноврсним садржајем најсувременијих догађаја. Година прва. 50 н.

☛ Уз календаре ГОДИШЊАК и ЗАСТАВУ иду још две врло лепе премије : ☚

ПРОСЛАВА БРАНКОВИХ КОСТИЈУ :

СПРОВОД НА ПИЈАЦИ У НОВОМ САДУ И У СТРАЖИЛОВАЧКОМ ДОЛУ ПРЕД БРАНКОВИМ ВИСОМ

Обе ове премије (слике на дар) израђене су по парочатој фотографији и врло лепо наштампане на финој артији у великом формату иду уз календар посебнице и могу се уоквирити, — а послужити заједно и за украс свакој српској кући.

Певанија-Календар — са свеском трећом Певаније Змај-Јована Јовановића 40 н.

Бранков-Календар — са његовом сликом у тексту и најомиљенијим песмама Бранковим у додатку — и са две премије прославе преноса Бранкових костију 25 н.

Календар за омладину — са ремек-песмом гласовитог песника Арања „Отма Мурањ града“ у преводу Змај-Јован Јовановића — — — — — — 60 н.

Новосађанин — са народним песмама о Високом Стефану (и сликом наслов-ном) — — — — — — 20 н.

Рузмарин — са јуначким песмама „Женидба Максима и Ђурђа Црнојевића“ 20 н.

Ружица најстарији српски календар са најодабранијим народним јуначким песмама — — — — — — 20 н.

Родољуб — са народним јуначким песмама „Цареви и краљеви српски“ (и сликом наслов) — — — — 20 н.

Сремац са народним песмама „О свецима“ и лепом наслов сликом — — 20 н

Ласта — са народним јуначким песмама „Јакшићи“ — — — — — 20 н.

Бачванин — са народним јуначким песмама „О ослобођењу Србије“ — — 20 н.

Полаженик — са песмама „Божићним и другим побожним“ — — — 20 н.

Црногорац — са народним песмама „Ударац Омер-паше на Црну Гору 1852 до 1853.“ Књига има 144 стране — 50 н.

Женски Календар — са лепом приповетком Милана Савића из живота народа српског, под насловом „Јелка.“ Цена је 25 н.

Женски Календар — са признатом ремек-приповетком Божене Њемцове из живота народа чешког, под насловом „Драга“ у преводу од А. Сандића — — 40 н.

Женски Календар — са гласовитом пољском приповетком Лукијана Сјеменьског под насловом „Старо време стари обичаји“ у преводу од Саве Петровића 25 н.

Вечити Календар — са додатим делом календарским за год 1884. — — 70 н.

Планетар — са описом планета и рођаником и старинским сликама планетским — — — — — — 20 н.

Препродавцима мањам дајемо 25 процената, а већим (који у партији узму) 33⅓ процената (било ил за готов новац ил у комесију)

☛ НА ЗНАЊЕ. Пажљивим чинимо сваког купца, когод купи који год ових календара, крајем године кад одкине први табак остаје му потпуна књига са илустрованим корицама заједно.

Толику пробитачност дајемо купцима календара наших.

☛ Нове добре комисионаре примамо. ☚

РАЗНИ САНОВНИЦИ И ВЕЧИТИ КАЛЕНДАРИ.

ВЕЧИТИ календар	— — — — — —	70	САН МАТЕРЕ божије — — — — —
а тврдо увезан	— — — — — —	90	НАЈНОВИЈИ сановник — — — — —
НАЈНОВИЈИ сановник	— — — — —	50	HRVATSKI NAJNOVIJI sanovnik — — —
НОВ потпун планетар	— — — — —	20	

10
20
20

Ко у групи од ових горе наведених књига купи :

добија на фор, 2 или 3 фор. — 20 процената.
„ „ „ 4 — 25 „
„ „ „ 6 — 30 „
„ „ „ 8 — 33⅓ „
„ „ „ 10 — 40 „

толико дакле процената приде у књигама нашег издања по сопственом избору.

ступка у погледу извлашћења имајући за изграђење будапештанско-земунске жељезнице по-

првенство имају они, који поврај српског језика и немачки говоре.

НАЈВЕЋЕ ФАБРИЧНО СТОВАРИШТЕ ПОЉОДЕЛСКИХ МАШИНА

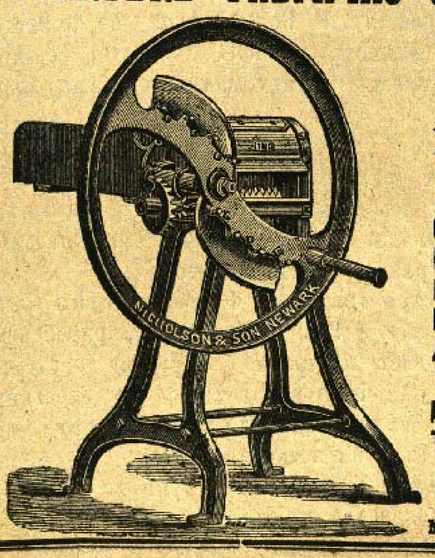

В. СТЕФАНОВИЋА

у Новоме Саду, Ћурчинска улица

препоручује по врло умереној цени новодобивене

СЕЧКЕ мале и велике за сечење сламе, сена и кукурузовине.
МАШИНЕ за крушење кукуруза руком и машином.
МЛИНОВА на један, два и више пари камења.
ВЕТРЕЊАЧА Бакер-система са 12 и 15 сита.
ЛОКОМОБИЛА, дрешмашина од 2½, 4, 6, 8, 10 и 12 коња снаге.
ПЛУГОВА од 1, 2 и 3 раоника.
ТРИЈЕРОВА сваке системе и величине.

Писмене налоге тачно и брзо извршујем, а за сваку машину да добро ради јамчим. 4—

Властник и одговорни уредник др. Светозар Милетић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.

„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½, дин на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Појединн бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 154. У Новом Саду у петак 7. (19.) октобра 1883. ГОДИНА XVIII.

ГЕРМАН АНЂЕЛИЋ
именован патријарх у српској цркви.

ГЛАС ИЗ ГОРЊЕ КРАЈИНЕ.

VIII.

Живот народни у автономној цркви отпоче се међутим развијати у свијем границама својијем. Така љепота и бујност разграната автономна живота народнога могаше се најјасније опазити у пространој дијецези горњо-карловачкој. Већ први избори чланова у епархијске одсјеке размахом. И он не спаваше. Он биљежише сваки покрет у новом животу народном. Он пазише сваку згоду коју ће да угради, па да удари нож у тако разиграно срце живота црквено-народнога. Он тобоже потискиваше умјерније саборлије, да се не даду заводити од омладинаца, који не иду за другијем, до да оборе цркву и православије; јер да само на рушевинама цркве и православља (калуђерскога) настаје прави живот те „развратне тероризујуће странке“ у народу. Владику Кенђелца имаде баш онако како је то желио зао дух српски, заогрнут сада плаштем мандатара патријарина у бачкој дијецези. А да тај дух задовољи своме увријеђеном властољубљу, који од задњега сабора још сасвијем уздигнути не може, уради са господином свјетовнијем администратором, кр. повјереником Мајтењијем, те опколи војска српску црквену општинску кућу, иштући од сједнице сакупљене протоколе општинске у којијем је повјереница бившем администратору владици Стојковићу.

Сложнијем заклетијем противником српцркнене свијести и мисли пође за ру, да у свом брзом развитку сузбију црнонародни живот. Народ у својијем црнијем општинама, а и црква у давању јијех бенефиција осјетише, да је тешка ријатељска рука укочила точак слободна напредовања њихова. Јер црквене опине једна за другом суспендоване бива. А попови српски већ и морадоше и на ине спремни бити. Настаде процес у одном и црквеном животу врло тежак емио, коме један народ заузет за сретан вој свога новога живота у цркви својој, ја догледати не може.

У исто доба долази заповедајући ђенад Хрватском и Славонијом у Плашда смиреном и светом владици Никовићу каже царево поздравље, којијем поздравља, да се окане Милетића и нане странке у пословима и на саборима свенијем. Тај поздрав по свој прилици поможе скорој и напрасној смрти тога титога владике. Владику Николајевића штају у хладни гроб, а пространа дијеза његова, — онај дични и за нови свој квени живот свом снагом ума и срца зети народ српски, који у скупштини архијској од 1871. онако узносаше свога бљеног оца, топле сузе лије над мртем владиком својијем оставши осиромашен без подпоре очинске. Силни и наравитоком развијајући се послови по великијем црквенијем општинама у дијецези сада којнога владике стадоше на једанпут и род и црква осјетише голему штету од тајања тога. Али се то трпити мораде сладкој нади: да је свака сила за времена а невоља редом иде.

И то се све тако збива — а зао дух пски притајен тобоже у платоновој згради Н. Саду смијаше се грохотом у пакленој ши својој. Јер све то што се збива — ива се по вољи и навољивању његову. А слуге вијерне на све стране одпоче-

ше новом снагом и удворности служити великоме мамону своме. „Пресвијетли од блатскога“ трубише већ по цијеломе свијету славу и добит реакционара у цркви српској.

Но таке се жалости збиваху у животу новом снагом ојачане цркве народне — у народу самоме. Али и на новоме двору Никаноровом одпоче игра једна — недостојна.“

Шпионажа, удворство, сплеткарство обмота као мрежом васцио живот јакога и женијалнога Никанора. Он већ знађаше за све смјерове и удесе, које му спремити може само онај паклени демонски дух. Али му не оста друго, но се чудити и стојећи чврсто уз започету наравно — противнародну акцију — барем у часу привидно — чекати час, када ће моћи одахнути и својом снагом, не везан и не контролиран од никога, одпочети прави достојни посао свој. Дворјани његови, сви осим једнога велеума постадоше му невјерни. Он се ни крочити не може у самој кући својој а да на изајство не нагази.

Што је тек замислио да уради, већ знаде реакција кр. повјереника. Његово путовање свакидашње у Варадин заповједајућем генералу тврђавинском не бјеше ништа друго но сузбијање те јаке клеветничке клике новосадске. — Демон народни и његов шђеде пак да он тако ради. Јер одлазећи сваки дан царском ђенералу у царску тврђаву, и притискујући у исти час немилице свештенство по васцијелој јерархији, а тукући своје свештенство у архидијецези — уз то још суспендирајући једну црквену општину за другом, па убијајући турском силом напредан дух у гимназији новосадској — може само у најподпунијој мјери послужити издајничком духу великога мамона, што му иза леђа душу тијем путем отискиваше. Јер Никанор радећи тако може се као некада омиљени и велики син народни огријешити о савијест своју и сасвијем изгубити код народа свога, који га народ сада у делању такоме и неможе другачије гледати но као неверна сина свога. —

Тај мотив пакленога духа „иноковога“ нагањаше — иначе племенитога — и пјесника митроносца на врло стрм и тежак пут ове зле противнародне акције. — И као свјетињка јасна у паклу црноме лебдијаше пред црнијем духом мамона свепрождирућега — спахилук даљски и хегемонија у цркви српској. —

9

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМ САДУ КОД СВ. САВЕ.

Препоручујемо пријатељима песме певања и декламовања

Велика српска народна песмарица са 560 одабраних песама: ратних ирошких, девојачких, веселих, даворија и позориших које се најрадије певају — 60
а тврдо увезана — — — — 75

Нема весеља у кући, а да се кадшто у њојзи не захори песма српска. У којој се кући хори песма, у тој су добри људи, ту уђи слободно, радо ће те примити и својски дочекати. — Некад су млађи памтили и бележили песме, склапали песмарице, које су се приписивале и ишле од руке до руке данас су те песмарице прибране у збирке као што је ево и ова наша у јефтином и згодном уређеном издању да то сваки о мало трошка набавити може себи и другима на усладу. Српска песма ниче било као самораст из самога народа, те казује оно, што срцу годи, да излије у песму, поглед му на оно, што се збива око њега. То врело не усише никад, док је младих срдаца и јасних грла у српскоме селу, на веселом прелу и посетку, на игралишту и другоме састанку — а осим тога певају и песници нали непрестано нове и нове песме, које омиле свом народу, па се певају по свима крајевима, где год има Срба; и ко је рад да запоје песму о српскоме јунаштву, што загрева српско срце, коме годи и по нека лепша словенска песма, ко је рад да дома у кругу веселих пријатеља попевне песму што му је у нашем народном позоришту

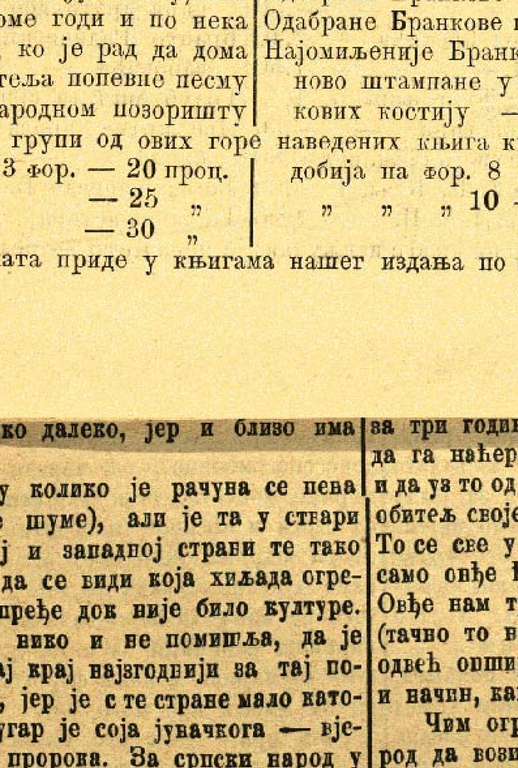

пронула за срце тај ће једино испунити жељу своју, ако набави ову нашу највећу збирку.

Народна Песмарица са 400 све по избор песама ратних ирошких и забавних — 40
а тврдо увезана — — — — 50

Мала песмарица, у којој су само песме ратне, о војевању Србије, Црне Горе и Русије са Турском године 1876-78 — 10

Нова песмарица, песме бачке, потскочице, сватов. и народ. — 10

Песме самоуког песника ратара карловачког Петра Ђурића-Лепавића — — 20

Velika srpska hrvatska pesmarica namenjena našem narodu koji latinicom čita sa 400 — — — 40
a tvroo vezana — — 50

Srpsko hrvatska pesmarica. najlepše pesme ratne i iroške, što se najradije pevaju — — — — 10

Nova srpsko hrvatska pesmarica odbr. svatovskih potskočica narodnih i bačkih što si najradi.e pevaju — — — — — 10

Малид екламатор 25

Српски декламатор 40

Велики српски декламатор — — 60

Вила Острожинска1 ф.

Песме Драге Дејановића — — 25

Овом приликом препоручујемо сваком ова ниже назначена наша издања:

Бранкове Песме (најновије и најпотпуније осмо издање 60 н. у тврд. повезу — 75
у врло фином елегантном повезу 1.80

Одабране Бранкове песме I. мек повез — 25

Одабране Бранкове песме II. мек повез — 25

Најомиљеније Бранкове песме — сад ово ново штампане у славу преноса Бранкових костију — — — — — 15

Ко у групи од ових горе наведених књига купи:

добија на фор. 2 или 3 фор. — 20 проц.
„ „ „ 4 — 25 „
„ „ „ 6 — 30 „
„ „ „ 8 — 33⅓ процената
„ „ „ 10 — 40 „

толико дакле процената приде у књигама нашег издања по сопственом избору.

ару, који чим зора цикне, узика камиш у ке па од куће до куће те одијера: „Ти п ми данас косити, узео сам на поли ли у од тог и од тог“ и пријављеном не мањка кака. Сретни људи морају да иду за њим и оставе свој посао или плаћу на другом сту, јер да не послушају, зна се, шта би било. Али није то лугару узалудан посао; од дотичнога сељака добије плаћу за све еленике, па мирна Босна.

Но тим се неда на брзу руку много стећи, ба још да свака кућа са десет и више ца даде јање (10 коза јаре) а свака са пет ца и више руно вуне. Масло, сир (којим хране његови пилићи, пси и свињи), јаја, пилићи, но зими пршут и плећа од печенице, то су таке маленкости, које свака кућа мора да даје, те нјесу према осталом ни спомена вриедне. Вјечног спомена вриједи она кућа, која своме бег-лугару под морач дарује у три године живих девет комада ситних двопапкара. Није за одбацити ни она кућа, која му у истом времену на силу поклони толико вриједности колико најбољи лички предњак. Ако и не тако издашне, не могу се одбацити ни оне куће, које му, кад први пут дође у село, дадоше по овчију двизицу, од којих завриже крдо оваца. Ту се сиромаци највише преваришe, јер од онда па до данас морају да дјеле оно мало крме са својим бегом. Да је он бар појео или продао тај племенити дар, не би сад кресао по сто б..... (и тим народ деморализирао) ономе, који му не остави по навиљак сјена а не би ни бједни људи морали надирати својих стогова, ако су заборавили оставити навиљак, прије него су садјели. Али, мац мацане, оће се бег-лугару, да држи овце, кад их је већ мукте добио и да међу њима

чува оно јањаца, што преко године добије, док их не покоље или не прода а кад то ради изговара се, да су од његових оваца. Нека свак ко зна математику сабере сва правила и нека рачуна: Од својих оваца има десетак јањаца, од Ђурђева до Петрове прода се 27 кожица а устроји осам, Петрове до светога Луке најмање двапута толико добију трговци од једног јединог бег-лугара и још у овцама остане више јањаца него су их објањиле његове овце; пита се сад, колико кожа има свако јање лугарево и како оно може да оживи, кад се ш њега мјешина огули — а месо поједе. Ну то није код бег-лугара никакво чудо ни тако јако намршена задаћа. Ми се нечудимо, што тај лугар тако умно знаде да господари с овцама но се чудимо, зашто ће држи коза, кад је у стању да тридесет и једно јаре на једанпут прода. Овће се мора помислити, да његове овце и јарад јање, што је дакако абнормалија — али ми и незнамо, што код наших лугара није абнормалија.

Та узмите само ово: сироти наш сељак не смије да огради своје сјено и купус а лугар као чувар шуме смије да ограђује по два јутра стране изнад куће и више, ће му јањци по цијело љето имају паше. Наши лугари са највећом строгости захтјевају по два патролца тобоже на сигурност а овамо их никад собом не воде, јер не смију пред њима радити, што оће, зато воде собом своје вјерне слуге, које муче као заливене и које свједоче по вољи лугаревој ма било што право или криво. Наређену своју тјелесну стражу, употребљују за сваки кућни посао или је дају кому другому на работу, од кога се чему надају. И ако је све то тако, опет не смије сретни чоек да изостане, ако је „наређен к лугару“ па да има не знам

лијево и то не јако далеко, јер и близо има хиљаде факта.

На овом брду колико је рачуна се пена (умјетно подизање шуме), али је та у ствари само на сјеверној и западној страни те тако дивно напредује, да се види која хиљада огредака више него прије док није било културе. О јужној страни нико и не помишља, да је запени, ако је тај крај најзгоднији за тај посао. То је за то, јер је с те стране мало каголичко сеоце а лугар је соја јуначкога — вјеран телал свога пророка. За српски народ у свом ревиру обично каже: „Ниђе нијесам видио горих а страшивијих људи но су ови Власи! На источној страни нашег брда покушава се сваког прољећа подигнути „лугарска култура“, али та смета тамошњим људима, па је знају вјешто одбити од себе. Тај посао није баш јако тежак. Натовари на се и на паripче (ове године осам кварата јечма и још неких потркушица) па иди те моли, код нас добро познате институције, лугара и ферштера, и не ризикај. И да вам је стати па видити, како за три године да тај минус изравна, дапаче да га начера на исто толики па и већи плус и да уз то од своје плаће издржави себе са женом, обитељ своје очинске куће и обитељ женине куће. То се све у тако кратко вријеме може да стече само оније ће су Власи јако зли и страшиви. Овће нам треба навести изворе бар привидно (тачно то није могуће учинити, јер би били одвећ опширни), из којих се црпе таково имање и начин, како се то ради.

Чим огране прољеће, мора сиромашни народ да вози своме бег-лугару по воз ђубрета, да нагноји земљу, коју је за буд што изнудио од сиротих људи. У кога упре прстом, тај мора орати, а скоро свака кућа мора своје сјеме шњиме дијелити, не марећи за то, што је у јесен побрао своју трећину. Преко љета не смије му мањкати послених колико их год треба, наравно без плаће а често и без хране. Па џаба му и на томе, да се само њему ради; али кад дође косидба, кад је код нас најтеже наћи послених, јер су тад најскупљи, тад се имућнији људи ради њих пријављују, само бег-

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Књижара браће Јовановића у Панчеву.

И ове године изађоше у нашој наклади

НОВА ШКОЛСКА ИЗДАЊА

Песме у два гласа за народне школе. Сложио М. Топаловић. Одобрено од вис. школ. савета II. свеска, сад баш изишла, са новим песмама — — 30

Препоручујући ова нова издања свима п. н. школским властима, слободни смо и сва досадања наша издања овде ради бољег прегледа навести:

Прва настава у вери (мали катихизис за I. и II. разред) од Вукићевића — — — — — 10
Кратки катихизис за III. разред од Вукићевића — 12
Пространи катихизис правосл. цркве од Вукићевића I. део: за 4. и 5. разред народних и 1. и 2. разред средњих школа — — — — — 30
— — II. део: за 6. и остале разреде народних и 3. и 4. разред средњих школа — — — 30
Упутство за прву наставу мале деце у вери од Н. Вукићевића — — — — — — 20
Буквар српски са сликама од С. Чутурила школског инспектора, тврдо укоричен — — — 13
Прва читанка од С. Чутурила — — — 12
Друга читанка за срп. основ. школе од С. Чутурила. Тврдо укоричена — — — — — 24
Буквар словенски од вис. школ. сабора одобрен, по обављеној цени само — — — — — 10
Немачки буквар за српске основне школе од Средојевића, једини од вис. школског савета одобрени 15
Мађарски буквар од Какујаја за срп. школе од Ј. Поповића, I. део за 2 разред. Тврдо укоричен. — 16
Мађарски буквар од Какујаја за срп. школе од Ј. Поповића II. део, за 3. и 4. разред. Тврдо укоричен 25
Упутство за предавање мађарског буквара I. део од Какујаја, израдио Ј. Поповић управитељ — 35
Упутство за предавање мађарског буквара. II. део од Какујаја, израдио Ј. Поповић управитељ — 30
Граматика срп. мала за основне школе — — 18
Слике из историје угарске за 4. разред нар. школе 24
Слике из историје српске за 3. разред народне школе 20
Слике из опште повеснице за више девојачке школе и више разреде народних школа — — — 40
Земљопис за срп. нар. школе по Кутнеру од Поповића управитеља II. издање са сликама — — 30
Земљопис за срп. нар. школе у Угарској по најновијим мађарским изворима израђен — — 40
Земљопис општи и отачаствени. За III. и IV. разред Написао Н. Ђ. Вуковић — — — — 45
Изх Часослова, оупражненїе къ чтенїю церковныхъ книгъ — 9
Изх Псалтира, оупражненїе къ чтенїю церковныхъ книгъ къ оупотребленїю къ народныхъ оучилищахъ — — 22
Мала свештена историја за српске народне школе — 6
Апостоли и евангелија недељна и празнична — 75
Мала катавасија за школску младеж — — 16
Библичне повести новог завета Н. Ђ. Вукићевић — 40
Прибељетке из стар. и нов. завета. Од Ђ. Даничића 50
Изјашњење свете лиургије, Н. Ђ. Вукићевић — 50
Спомоћна књига за развијање црк. појања. Од Н. Ђ. Вукићевића, друго поправљено издање — 45
Наша земља. Читанка за народ. Посрбио Ст. В. Поповић. (Читанка за 5. и 6. разред) — — — 50
О човеку. Спомоћна књига за учитеље и ученике основ. нар. школа. Написао М. Т. Фрачковић — 30
Кратак наук мађарског језика. I. део. Написао Милован Јанковић. Пето поправљено издање — — 36
— — II. део од Ј. Поповића управитеља — — 30
— — III. део: Мађарска читанка са речником од Ј. Поповића управитеља — — — — 50
Кратак наук о глобусу II. издање — — — 10
Права и дужности грађана од Ј. Поповића само — 20
Рачуница за срп. народ. школе I. књига — — 10
II. „ 12
III. „ 16
IV. „ 20
V. „ 50
VI. „ са сликама 55
Наука о геометријским облицима од М. Петровића за 4. разред, сасвим прерађено IV. издање — 40
Природопис А. Либева. I. Зоологија. Друго издање 30
II. Ботаника 20
III. Минералогија 25
Поука о пчеларству написао проф. Мита Петровић — 45
Декламатор. Збирка српских и хрватских песама за декламовање с опширним упутством, како ваља декламовати. Друго умножено издање — — 60
Како се стављају питања. Српски удесио Д. Јосић 50
Човечије тело и његова нега. Са више слика. Написао проф. Мита Петровић. II. умножено издање. 60
Граматика српска. За средње заводе и више разреде народних школа. Написао Владимир Вујић професор. Пето прерађено издање — — — 50
Граматика српска за учитеље III. и IV. разреда. Издадио Мита Нешковић — — — — — 50
Граматака стара словенска за гимназије и богословије од проф. Ј. Живановића, III. издање — 80

Хемија за средње школе. По Прокопу Прохазки и другима написао Мита Петровић професор, са више слика — — — — — — 60

Основи физике за више разреде народних школа, више девојачке школе и сродне заводе. Написао М. Петровић проф. са 70 слика. II. прерађено издање 65
Писмени састави за српске школе — — — 14
Јестаственица од Фрачковића. IV. најновије издање 30
Збирка народних песама за школску младеж — 10
Мала земљоделска читанка. За српске нар. школе написао др. Ђ. Радић. Са сликама. Друго издање 30
Баштован од П. Бибића. Најновије издање — — 80
Кратко пчеларство за почетнике. Написао М. Д. Дејановић. Са више слика — — — — 50
Гајење кртоле са више слика од М. Д. Дејановића 70
Очење или каламљење од др. Ђ. Радића са сликама 10
Настава у српском језику од Милетића за II. разред — — у српском језику за III. разред основних школа од Св. Милетића — — — — 20
— — за IV. разред основних школа од Св. Милетића 25
Наука о чувању здравља за школе, Карла Реклама. Превео Д. Јосић. Друго поправљено издање — 40
Великаја православнаја катавасија. којом се може дељом и празником вечерње, јутрење и слу правилно обавити. С благословом Њ. Све сти г. патријарха Ивачковића — 20
Практичан поступак при настави у рачуну за I. р ред нар. школе. Израдио Св. Милетић учит. — —
— — при настави у рачуну за 2. разред нар. шк од св. Милетића учитеља — — — 25
— — при настави у рачуну за 3. разред нар. шк од Св. Милетића учитеља — — — 20
Поступак при настави у обичним разломцима за разред нар. школе од Св. Милетића учитеља 20
Поступак при настави у десетичним разломцима основне школе од Св. Милетића — — 40
Настава у земљопису за други разр. основне шк од Св. Милетића — — — 30
Настава у земљопису за III. и IV. разред основ школа. Написао Св. Милетића — — 40
Настава у женским ручним радовима. Упутство за учитељице и матере српске, написао П. Деспотов Са више слика — — — — — — 45
Гимнастика за мушку и женску децу у српским ш школама. По Ј. Нигелеру израдио Владимир К сић. Одобрено од вис. школског савета 17. ф 1881. Са више слика — — — — 9
Српска народна основна школа (дидактика и мето ка). За све, који се школом баве од Петра Ра ловића — — — — — — 22
Упутство к предавању познавања природе у народ школи. Саставио Симеун Коњевић. I. Природо и природословље за III. разред народне школ 6
Уредбе за српске народне школе — — 75
Речник српскога и немачкога језика. Саставио Ђо Поповић. I. део: немачко-српски фор 3.— о вован — — — — — — 16
— — II. део: српско-немачки — — фино вован — — — — — 40
Мапа Европе од Ханткеа, српски приредила и изд наша књижара, израђена по закључцима берл ског конгреса. На платну — — — 50
Школа основног цртања за нар. школе од Мужак 10
Збирка геометријских тела, за наставу у науци о ометријским облицима — — — 20
— физикалних справица већа — — — 10
Писмарице на тврдој артији, кутија — — 12
Штица, по методу Вукићевићевом — — 16
Рачунална руске за рачунање с целим бројевима по бојадисана и лакована — — — 20
Немачко упутство за ову рачунаљку стаје — —
— За рачунање с разломцима, лепо бојадисана и кована — — — — — — 50
— бечка са штапићима и куглама — — 55
Шрајберове велике природописне слике за зид, (ско издање, препоручено од в. школског са 20 колорираних таблица; првих 5 таблица с жавају сисавце — — — — 60
других 5 таблица тице — — — 50
трећих 5 таблица амфибије, рибе итд. — 60
четвртих 5 таблица растиње — — 60
Глобус српски 8″ у пречнику — — — 50
„ „ 8″ с меридијаном — — 60
Један пут један, на тврдој артији — — 50
Песме у два гласа за народне школе. Сложио М. паловић. Одобрено од вис. школ. савета — 40
Литургија св. Јована Златоустога. Компоновао Ко лије Станковић а за 4 мушка гласа прире Мита Топаловић — — — — 80

Код свију ових књига, које смо о нашем трошку издали, дајемо на сваких 10 комада јед 1 комад на дар.

☛ Уједно понављамо, да је скоро изашла

☛ МАПА АУСТРО-УГАРСКЕ ☚

са Босном и Херцеговином и пограничним земљама

од ХАНТКЕА

српски приредила и издала књижара браће Јовановића.

До сада је била велика оскудица у српским школама што није постојала мапа Аустро-Угарске; зато вом надамо, да ће све српске школе, ма где оне биле, похитати да набаве ову ваљану ману, и тиме пок осећану правцину у земљописној настави. С тога, што су на њој обележене и Босна и Херцеговина са пог земљама, ова ће мапа свакој српској школи корисно послужити за предавање отачаственице. Ове су мапе формата, а израђене су с обзиром на најновију политичну поделу у чувеном географском заводу у Глогави коју) те не само да надмашују досадање српске мапе, но и с правом могу се упоредити с првим страним мап

Подлепљена платном стаје ф. 8.—

☛ НОВ СРПСКИ ГЛОБУС ☚

од 6″ у пречнику

нарочито за мање општинске школе удесан, јер је врло добар а ипак много јефтинији од онога од 8″ у п издадосмо у својој наклади, те се само од нас повлачити може.

Цена је истоме ф. 5 —, са меридијаном ф. 13.—

СРПСКИ ПРОПИСИ

на финој глаткој хартији, са српским сликама и **8** листова, најлепша израда од свију досадашњих, туце **9 нов.** Препродавцима знатан попуст.

Умољавајући све п. н. школске власти и господу учитеље за многобројне наруџбине, напомињемо изречно, да се у нас и све остале школске књиге туђе накладе у свако доба набавити могу.

Наруџбине се извршују тачно с платом у наточ (per Nachnahme.)

У ПАНЧЕВУ, августа 1883.

КЊИЖАРА БРАЋЕ ЈОВАНОВИЋА.

Колика је вода у Дунаву под Новим Садом.

Недеља	2.	октобра	2 метр.	87	сантим.
Понедељак	3.	„	2 „	87	„
Уторак	4.	„	2 „	87	„

Ред пловидбе

помесног пароброда „Нимфе,“

почевши од 12. (24.) септембра, до даље наредбе.

Из Каменице у Нови Сад: пре по дне у 5, 6, 8 и ½10 сах., после по дне у ½2, ½3,4, и 6 сахата.

Из Новога Сада у Каменицу: пре по дне у ½6, 7, 9 и 11 сах., после по дне у 2, 3, ½5 и ½7 сах.

Подузетници,
помесне пловидбе.

Ред пловидбе

од 4. (16.) октобра 1883. до даље наредбе.

У ЗЕМУН: недељом, понедељником, средом, четвртком и петком у 1 сахат после подне.

У ОРШАВУ: недељом и средом у 1 сах. после подне.

У ТИТЕЛ: недељом и средом у 1 сахат после подне.

У БУДИМ-ПЕШТУ: недељом, уторником, средом, петком и суботом у 1¾ сах. после подне.

Отправништво.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

У нади накнадног скупштинског одобрења расписује се стечај из стипендијске закладе Павла Јовановића на место Пере М. Илијћа, који се на својој стипендији захвалио, с годишњом стипендијом од 400 фор. за слушаоце политехнике.

Молбеници ваља приложити ове сведоџбе: 1) крштено писмо; 2) лекарску сведоџбу о здрављу и накаламљеним богињама; 3) школска сведочанства од последње две године, и 4) сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико родитељи молиочеви имају деце.

По вољи оснивачевој морају његови питомци слушати политехнику у Бечу или Прагу, и на крају сваке године поднети расправу на српском језику ма из ког предмета, кога су слушали. Теме за те расправе ваља да су од општег садржаја и значаја.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто време.

Рок овоме стечају траје четири недеље дана од дана када по трећи пут изађе у новинама.

Из седнице књижевнога одбора „Матице српске“, у Новоме Саду 24. септ. (6. окт.) 1883

ПОЗИВ.

Столар Андрија Шанк и сестре му Ида, Марија alias Марјана и Ана, све три рођене Шанк, позивају се из добре намере, да пребивалиште своје Стевану Мерли у Митровици, што скорије обзнане, и то на следећи начин: Ја Ида, Ана итд. удата Н. а рођена Шанк находим се у Н. требних у подручју општине града Карловци у пределу Кривац, Караш и Интравилану лежећих у извлаштбеном поднесу од 25. града назначених у грунтовници општине Карловци под кат. бројева: 1308, 1501/I, 1311, 1304, 7, 9, 4193, 4191, 4189, 4194, 4195, 4197, 4289, 4911 и 4817, уписаних властништво градске општине Карловци сачињавајући, рочиште на лицу места у Карловци у писарни градског поглаварства, на дан 22. децембра 1883 год., у 10 сахати пре подне.

На ово рочиште, позивају се: извлаштитељ, главно грађевно подузетништво будапештанско-земунске жељезнице, и властник горе наведених непокретнина, градска општина Карловци, као и сви колики грунтовнички интересенти односно законити заступници ових у сврху чувања можебитних права и интереса својих том приметбом да изостанак интереса, од рочишта изречење мериторне одштетне одлуке пречити неће.

Кр. судбени стол у Земуну 29. септембра.

3—3 Управитељ суда.

10

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМ САДУ КОД СВ. САВЕ.

Препоручујемо

НАЈНОВИЈЕ КЊИГЕ.

Starine iz jugoslavenske Akademije knj. XIV 1.65
Stari pisci hrvatski knjiga XII. — — — — 3.30
Две жртве од Љубинка — — — 25
Земљопис од Карића књига III. — 80
Европа од Карића књига I. — — — 80
Како ваља неговати болесника од Герасимовића — — — — — 1 20
Књиге Љубомира П. Ненадовића I.—V— 50
Краљ Вукашин хисторијска драма — 75
Летопис Матице Српске 1883. — 70
Mudri Coso od Vukasovića — — — — — 30
Нада Забавник за омладину књига I.— 30
На гробу генерала Скобељева — — 30
Наука о човеку од дра Л. Стефановића 45
Нова економска теорија свеска I. — 85
Омбра роман од Ј. Несторовића — — 50
Он долази — — — — — 1 —
О претоваривању школске деце — — 30
Piesme o ratu rusko-turskom — — — — — 20
Приповетке Милована Глишића II. — —55
Природна историја II. део — — 1.10
Споменак забавник — — — —.30
Српска земља од Карапића — — —.85
Хигијена наука о здрављу од Л. Пачу 1.10
Ходи к Исусу — — — — — 04
Часови размишљања св. 4 од Протића — 16
Gramatik serbische von Fr. Vymzal— — —1.60
Псалтир за српске народне школе —.22
Slovnica talijanska — — — — — — — 1.50
Хроми даба роман превод с француск. 1.—
Три главне народне свечаности — 1.—
Прогнани краљеви роман — — 1.—
Женидбе у српским народ. песмама —.60
Стари и нови мајстори роман — 1.—
Предавања из српског језика — —.75
Јета приповетка од Љубинка — —.20
Историја света од Бошковића — —.75
Наша економна политика од Вујића —.50
Срби у Угарској од Ст. Павловића I. 2.—
Срби у Угарској од Ст. Павловића II. 2.—
Враголије од Костића — — — —.50
Демон игре коцкања од Протића —.40
Дела Ђуре Јакшића I.—X. — — 7.50
Оцеви и деца роман од Тургењева — 1.—
Помоћ у нужди од Поповића — —.30
Приповетке из историје света сред. век —.80
Савети мојој кћери од Ј. Н. Буља I. —.60
Приповетке мојој кћери I. и II. — 1.20
Наука православне вере I. књига 1.—
Номоканон срп. цркве од Ружичића I. 2.50
Слике из светске повеснице — —.40
Физиологија од др. Лазе Ачуа — —.60
Црквенско-хијерарх. питање у Србији—.28
Слободијада епски спјев од Његуша I.—.16
Уљана приповетка од Крашевског I. —.16
Слободијада епски спјев од Његуша II.—.16
Емилија Галота трагедија у 5 чина —.16
Слободијада ен. спјев од Његуша III. —.16
Уљана приповет. од Крашевског II. —.16
Дела Доситеја, етика пропов и беседе .16
Гренгоар позоришна игра у 1 чину —.16
Дела Доситејева етика приповеди и беседе II. — — — — — —.16
Ученица приповетка од Крестовског I. —.16
Београд некад и сад весело позорје од Поповића — — — — — —.16
Краљ Един трагедијв I. — — —.16
Новела Богобоја Атанацковића I. —.16
Ученица приповетка од Крестовског—.16
Новела Богобоја Атанацковића II. —.16
Краљ Един Софоксова трагедија II. —.16
Новела Богобоја Атанацковића III. —.16
Велики свет новела — — — —.40
Јан Швегла историјска приповетка I. —.16
Први основи из математичног земљописа од Св. Милетића — — — —.20
Градиво из физике од Св. Милетића —.30
Наука о комбинацијама од Д. Нешића 1.—
Лондон од С. М. М. — — — —.50
Алгебарска Анализа од Д Нешића 1.75
Систем римског приватног права од Гершића — — — — — — 1.25
Немачки Буквар од Ст. В. Поповића—.16
Славенски Буквар од Нешковића —.16
Мала срп. граматика од Магарашевића .18
Општи земљопис од Ст. В. Поповића —.25
Аналитички и систематски преглед од Докића други део — — — — 1.65
Бранко Радичевић српски песник од Живановића — — — — — —.20
Голуб лист за српску младеж год. IV 1.—
Две жртве прича из прошлости од Љубинка — — — — — — —.25
Јагода написао Ђ. Радић — — —.60
Јаквинта историјска драма од Ј. Илића —.55

☛ За горенаведене књиге искључиво је цена **нето** — без икаквог приде. ☚

ступка у погледу извластит се имајући за изградње будапештанско-земунске жељезнице по-

првенство имају они, који покрај српског језика и немачки говоре.

НАЈВЕЋЕ ФАБРИЧНО СТОВАРИШТЕ ПОЉОДЕЛСКИХ МАШИНА

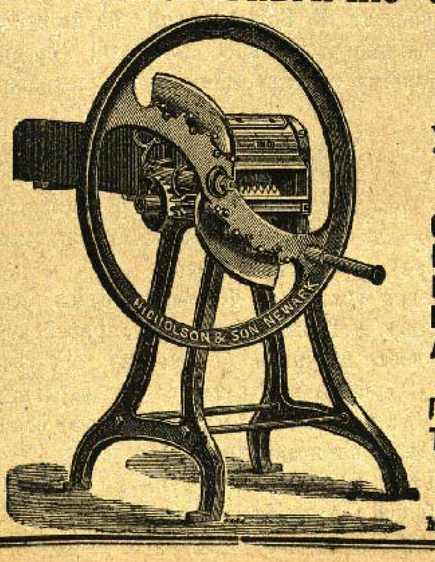

В. СТЕФАНОВИЋА

у Новоме Саду, Ћурчинска улица

препоручује по врло умереној цени новодобивене

СЕЧКЕ мале и велике за сечење сламе, сена и кукурузовине.
МАШИНЕ за крушење кукуруза руком и машином.
МЛИНОВА на један, два и више пари камења.
ВЕТРЕЊАЧА Бакер-система са 12 и 15 сита.
ЛОКОМОБИЛА, дрешмашина од 2½, 4, 6, 8, 10 и 12 коња снаге.
ПЛУГОВА од 1, 2 и 3 раоника.
ТРИЈЕРОВА сваке системе и величине.

Писмене налоге тачно и брзо извршујем, а за сваку машину да добро ради јамчим. 4—

Властник и одговорни уредник др. Светозар Милетић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.

„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½, дин на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Појединн бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 154. У Новом Саду у петак 7. (19.) октобра 1883. ГОДИНА XVIII.

ГЕРМАН АНЂЕЛИЋ
именовани патријарх у српској цркви.

ГЛАС ИЗ ГОРЊЕ КРАЈИНЕ.

VIII.

Живот народни у автономној цркви отпоче се међутим развијати у свијем границама својијем. Така лепота и бујност разграната автономна живота народнога могаше се најјасније опазити у пространој дијецези горњо-карловачкој. Већ први избори чланова у епархијске одсјеке размахом. И он не спаваше. Он биљежише сваки покрет у новом животу народном. Он пазише сваку згоду коју ће да угради, па да удари нож у тако разиграно срце живота црквено-народнога. Он тобоже потискиваше умереније саборлије, да се не дају заводити од омладинаца, који не иду за другијем, до да оборе цркву и православије; јер да само на рушевинама цркве и православља (калуђерскога) настаје прави живот те „развратне терористујуће странке“ у народу. Владику Кенђелца имаде баш онако како је то желио зао дух српски, заогрнут сада плаштем мандатара патријарина у бачкој дијецези. А да тај дух задовољи своме увријеђеном властољубљу, који од задњега сабора још сасвијем уздигнути не може, уради са господином свјетовнијем администратором, кр. повјереником Мајтењијем, те опколи војска српску црквену општинску кућу, иштући од сједнице сакупљене протоколе општинске у којијем је повјереница бившем администратору владици Стојковићу.

Сложнијем заклетијем противником српцркнене свијести и мисли поће за ру, да у свом брзом развитку сузбију црнонародни живот. Народ у својијем црнијем општинама, а и црква у давању јијех бенефиција осјетише, да је тешка ријатељска рука укочила точак слободна напредовања њихова. Јер црквене опине једна за другом суспендоване бива-

А попови српски већ и морадоше и на ине спремни бити. Настаде процес у одном и црквеном животу врло тежак емио, коме један народ заузет за сретан вој свога новога живота у цркви својој, ја догледати не може.

У исто доба долази заповедајући ђенад Хрватском и Славонијом у Плашда смиреном и светом владици Никовићу каже царево поздравље, којијем поздравља, да се окане Милетића и нане странке у пословима и на саборима свенијем. Тај поздрав по свој прилици поможе скорој и напрасној смрти тога титога владике. Владику Николајевића штају у хладни гроб, а пространа дијеза његова, — онај дични и за нови свој квени живот свом снагом ума и срца зети народ српски, који у скупштини архијској од 1871. онако узносаше свога бљеног оца, топле сузе лије над мртем владиком својијем оставши осиромашен без подпоре очинске. Силни и наравни- током развијајући се послови по великијем црквенијем општинама у дијецези сада којнога владике стадоше на један пут и род и црква осјетише голему штету од тајања тога. Али се то трпити мораде сладкој нади: да је свака сила за времена а невоља редом иде.

И то се све тако збива — а зао дух пски притајен тобоже у платоновој згради Н. Саду смијаше се грохотом у пакленој ши својој. Јер све то што се збива — ва се по вољи и наваљивању његову.

А слуге вијерне на све стране одпоше новом снагом и удворности служити великоме мамону своме. „Пресвијетли од блатскога“ трубише већ по цијеломе свијету славу и добит реакционара у цркви српској.

Но таке се жалости збиваху у животу новом снагом ојачане цркве народне — у народу самоме. Али и на новоме двору Никаноровом одпоче игра једна — недостојна.“

Шпионажа, удворство, сплеткарство обмота као мрежом васцио живот јакога и женијалнога Никанора. Он већ знађаше за све смјерове и удесе, које му спремити може само онај паклени демонски дух. Али му не оста друго, но се чудити и стојећи чврсто уз започету наравно — противнародну акцију — барем у часу привидно — чекати час, када ће моћи одахнути и својом снагом, не везан и не контролиран од никога, одпочети прави достојни посао свој. Дворјани његови, сви осим једнога велеума постадоше му невјерни. Он се ни крочити не може у самој кући својој а да на изајство не нагази.

Што је тек замислио да уради, већ знаде реакција кр. повјереника. Његово путовање свакидашње у Варадин заповедајућем генералу тврђавинском не бјеше ништа друго но сузбијање те јаке клеветничке клике новосадске. — Демон народни и његов шћеде пак да он тако ради. Јер одлазећи сваки дан царском ђенералу у царску тврђаву, и притискујући у исти час немилице свештенство по васцијелој јерархији, а тукући своје свештенство у архидијецези — уз то још суспендирајући једну црквену општину за другом, па убијајући турском силом напредан дух у гимназији новосадској — може само у најподпунијој мјери послужити издајничком духу великога мамона, што му иза леђа душу тијем путем отискиваше. Јер Никанор радећи тако може се као некада омиљени и велики син народни огријешити о савијест своју и сасвијем изгубити код народа свога, који га народ сада у делању такоме и неможе другачије гледати но као неверна сина свога. —

Тај мотив пакленога духа „иноковога“ нагађаше — иначе племенитога — и пјесника митроносца на врло стрм и тежак пут ове зле противнародне акције. — И као свјетињка јасна у паклу црноме лебдијаше пред црнијем духом мамона свепрождирућега — спахилук даљски и хегемонија у цркви српској. —

11

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМ САДУ КОД СВ. САВЕ.

Сад баш изађоше из штампе и могу се добити

наша најновија издања

ОВИХ ШКОЛСКИХ КЊИГА ЗА СРПСКЕ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ израђене по стручњацима.

Црквено-словенски буквар са читанком за други разред основних школа саставио Мита Нешковић тврдо везано — —·16
исто у меканом повезу — — — —·13
Мала срп. граматика за срп. нар. школе по Даничићу и Миклошићу саставио Ђ. Магарашевић гимн. професор. Цена —·18
Немачки буквар за осн. нар. школе по разним изворима израдио Ст. В. Поповић еп. школ. референат. Цена — — — —·16
Из Часослова упражненије в чтении церковних книг в употребленију в народних училишчах — — — — — — — —· 9
Из Псалтира упражненије в чтеније церковних книг в употребленију в народних училишчах — — — — — — —·22
Мали Катихизис за правосл. срп. ученике основ. школа (по новом правопису —· 4

а уједно препоручујемо и остала наша и прекупљена школска издања као:

Извод из срп. граматике саставио Ј. Живановић. Друго издање — — — — —·30
Општи земљопис за срп. нар. шк. у Угарској превео по Кутнер-Мајеру и попунио Ст. В. Поповић еп. шк. реф. са 9 слика и мапом с додатком: Наука о глобусу и мапама —·5
Апостоли и Еванђеља у празничне и недељне дане преко целе године — — —·80
а тврдо увезано — — — — — 1·—
Штица по најновијем методу — — 2·—
Велика Катавасија од Г. Петровића —·20
Наука из св. писма (за писање и на изуст учење) у ос.ш. Збирка др. Натошевића—·10
Све по избор српске песме народне у формату 16-е са 80 стр. за срп. шк. и дом за учење на исуст са насл. сликом како гуслар пева народу српском 10 н. увезано —·18
Један пут један таблице на тврд. артији —· 2
Упутство за наставу у рачуну у нар. ос. шк. I. кн. за I. разр. с. н. шк. по Ернсту Хенчлу израдио Аркадије Вуковић учитељ —·30
Упутство за наставу у рачуну у нар. шк. II. књ. за II. разр. с. н. шк. по Ернсту Хенчлу израдио Аркадије Вуковић учитељ —·30
Употреба руске рачуналке у ос. шк. са 15 сл. упутство за нар. учитеље по немачком израдио Мита Нешковић учитељ — —·15
Словарица (писмарица) потп. азбука у кутији Појединa слова гдекоја су по три до пет појединце како би се не само речи него и мање реченице склапати могле. Једна кут. ·50
Ђимнастичне игре за срп. нар. школе написао Ђорђе Глибоњски — — — 1·—
Историја света од А. Сандића проф. нов. гимн. Стари век I. књ. прир. својим уч. —·90
Средњ. век II. књ. — — — — —·90
Нови век III. књ. — — — — —·90
Школа за учитеље и учитељице у херцештву Готи извештај српском народном сабору од Аркадије Варађанина — —·40
Школа извешт. нар. сабору поднеш. од Јована Бакића народног питомца — —·80
Дисциплинарна правила школа за учит. срп. народних вероисповедних школа —·12

На свима овим горенаведеним школским књигама дајемо ко купи на више 25% попуста а књижарима књижарски рабат.

ДАЉЕ ПРЕПОРУЧУЈЕМО ОВА ШКОЛСКА УЧИЛА И ПРОПИСЕ:

Рачуналка за рачунање с целим бројевима бојадисана и лакована. Цена — 10·—
Рачуналка, за рачунање с разломцима лепо бојадисана и лакована. Цена — 10·—
Шрајберове велике природопис. слике за зид срп. издање са 20 колорис. таблица; првих 5 таблица садржавају сисавце — — 7·5
других 5 таблица тице — — — 7·25
трећих 5 таблица амфибије, рибе итд. 7·50
четврти 5 таблица растиње — — 7·50
Глобус српски 8‘ у пречнику — — 6·70
Глобус српски с меридијаном — — 15·75
Прописи са српским сликама насловним, један рис 240 комада — — — — 1·60

На училама и прописима разуме се нето цена без икаквог приде или попуста.

ЈОШ НЕКА ЈЕ НА ЗНАЊЕ:

да имамо на сложишту сваку ма где изашлу школску књигу (ил је набавити можемо и где дајемо 10%—12% а код неки и 15% попуста, а на хрватским само 5%. — Надамо се да ће срп. учитељи, одбори итд. ову најбољу прилику употребити и што више нам порука слати.

лијево и то не јако далеко, јер и близо има хиљаде факта.

На овом брду колико је рачуна се пена (умјетно подизање шуме), али је та у ствари само на сјеверној и западној страни те тако дивно напредује, да се види која хиљада огредака више него прије док није било културе. О јужној страни нико и не помишља, да је запени, ако је тај крај најзгоднији за тај посао. То је за то, јер је с те стране мало католичко сеоце а лугар је соја јуначкога — вјеран телал свога пророка. За српски народ у свом реверу обично каже: „Ниђе нијесам видио горих а страшивијих људи но су ови Власи! На источној страни нашег брда покушава се сваког прољећа подигнути „лугарска култура“, али та смета тамошњим људима, па је знају вјешто одбити од себе. Тај посао није баш јако тежак. Натовари на се и на паripче (ове године осам кварата јечма и још неких потркушица) па иди те моли, код нас добро познате иштавције, лугара и ферштера, и не рвавкај. И да вам је стати па видити, како за три године да тај минус изравна, дапаче да га њера на исто толики па и већи плус и да уз то од своје плаће издржави себе са женом, обитељ своје очинске куће и обитељ жевине куће. То се све у тако кратко вријеме може да стече само онђе ће су Власи јако зли и страшиви. Овђе нам треба навести изворе бар привидно (тачно то није могуће учинити, јер би били одвећ опширни), из којих се црпе таково имање и начин, како се то ради.

Чим огране прољеће, мора сиромашни народ да вози своме бег-лугару по воз ђубрета, да нагноји земљу, коју је за буд што изнудио од сиротих људи. У кога упре прстом, тај мора орати, а скоро свака кућа мора своје сјеме шњиме дијелити, не марећи за то, што је у јесен побрао своју трећину. Преко љета не смије му мањкати посленика колико их год треба, наравно без плаће а често и без хране. Па даба му и на томе, да се само њему ради; али кад дође коситба, кад је код нас најтеже наћи посленика, јер су тад најскупљи, тад се имућнији људи ради њих пријављују, само бегару, који чим зора цикне, узика камиш у ке па од куће до куће те одијера: „Ти п ми данас косити, узео сам на поли ли у од тог и од тог“ и пријављеном не мањка кака. Сретни људи морају да иду за њим и оставе свој посао или плаћу на другом сту, јер да не послушају, зна се, шта би било. Али није то лугару узалудан посао; од дотичнога сељака добије плаћу за све ленике, па мирна Босна.

Но тим се неда на брзу руку много стећи, ба још да свака кућа са десет и више ца даде јање (10 коза јаре) а свака са пет ца и више руно вуне. Масло, сир (којим хране његови пилићи, пси и свињи), јаја, пилићи, но зими пршут и плећа од печеница, то су таке маленкости, које свака кућа мора да даје, те нијесу према осталом ни спомена вриједне. Вјечног спомена вриједи она кућа, која своме бег-лугару под морач дарује у три године живих девет комада ситних двопапкара. Није за одбацити ни она кућа, која му у истом времену на силу поклони толико вриједности колико најбољи лички предњак. Ако и не тако издашне, не могу се одбацити ни оне куће, које му, кад први пут дође у село, дадоше по овчију двизицу, од којих завриже крдо оваца. Ту се сиромаци највише преваре, јер од онда па до данас морају да дјеле оно мало крме са својим бегом. Да је он бар појео или продао тај племенити дар, не би сад кресао по сто б..... (и тим народ демонализирао) ономе, који му не остави по навиљак сјена а не би ни бједни људи морали надирати својих стогова, ако су заборавили оставити навиљак, прије него су садјели. Али, мац мацане, оће се бег-лугару, да држи овце, кад их је већ мукте добио и да међу њима чува оно јањаца, што преко године добије, док их не покоље или не прода а кад то ради изговара се, да су од његових оваца. Нека свак ко зна математику сабере сва правила и нека рачуна: Од својих оваца има десетак јањаца, од Ђурђева до Петрове прода се 27 кожица а устрољи осам, Петрове до светога Луке најмање двапута толико добију трговци од једног јединог бег-лугара и још у овцама остане више јањаца него су их објањиле његове овце; пита се сад, колико кожа има свако јање лугарево и како оно може да оживи, кад се ш њега мјешина огули — а месо поједе. Ну то није код бег-лугара никакво чудо ни тако јако намршена задаћа. Ми се нечудимо, што тај лугар тако умно знаде да господари с овцама но се чудимо, зашто ће држи коза, кад је у стању да тридесет и једно јаре на једанпут прода. Овђе се мора помислити, да његове овце и јарад јање, што је дакако абнормалија — али ми и незнамо, што код наших лугара није абнормалија.

Та узмите само ово: сироти наш сељак не смије да огради своје сјено и купус а лугар као чувар шуме смије да ограђује по два јутра стране изнад куће и више, ће му јањци по цијело љето имају паше. Наши лугари са највећом строгости захтјевају по два патролца тобоже на сигурност а овамо их никад собом не воде, јер не смију пред њима радити, што оће, зато воде собом своје вјерне слуге, које муче као заливене и које свједоче по вољи лугаревој ма било што право или криво. Наређену своју тјелесну стражу, употребљују за сваки кућни посао или је дају кому другому на работу, од кога се чему надају. И ако је све то тако, опет не смије сретни чоек да изостане, ако је „наређен к лугару“ па да има не знам

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Књижара браће Јовановића у Панчеву.

И ове године изађоше у нашој наклади

НОВА ШКОЛСКА ИЗДАЊА

Песме у два гласа за народне школе. Сложио М. Топаловић. Одобрено од вис. школ. савета II. свеска, сад баш изишла, са новим песмама — — 30

Препоручујући ова нова издања свима п. н. школским властима, слободни смо и сва досадања наша издања овде ради бољег прегледа навести:

Прва настава у вери (мали катихизис за I. и II. разред) од Вукићевића — — — — — 10
Кратки катихизис за III. разред од Вукићевића — 12
Пространи катихизис правосл. цркве од Вукићевића I. део: за 4. и 5. разред народних и 1. и 2. разред средњих школа — — — — 30
— — II. део: за 6. и остале разреде народних и 3. и 4. разред средњих школа — — — 30
Упутство за прву наставу мале деце у вери од Н. Вукићевића — — — — — — 20
Буквар српски са сликама од С. Чутурила школског инспектора, тврдо укоричен — — — 13
Прва читанка од С. Чутурила — — — — 12
Друга читанка за срп. основ. школе од С. Чутурила. Тврдо укоричена — — — — — 24
Буквар словенски од вис. школ. сабора одобрен, по обављеној цени само — — — — — 10
Немачки буквар за српске основне школе од Средојевића, једини од вис. школског савета одобрени 15
Мађарски буквар од Какујаја за срп. школе од Ј. Поповића, I. део за 2 разред. Тврдо укоричен. — 16
Мађарски буквар од Какујаја за срп. школе од Ј. Поповића II. део, за 3. и 4. разред. Тврдо укоричен 25
Упутство за предавање мађарског буквара I. део од Какујаја, израдио Ј. Поповић управитељ — 35
Упутство за предавање мађарског буквара. II. део од Какујаја, израдио Ј. Поповић управитељ — 30
Граматика срп. мала за основне школе — — 18
Слике из историје угарске за 4. разред нар. школе 24
Слике из историје српске за 3. разред народне школе 20
Слике из опште повеснице за више девојачке школе и више разреде народних школа — — — 40
Земљопис за срп. нар. школе по Кутнеру од Поповића управитеља II. издање са сликама — — 30
Земљопис за срп. нар. школе у Угарској по најновијим мађарским изворима израђен — — 40
Земљопис општи и отачаствени. За III. и IV. разред Написао Н. Ђ. Вуковић — — — — 45
Из Часослова, упражњење ех чтенїи церковныхъ книгъ — 9
Из Чалтира, упражњење ех чтенїи церковныхъ книгъ ех супотрекленїю ех народныхъ оччилищахъ — — 22
Мала свештена историја за српске народне школе — 6
Апостоли и евангелија недељна и празнична — 75
Мала катавасија за школску младеж — — — 16
Библичне повести новог завета Н. Ђ. Вукићевић — 40
Прибљетне из стар. и нов. завета. Од Ђ. Даничића 50
Изјашњење свете литургије, Н. Ђ. Вукићевић — 50
Спомоћна књига за разјашњење црк. појања. Од Н. Ђ. Вукићевића, друго поправљено издање — 45
Наша земља. Читанка за народ. посрбио Ст. В. Поповић. (Читанка за 5. и 6. разред) — — — 50
О човеку. Спомоћна књига за учитеље и ученике основ. нар. школа. Написао М. Т, Фрачковић — 30
Кратак наук мађарског језика. I. део. Написао Милован Јанковић. Пето поправљено издање — — 36
— — II. део од Ј. Поповића управитеља — — 30
— — III. део: Мађарска читанка са речником од Ј. Поповића управитеља — — — — 50
Кратак наук о глобусу II. издање — — — 10
Права и дужности грађана од Ј. Поповића само — 20
Рачуница за срп. народ. школе I. књига — — 10
II. „ 12
III. „ 16
IV. „ 20
V. „ 30
VI. „ са сликама 55
Наука о геометријским облицима од М. Петровића за 4. разред, сасвим прерађено IV. издање — 40
Природопис А. Либена. I. Зоологија. Друго издање 30
II. Ботаника 20
III. Минералогија 25
Поука о кућарству написао проф. Мита Петровић — 45
Декламатор. Збирка српских и хрватских песама за декламовање с опширним упутством, како ваља декламовати. Друго умножено издање — — 60
Како се стављају питања. Српски удесио Д. Јосић 50
Човечије тело и његова нега. Са више слика. Написао проф. Мита Петровић. II. умножено издање. 60
Граматика српска. За средње заводе и више разреде народних школа. Написао Владимир Вујић професор. Пето прерађено издање — — — 50
Граматина српска за учитеље III. и IV. разреда. Израдио Мита Нешковић — — — — 50
Граматака стара словенска за гимназије и богословије од проф. Ј. Живановића, III. издање — 80

Хемија за средње школе. По Прокопу Прохазки и другима написао Мита Петровић професор, са више слика — — — — — — 60

Основи физике за више разреде народних школа, више девојачке школе и средне заводе. Написао М. Петровић проф. са 70 слика. II. прерађено издање 65
Писмени састави за српске школе — — — 14
Јестаственица од Фрачковића. IV. најновије издање 30
Збирка народних песама за школску младеж — 10
Мала земљоделска читанка. За српске нар. школе написао др. Ђ. Радић. Са сликама. Друго издање 30
Баштован од П. Бибића. Најновије издање — — 80
Кратко пчеларство за почетнике. Написао М. Д. Дејановић. Са више слика — — — — 50
Гајење кртоле са више слика од М. Д. Дејановића 70
Очење или каламљење од др. Ђ. Радића са сликама 10
Настава у српском језику од Милетића за II. разред — — у српском језику за III. разред основних школа од Св. Милетића — — — — 25
— — за IV. разред основних школа од Св. Милетића 40
Наука о чувању здравља за школе, Карла Реклама. Превео Д. Јосић. Друго поправљено издање — 20
Велинаја православнаја катавасија. којом се може дељом и празником вечерње, јутрење и слу: правилно обавити. С благословом Њ. Све сти г. патријарха Ивачковића —
Практичан поступан при настави у рачуну за I. ј ред нар. школе. Израдио Св. Милетић учит.
— — при настави у рачуну за 2. разред нар. шк од св. Милетића учитеља — — —
— — при настави у рачуну за 3. разред нар. шк од Св. Милетића учитеља — — —
Поступак при настави у обичним разломцима за разред нар. школе од Св. Милетића учитеља
Поступан при настави у десетичним разломцима основне школе од Св. Милетића — —
Настава у земљопису за други разр. основне шк од Св. Милетића — — — —
Настава у земљопису за III. и IV. разред основ школа. Написао Св. Милетића — —
Настава у женским ручним радовима. Упутство за читељице и матере српске, написао П. Деспотов Са више слика — — — — —
Гимнастика за мушку и женску децу у српским школама. По Ј. Нигелеру израдио Владимир К сић. Одобрено од вис. школског савета 17. ф 1881. Са више слика — — — —
Српска народна основна школа (дидактика и мето ка). За све, који се школом баве од Петра Р ловића — — — — — —
Упутство к предавању познавања природе у народ школи. Саставио Симеун Конјевић. I. Природо и природословље за III. разред народне школ
Уредбе за српске народне школе — —
Речник српскога и немачкога језика. Саставио Ђ Поповић. I. део: немачко-српски фор 3.— везан — — — — — — — — II. део: српско-немачки — — фино везан — — — — —
Мапа Европе од Ханткеа, српски приредила и изд наша књижара, израђена по закључцима бер ског конгреса. На платну — — —
Школа основног цртања за нар. школе од Мужан
Збирка геометријских тела, за наставу у науци о ометријским облицима — — —
— физикалних справица већа — — —
Писмарице на тврдој артији, кутија — —
Штица, по методу Вукићевићевом — —
Рачунаљка руска за рачунање с целим бројевима по бојадисана и лакована — — —
Немачко упутство за ову рачунаљку стаје
— За рачунање с разломцима, лепо бојадисана и кована — — — — —
— бечка са штапићима и куглама — —
Шрајберове велике природописне слике за зид, (ско издање, препоручено од в. школског са 20 колорираних таблица; првих 5 таблица с жавају сисавце — — — — других 5 таблица тице — — — трећих 5 таблица амфибије, рибе итд. — четвртих 5 таблица растиње — —
Глобус српски 8″ у пречнину — — —
„ „ 8″ с меридијаном — —
Један пут један, на тврдој артији — —
Песме у два гласа за народне школе. Сложио М. паловић. Одобрено од вис. школ. савета —
Литургија св. Јована Златоустога. Компоновао Ко ље Станковић а за 4 мушка гласа прире Мита Топаловић — — — —

Код свију ових књига, које смо о нашем трошку издали, дајемо на сваких 10 комада једа 1 комад на дар.

Уједно понављамо, да је скоро изашла

МАПА АУСТРО-УГАРСКЕ

са Босном и Херцеговином и пограничним земљама

од ХАНТКЕА

српски приредила и издала књижара браће Јовановића.

До сада је била велика оскудица у српским школама што није постојала мапа Аустро-Угарске; зато вом надамо, да ће све српске школе, ма где оне биле, похитати да набаве ову ваљану мапу, и тиме поп осећану празнину у земљописној настави. С тога, што су на њој обележене и Босна и Херцеговина са по земљама, ова ће мапа свакој српској школи корисно послужити за предавање отачаствене. Ове су мап формата, а израђене су с обзиром на најновију политичну поделу у чувеном географском заводу у Глогави кој) те не само да надмашују досадање српске мапе, но и с правом могу се упоредити с првим страним ма

Подлепљена платном стаје ф. 8.—

НОВ СРПСКИ ГЛОБУС

од 6″ у пречнику

нарочито за мање општинске школе удесан, јер је врло добар а ипак много јефтинији од онога од 8″ у п издадосмо у својој наклади, те се само од нас повлачити може.

Цена је истоме ф. 5 —, са меридијаном ф. 13.—

СРПСКИ ПРОПИСИ

на финој глаткој хартији, са српским сликама и 8 листова, најлепша израда од свију досадашњих, туце 9 нов. Препродавцима знатан попуст.

Умољавајући сие п. н. школске власти и господу учитеље за многобројне наручбине, напомињемо изречно, да се у нас и све остале школске књиге туђе накладе у свако доба набавити могу.

Наручбине се извршују тачно с платом у наточ (per Nachnahme.)

У ПАНЧЕВУ, августа 1883.

КЊИЖАРА БРАЋЕ ЈОВАНОВИЋА.

Колика је вода у Дунаву под Новим Садом.

Недеља	2.	октобра	2 метр.	87	сантим.
Понедељак	3.	„	2 „	87	„
Уторак	4.	„	2 „	87	„

Ред пловидбе

помесног пароброда „Нимфе,“

почевши од 12. (24.) септембра, до даље наредбе.

Из Каменице у Нови Сад: пре по дне у 5, 6, 8 и ½10 сах., после по дне у ½2, ½3,4, и 6 сахата.

Из Новога Сада у Каменицу: пре по дне у ½6, 7, 9 и 11 сах., после по дне у 2, 3, ½5 и ½7 сах.

Подузетници,
помесне пловидбе.

Ред пловидбе

од 4. (16.) октобра 1883. до даље наредбе.

У ЗЕМУН: недељом, понедељником, средом, четвртком и петком у 1 сахат после подне.

У ОРШАВУ: недељом и средом у 1 сах. после подне.

У ТИТЕЛ: недељом и средом у 1 сахат после подне.

У БУДИМ-ПЕШТУ: недељом, уторником, средом, петком и суботом у 1¾ сах. после подне.

Отправништво.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

У нади накнадног скупштинског одобрења расписује се стечај из стипендијске закладе Павла Јовановића на место Пере М. Илијћа, који се на својој стипендији захвалио, с годишњом стипендијом од 400 фор. за слушаоце политехнике.

Молбеници ваља приложити ове сведоџбе: 1) крштено писмо; 2) лекарску сведоџбу о здрављу и накаламљеним богињама; 3) школска сведочанства од последње две године, и 4) сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико родитељи молиочеви имају деце.

По вољи оснивачевој морају његови питомци слушати политехнику у Бечу или Прагу, и на крају сваке године поднети расправу на српском језику ма из ког предмета, кога су слушали. Теме за те расправе ваља да су од општег садржаја и значаја.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто време.

Рок овоме стечају траје четири недеље дана од дана када по трећи пут изађе у новинама.

Из седнице књижевнога одбора „Матице српске“, у Новоме Саду 24. септ. (6. окт.) 1883

требних у подручју општине града Карловци у пределу Кривац, Караш и Интравилану лежећих у извлаштбеном попису од 25. града назначених у грунтовници општине Карловци под кат. бројеви: 1308, 1501/I, 1311, 1304, 7, 9, 4193, 4191, 4189, 4194, 4195, 4197, 4289, 4911 и 4817, уписаних властништво градске општине Карловци сачињавајући, рочиште на лицу места у Карловци у писарни градског поглаварства, на дан 22. децембра 1883 год., у 10 сахати пре подне.

На ово рочиште, позивају се: извлаштитељ, главно грађевно подуветништво будапештанско-земунске жељезнице, и властник горе наведених непокретнина, градска општина Карловци, као и свиколики грунтовнички интересенти односно законити заступници ових у сврху чувања можебитних права и интереса својих том приметбом да изостанак интереса, од рочишта изречење мериторне одштетне одлуке пречити неће.

Кр. судбени стол у Земуну 29. септембра.

3—3 **Управитељ суда.**

ПОЗИВ.

Столар Андрија Шанк и сестре му Ида, Марија alias Марина и Ана, све три рођене Шанк, позивају се из добре намере, да пребивалиште своје Стевану Мерли у Митровици, што скорије обзнане, и то на следећи начин: Ја Ида, Ана итд. удата Н. а рођена Шанк находим се у Н.

12

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМ САДУ КОД СВ. САВЕ.

српске најновије музикалије

ЗА УВЕЛИЧАЊЕ ПРОСЛАВЕ ПРЕНОСА КОСТИЈУ ПЕСНИКА ОМЛАДИНЕ

БРАНКА РАДИЧЕВИЋА

на Стражилово у Сремске Карловце 10. (22.) јула 1883.

Нашим издањем сад баш изађе најновија српска музикалија Бранка Радичевића

КОЛО ИЗ ЂАЧКОГ РАСТАНКА

за гласовир просто по мелодији народној написао припознати музичар српски др. Јован Пачу, са красном сликом Бранковом и потписом његовим на листу насловном — заоквирено тробојницом српском.

Ово дивно ремек дело народне музике — које је текстом из „Ђачког растанка“ пропраћено — спаја музиком и речма у коло све Србе где год се српско коло води и српска песма мили и негује — по Србству на све стране написао је др. Јован Пачу тако верно и лепо а при том лако — како само тај припознати музичар уме и може.

Цена је овом колу Бранковом 80 новч.

Уједно нека су препоручене и ове музикалије од истога писца:

I. „Праг је ово милог Србства“ — —·80
II. „Без тебе драга“ — — — — —·—
III. Успомена на песму „Чуј Душане“ — — — — — 1·—

Ко у групи од свих горе наведених музикалија купи:

добија на фор.	2 или 3 фор.	20 процената	
„ „ „	4	— 25 „	
„ „ „	6	— 30 „	
добија на фор.	8	— 33⅓	процената
„ „ „	10	— 0	„

толико дакле процената приде у књигама нашег издања по сопственом избору.

СЛИКЕ.

Колорисане слике на папиру израђене — величина је свију ових ниже назначених слика 17/27 цоли.

Св. Илија на каруцама 20
„ Преподобна Параскева 20
„ Вознесеније Христово 20
„ Распјатије Христово 20
„ Тројица 20
„ Рождество Христово 20
„ Успеније богородице (Вел. Госпојина) . . 20
„ Воведеније 20
„ Јован крститељ (богојављење) . . . 20
„ Мати божија 20
„ Отац Никола стојећи 20
Св. Димитрија на коњу 20
„ Цар Константин и царица Јелена . . . 20
„ Лука 20
„ Марко (Марков-дан) 20
„ Арханђел Михаил 20
„ Сава (архиђакон и просветитељ српски . 20
„ Стеван архиђакон 20
„ Петар и Павле (Павлов-дан) 20
„ Великомученик Георгије на коњу . . . 20
„ Усековање светог Јована претече . . . 20

КОЛОРИСАНЕ СЛИКЕ ФИНИЈА ИЗРАДА

на папиру израђене — величина је свију ових ниже назначених слика 15/19 цоли.

Св. Преподобна мати Параскева 30
„ Димитрије на коњу 30
„ Рождество Христово 30
„ Воведеније 30
„ Успеније богородице (Велика Госпојина) . 30
„ Мати божија 30
„ Мајка бож. св. Јован и св. Никола заједно 30
„ Јован крститељ (богојављење) 30
„ Отца Николаја поврија 30
„ Отац Никола стојећи 30
„ Петар и Павел 30
„ Цар Константин и царица Јелена . . . 30
Св. Вознесеније Христово 30
„ Распјатије Христово 30
„ Тројица 30
„ Усековање св. Јована прот. (Иван-дан) . 30
„ Великомученик Георгије на коњу . . . 30
„ Евангелист Лука 30
„ Евангелист Марко (Марков-дан) 30
„ Арханђел Михаил 30
„ Сава архиепископ и просветитељ српски . 30
„ Стеван архиђакон 30
„ Василије велики 30

Код слика је искључиво **нето** — без икаквог приде или допуста.

Власник и одговорни уредник др. Светозар Милетић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.

Ко у Угарској има право гласа? Ко је у Угарској 1848. године имао право гласа, тај и данас има. Ко је тада био ослобођен од порезе, тај и данас има. Ко је тада био ослобођен од војничке службе, тај и данас има. Ко је тада био ослобођен од кулука, тај и данас има. Ко је тада био ослобођен од десетка, тај и данас има. Ко је тада био ослобођен од свега, тај и данас има. Ко је тада био ослобођен од свега, тај и данас има. Ко је тада био ослобођен од свега, тај и данас има.

Ко у Угарској нема права гласа? Ко је у Угарској 1848. године имао право гласа, тај и данас има. Ко је тада био ослобођен од порезе, тај и данас има. Ко је тада био ослобођен од војничке службе, тај и данас има. Ко је тада био ослобођен од кулука, тај и данас има. Ко је тада био ослобођен од десетка, тај и данас има. Ко је тада био ослобођен од свега, тај и данас има. Ко је тада био ослобођен од свега, тај и данас има. Ко је тада био ослобођен од свега, тај и данас има.

„ЗАСТАВА“ излази редовно:
средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Појединн бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 154. У Новом Саду у петак 7. (19.) октобра 1883. ГОДИНА XVIII.

ГЕРМАН АНЂЕЛИЋ
именовани патријарх у српској цркви.

ГЛАС ИЗ ГОРЊЕ КРАЈИНЕ.

VIII.

Живот народни у автономној цркви отпоче се међутим развијати у свијем границама својијем. Така љепота и бујност разграната автономна живота народнога могаше се најјасније опазити у пространој дијецези горњо-карловачкој. Већ први избори чланова у епархијске одсјеке размахом. И он не спаваше. Он биљежише сваки покрет у новом животу народном. Он пазише сваку згоду коју ће да угради, па да удари нож у тако разиграно срце живота црквено-народнога. Он тобоже потискиваше умјереније саборлије, да се не дају заводити од омладинаца, који не иду за другијем, до да оборе цркву и православије; јер да само на рушевинама цркве и православља (калуђерскога) настаје прави живот те „развратне тероризујуће странке“ у народу. Владику Кенђелца имаде баш онако како је то желио зао дух српски, заогрнут сада плаштем мандатара патријарина у бачкој дијецези. А да тај дух задовољи своме увријеђеном властољубљу, који од задњега сабора још сасвијем уздигнути не може, уради са господином свјетовнијем администратором, кр. повјереником Мајтењијем, те опколи војска српску црквену општинску кућу, иштући од сједнице сакупљене протоколе општинске у којијем је повјереница бившем администратору владици Стојковићу.

Сложнијем заклетијем противником срп- црквене свијести и мисли пође за ру-, да у свом брзом развитку сузбију црнонародни живот. Народ у својијем црнијем општинама, а и црква у давању јијех бенефиција осјетише, да је тешка ријатељска рука укочила точак слободна напредовања њихова. Јер црквене опане једна за другом суспендоване бива-

А попови српски већ и морадоше и на ине спремни бити. Настаде процес у одном и црквеном животу врло тежак емио, коме један народ заузет за сретан вој свога новога живота у цркви својој, ја догледати не може.

У исто доба долази заповедајући ђене- над Хрватском и Славонијом у Плашда смиреном и светом владици Никоевићу каже царево поздравље, којијем поздрављ, да се окане Милетића и наше странке у пословима и на саборима квенијем. Тај поздрав по свој прилици споможе скорој и напрасној смрти тога титога владике. Владику Николајевића штају у хладни гроб, а пространа дијеза његова, — онај дични и за нови свој квени живот свом снагом ума и срца звети народ српски, који у скупштини архијској од 1871. онако узносаше свога бљеног оца, топле сузе лије над мртјем владиком својијем оставши осиротјен без подпоре очинске. Силни и наравни- током развијајући се послови по великијем црквенијем општинама у дијецези сада којнога владике стадоше на једанпут и род и црква осјетише голему штету од стајања тога. Али се то трпити мораде сладкој нади: да је свака сила за врена а невоља редом иде.

И то се све тако збива — а зао дух пски притајен тобоже у платоновој згради Н. Саду смијаше се грохотом у пакленој ши својој. Јер све то што се збива — ива се по вољи и наваљивању његову.

А слуге вијерне на све стране одпоче-

ше новом снагом и удворности служити великоме мамону своме. „Пресвијетли од блатскога“ трубише већ по цијеломе свијету славу и добит реакционара у цркви српској.

Но таке се жалости збиваху у животу новом снагом ојачане цркве народне — у народу самоме. Али и на новоме двору Никаноровом одпоче игра једна — недостојна.“

Шпионажа, удворство, сплеткарство обмота као мрежом васцио живот јакога и женијалнога Никанора. Он већ знађаше за све смјерове и удесе, које му спремити може само онај паклени демонски дух. Али му не оста друго, но се чудити и стојећи чврсто уз започету наравно — противнародну акцију — барем у часу привидно — чекати час, када ће моћи одахнути и својом снагом, не везан и не контролиран од никога, одпочети прави достојни посао свој. Дворјани његови, сви осим једнога велеума постадоше му невјерни. Он се ни крочити не може у самој кући својој а да на изајство не нагази.

Што је тек замислио да уради, већ знаде реакција кр. повјереника. Његово путовање свакидашње у Варадин заповедајућем генералу тврђавинском не бјеше ништа друго но сузбијање те јаке клеветничке клике новосадске. — Демон народни и његов шћеде пак да он тако ради. Јер одлазећи сваки дан царском ђенералу у царску тврђаву, и притискујући у исти час немилице свештенство по васцијелој јерархији, а тукући своје свештенство у архидијецези — уз то још суспендирајући једну црквену општину за другом, па убијајући турском силом напредан дух у гимназији новосадској — може само у најподпунијој мјери послужити издајничком духу великога мамона, што му иза леђа душу тијем путем отискиваше. Јер Никанор радећи тако може се као некада омиљени и велики син народни огријешити о савијест своју и сасвијем изгубити код народа свога, који га народ сада у делању такоме и неможе другачије гледати но као неверна сина свога. —

Тај мотив пакленога духа „иноковога“ нагађаше — иначе племенитога — и пјесника митроносца на врло стрм и тежак пут ове зле противнародне акције. — И као свјетињка јасна у паклу црноме лебдијаше пред црнијем духом мамона свепрождирућега — спахилук дањски и хегемонија у цркви српској. —

13

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМ САДУ КОД СВ. САВЕ.

СПИСАК ЦРКВЕНИХ УТВАРИ,

Поштованој српској православној публици.

Благолепије православља у Срба изискује, да су нам храмови Божији цркве српске по варошима и по селима као и по манастирима снабдевене утварима црквеним по уставу отаца и по типу српском од старина.

Те утвари набављаху дојако цркве наше и манастири понајвише из руку туђинских — туђе работе од туђинаца, који незнају типа српског ни благољепија православног.

Како та врста трговине и промета броји се данас у рад књижарски и код других народа — подухватисмо се сво и ми, да и том врстом књижарском будемо одсад на служби славним српским црквеним одборима и општинама, властима и настојатељима манастирским, и моћи ће у нас у напредак добити све редом утвари црквене, као што су: путири, петохљебнице, чираци за часне трапезе, чираци за ношење, рипиде, полилеоја од стакла, бронза, крстова за часне трапезе, за ношење ручни крстова, и т. д. у разним израдама и каквоћи а све то ценом саразмерно најјефтинијом, израђене по најлепшем укусу а што је најглавније по пропису и типу наше свете цркве православне.

Списак тих утвари с ценовником заједно, шаљемо сваком на захтевање поштом безплатно и молимо за што више наруџбине.

Ко шта од ових утвари изволи код нас наручити, молимо га да приложи поруци својој 20% капаре по обичају трговачком ове врсте — а ми ћемо сваког тачно и без оклевања солидно послужити.

Чираци за часне трапезе.

1 комад N 102 од кина сребра

висина	1'	1¼'	1½'	1¾	2'
цене ф.	12,	15,	17,	25,	27,
висина	2½'	3'	3½'		
цена ф.	36,	50,	68.		

1 ком. иста форма од жутог метала

висина	1'	1¼'	1½'	1⅔'	2'
цена ф.	6,	9,	12,	15,	18,
висина	2½'	3'	3½'		
цене ф.	24,	36,	47.		

1 комад N 103 од кина сребра изшарано (verziert)

висина	1'	1¼'	1½'	1¾'	2'
цена ф.	15,	18,	21,	30,	32.
висина	2½'	3'	3½'		
цене ф.	42,	56,	75		

1 ком. иста форма од алпак-сребра

висина	1'	1¼'	1½'	1¾'	2'
цена ф.	18,	21,	24,	33,	38.
висина	2½'	3'	3½'		
цена ф.	50,	68,	90.		

1 к. N 106 од кина сребра изшарано (verziert)

висине	1'	1¼'	1½'	1¾'	2'	2½'	3'	3½'
цене ф.	25,	27,	30,	35,	38,	52,	60,	76.

1 комад иста форма од алпак-сребра

висина	1'	1¼'	1½'	1¾'	2'	2½'	3'	3½'
цена ф.	27,	30,	33,	40,	48,	75,	105,	130

Чираци за часну трпезу.

1 к. N 176 са три свећњака и три ножице од алпака 4 цола висок — — ф. 200
1 к. N 176 са три свећњака и три ножице од алпак-сребра 4' висок — ф. 255
1 к. N 176 од жутога метала 4' вис. ф. 150
1 к. N 176 од алпак-сребра 5' вис. ф. 240
1 к. N 166 од алпак-сребра 5' вис. ф. 290
1 к. N 176 од финог жутог метала 5'в. ф. 180
1 к. N 176 од алпак-сребра 6' вис. ф. 350
1 к. N 176 од алпак-сребра 6' вис. ф. 420
1 к. N 176 од финог жутог метала 6'в. ф. 270
1 ком. за 2 свеће N 178 12½" висок од правог опробаног сребра — — ф. 450
1 ком. за 2 свеће N 178 12½" висок од кина сребра — — — — ф. 280
1 к. N 179 од кина сребра 13" висок са две аждаје врло богато изшарано (verziert) ф. 100
1 к. N 179 од кина сребра са 3 аждаје ф. 130
1 ком. N 177 од правог опробаног сребра 26½" висок са три свећњака — ф. 900
1 ком. N 177 од кина сребра 26" висок са три свећњака — — — ф. 510

гару, који чим зора цикне, узика камиш у ке па од куће до куће те одмјера: „Ти ш ми данас косити, узео сам на поли ли-у од тог и од тог“ и пријављеном не мањка кака. Сретни људи морају да иду за њим и оставе свој посао или плаћу на другом есту, јер да не послушају, зна се, шта би било. Али није то лугару узалудан посао; од дотичнога сељака добије плаћу за све сленике, па мирна Босна.

Но тим се неда на брзу руку много стећи, еба још да свака кућа са десет и више аца даде јање (10 коза јаре) а свака са пет аца и више руно вуне. Масло, сир (којим хране његови пилићи, пси и свињи), јаја, пилићи, но зими пршут и плећа од печеница, то су таке маленкости, које свака кућа мора да даје, те вјесу према осталом ни спомена вриедне. Вјечног спомена вриеди она кућа, која своме бег-лугару под морач дарује у три године живих девет комада ситних двопапкара. Није за одбацити ни она кућа, која му у истом времену на силу поклони толико вриедности колико најбољи лички предњак. Ако и не тако издашне, не могу се одбацити ни оне куће, које му, кад први пут дође у село, дадоше по овчију двизицу, од којих завриже крдо оваца. Ту се сиромаци највише превариште, јер од онда па до данас морају да дјеле оно мало крме са својим бегом. Да је он бар појео или продао тај племенити дар, не би сад кресао по сто б..... (и тим народ деморализирао) ономе, који му не остави по навијак сјена а не би ни бједни људи морали надирати својих стогова, ако су заборавили оставити навињак, прије него су садјели. Али, мац мацане, оће се бег-лугару, да држи овце, кад их је већ мукте добио и да међу њима

чува оно јањаца, што преко године добије, док их не покоље или не прода а кад то ради изговара се, да су од његових оваца. Нека свак ко зна математику сабере сва правила и нека рачуна: Од својих оваца има десетак јањаца, од Ђурђева до Петрове прода се 27 кожица а устрољи осам, Петрове до светога Луке најмање двапута толико добију трговци од једног јединог бег-лугара и још у овцама остане више јањаца него су их објањиле његове овце; пита се сад, колико кожа има свако јање лугарево и како оно може да оживи, кад се ш њега мјешина огули — а месо поједе. Ну то није код бег-лугара никакво чудо ни тако јако намршена задаћа. Ми се нечудимо, што тај лугар тако умно знаде да господари с овцама но се чудимо, зашто ће држи коза, кад је у стању да тридесет и једно јаре на једанпут прода. Овће се мора помислити, да његове овце и јарад јање, што је дакако абнормалија — али ми и незнамо, што код наших лугара није абнормалија.

Та узмите само ово: сироти наш сељак не смије да огради своје сјено и купус а лугар као чувар шуме смије да ограђује по два јутра стране изнад куће и више, ће му јањци по цијело љето имају паше. Наши лугари са највећом строгости захтјевају по два патролца тобоже на сигурност а овамо их никад собом не воде, јер не смију пред њима радити, што оће, зато воде собом своје вјерне слуге, које муче као заливене и које свједоче по вољи лугаревој ма било што право или криво. Наређену своју тјелесну стражу, употребљују за свакиј кућни посао или је дају кому другому на работу, од кога се чему надају. И ако је све то тако, опет не смије сретни чоек да изостане, ако је „наређен к лугару“ па да има не знам

лијево и то не јако далеко, јер и близо има хиљаде факта.

На овом брду колико је рачуна се пена (умјетно подизање шуме), али је та у ствари само на сјеверној и западној страни те тако дивно напредује, да се види која хиљада огредака више него пређе док није било културе. О јужној страни нико и не помишља, да је запени, ако је тај крај најзгоднији за тај посао. То је за то, јер је с те стране мало католичко сеоце а лугар је соја јуначкога — вјеран телал свога пророка. За српски народ у свом ревиру обично каже: „Нђе нијесам видио горих а страшивијих људи но су ови Власи! На источној страни нашег брда покушава се сваког прољећа подигнути „лугарска култура“, али та смета тамошњим људима, па је знају вјешто одбити од себе. Тај посао није баш јако тежак. Натовари на се и на парипче (ове године осам кварата јечма и још неких потркушица) па иди те моли, код нас добро познате инштанције, лугара и ферштера, и не ривикај. И да вам је стати па видити, како за три године да тај минус изравна, дапаче да га нађера на исто толики па и већи плус и да уз то од своје плаће издржави себе са женом, обитељ своје очинске куће и обитељ женине куће. То се све у тако кратко вријеме може да стече само онђе ће су Власи јако зли и страшиви. Овђе нам треба навести извоне бар привидно (тачно то није могуће учинити, јер би били одвећ опширни), из којих се црпе таково имање и начин, како се то ради.

Чим огране прољеће, мора сиромашни народ да вози своме бег-лугару по воз ђубрета, да нагноји земљу, коју је за буд што изнудио од сиротих људи. У кога упре прстом, тај мора орати, а скоро свака кућа мора своје сјеме њиме дјелити, не марећи за то, што је у јесен побрао своју трећину. Преко љета не смије му мањкати посленика колико их год треба, нарвно без плаће а често и без хране. Па џаба му и на томе, да се само њему ради; али кад дође коситба, кад је код нас најтеже наћи посленика, јер су тад најскупљи, тад се имућнији људи ради њих пријављују, само бег-

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Књижара браће Јовановића у Панчеву.

И ове године изађоше у нашој наклади

НОВА ШКОЛСКА ИЗДАЊА

Песме у два гласа за народне школе. Сложио М. Топаловић. Одобрено од вис. школ. савета II. свеска, сад баш изишла, са новим песмама — — 30

Препоручујући ова нова издања свима п. н. школским властима, слободни смо и сва досадања наша издања овде ради бољег прегледа навести:

Прва настава у вери (мали катихизис за I. и II. разред) од Вукићевића — — — — 10
Кратки катихизис за III. разред од Вукићевића — 12
Пространи катихизис правосл. цркве од Вукићевића I. део: за 4. и 5. разред народних и 1. и 2. разред средњих школа — — — — 30
— — II. део: за 6. и остале разреде народних и 3. и 4. разред средњих школа — — — 30
Упутство за прву наставу мале деце у вери од Н. Вукићевића — — — — — — 20
Буквар српски са сликама од С. Чутурила школског инспектора, тврдо укоричен — — — 13
Прва читанка од С. Чутурила — — — 12
Друга читанка за срп. основ. школе од С. Чутурила. Тврдо укоричена — — — — — 24
Буквар словенски од вис. школ. сабора одобрен, по обављеној цени само — — — — —
Немачки буквар за српске основне школе од Средојевића, једини од вис. школског савета одобрени
Мађарски буквар од Какујаја за срп. школе од Ј. Поповића, I. део за 2 разред. Тврдо укоричен. — 16
Мађарски буквар од Какујаја за срп. школе од Ј. Поповића II. део, за 3. и 4. разред. Тврдо укоричен 25
Упутство за предавање мађарског буквара I. део од Какујаја, израдио Ј. Поповић управитељ — 35
Упутство за предавање мађарског буквара. II. део од Какујаја, израдио Ј. Поповић управитељ — 30
Граматика срп. мала за основне школе — — 18
Слике из историје угарске за 4. разред нар. школе 24
Слике из историје српске за 3. разред народне школе 20
Слике из опште повеснице за више девојачке школе и више разреде народних школа — — — 40
Земљопис за срп. нар. школе по Кутнеру од Поповића управитеља II. издање са сликама — — 30
Земљопис за срп. нар. школе у Угарској по најновијим мађарским изворима израђен — — 40
Земљопис општи и отачаствени. За III. и IV. разред Написао Н. Ђ. Вуковић — — — — 45
Изъ Часослова, оупражненїе ѣх чтенїй церковныхъ книгъ — 9
Изъ Псалтира, оупражненїе ѣх чтенїй церковныхъ книгъ къ оупотребленїю въ народныхъ оучилищахъ — — 22
Мала свештена историја за српске народне школе — 6
Апостоли и евангелија недељна и празнична — 75
Мала катавасија за школску младеж — — — 16
Библичне повести новог завета Н. Ђ. Вукићевић — 40
Припъветке из стар. и нов. завета. Од Ђ. Даничића 50
Изјашњење свете лиургије, Н. Ђ. Вукићевић — 50
Спомоћна књига за разјашњење црк. појања. Од Н. Ђ. Вукићевића, друго поправљено издање — 45
Наша земљ. Читанка за народ. Посрбио Ст. В. Поновић. (Читанка за 5. и 6. разред) — — — 50
О човеку. Спомоћна књига за учитеље и ученике основ. нар. школа. Написао М. Т, Фрачковић — 30
Кратак наук мађарског језика. I. део. Написао Милован Јанковић. Пето поправљено издање — — 36
— — II. део од Ј. Поповића управитеља — — 30
— — III. део: Мађарска читанка са речником од Ј. Поповића управитеља — — — — 50
Кратак наук о глобусу II. издање — — — 10
Права и дужности грађана од Ј. Поповића само — 20
Рачуница за срп. народ. школе I. књига — — 10
II. „ 12
III. „ 16
IV. „ 20
V. „ 50
VI. „ са сликама 55
Наука о геометријским облицима од М. Петровића за 4. разред, сасвим прерађено IV. издање — 40
Природопис Д. Либена. I. Зоологија. Друго издање 30
II. Ботаника 20
III. Минералогија 25
Поука о кућарству написао проф. Мита Петровић — 45
Декламатор. Збирка српских и хрватских песама за декламовање с опширним упутством, како ваља декламовати. Друго умножено издање — — 60
Како се стављају питања. Српски удесио Д. Јосић 50
Човечије тело и његова нега. Са више слика. Написао проф. Мита Петровић. II. умножено издање. 60
Граматика српска. За средње заводе и више разреде народних школа. Написао Владимир Вујић професор. Пето прерађено издање — — — 50
Граматика српска за учитеље III. и IV. разреда. Израдио Мита Нешковић — — — — 50
Граматана стара словенска за гимназије и богословије од проф. Ј. Живановића, III. издање — 80

Основи физике за више разреде народних школа, више девојачке школе и сродне заводе. Написао М. Петровић проф. са 70 слика. II. прерађено издање 65
Писмени састави за српске школе — — — 14
Јестаственица од Фрачковића. IV. најновије издање 30
Збирка народних песама за школску младеж — 10
Мала земљоделска читанка. За српске нар. школе написао др. Ђ. Радић. Са сликама. Друго издање 30
Баштован од П. Бибића. Најновије издање — — 80
Кратко пчеларство за почетнике. Написао М. Д. Дејановић. Са више слика — — — — 50
Гајење кртоле са више слика од М. Д. Дејановића 70
Очење или каламљење од др. Ђ. Радића са сликама 10
Настава у српском језику од Милетића за II. разред — — у српском језику за III. разред основних школа од Св. Милетића — — — — 20
— — за IV. разред основних школа од Св. Милетића 25
Наука о чувању здравља за школе, Карла Реклама. Превео Д. Јосић. Друго поправљено издање — 40
Великаја православнаја катавасија. којом се може дељом и празником вечерње, јутрење и слу правилно обавити. С благословом Њ. Све сти г. патријарха Ивачковића — 20
Практичан поступак при настави у рачуну за I. ред нар. школе. Израдио Св. Милетић учит. —
— — при настави у рачуну за 2. разред нар. шк од св. Милетића учитеља — — — 25
— — при настави у рачуну за 3. разред нар. шк од Св. Милетића учитеља — — — 35
Поступак при настави у обичним разломцима за разред нар. школе од Св. Милетића учитеља
Поступак при настави у десетичним разломцима основне школе од Св. Милетића — — 40
Настава у земљопису за други разр. основне шк од Св. Милетића — — — — 30
Настава у земљопису за III. и IV. разред основ школа. Написао Св. Милетића — — 40
Настава у женским ручним радовима. Упутство за читељице и матере српске, написао П. Деспотов Са више слика — — — — — 45
Гимнастика за мушку и женску децу у српским школама. По Ј. Нигелеру израдио Владимир К сић. Одобрено од вис. школског савета 17. ф 1881. Са више слика — — — — 50
Српска народна основна школа (дидактика и мето ка). За све, који се школом баве од Петра Ра ловића — — — — — — 75
Упутство к предавању познавања природе у народ школи. саставио Симеун Коњевић. I. Природо и природословље за III. разред народне школ 16
Уредбе за српске народне школе — — 40
Речник српскога и немачкога језика. Саставио Ђо Поповић. I. део: немачко-српски фор З.— везан — — — — — — 50
— — II. део: српско-немачки — — фино везан — — — — — 70
Мапа Европе од Ханткеа, српски приредила и изд наша књижара, израђена по закључцима бер ског конгреса. На платну — — — 10
Школа основног цртања за нар. школе од Мужак 20
Збирка геометријских тела, за наставу у науци о ометријским облицима — — — 10
— физикалних справица већа — — — 12
Писмарице на тврдој артији, кутија — — 16
Штица, по методу Вукићевићевом — — 20
Рачуналка руске за рачунање с целим бројевима по бојадисана и лакована — — — 50
Немачко упутство за ову рачуналку стаје —
— За рачунање с разломцима, лепо бојадисана и кована — — — — — — 55
— бечка са штапићима и куглама — — 60
Шрајберове велике природописне слике за зид, ско издање, препоручено од в. школског са 20 колорираних таблица; првих 5 таблица с жавају сисавце — — — — 65
других 5 таблица тице — — — 14
трећих 5 таблица амфибије, рибе итд. — 30
четвртих 5 таблица растиње — — 10
Глобус српски 8″ у пречнику — — — 20
„ „ 8″ с меридијаном — — —
Један пут један, на тврдој артији — — 80

Код свију ових књига, које смо о нашем трошку издали, дајемо на сваких 10 комада једа 1 комад на дар.

☛ Уједно понављамо, да је скоро изашла

☛ МАПА АУСТРО-УГАРСКЕ ☚

са Босном и Херцеговином и пограничним земљама

од ХАНТКЕА

српски приредила и издала књижара браће Јовановића.

До сада је била велика оскудица у српским школама што није постојала мапа Аустро-Угарске; зато вом надамо, да ће све српске школе, ма где оне биле, похитати да набаве ову ваљану мапу, и тиме пок осећану празнину у земљописној настави. С тога, што су на њој обележене и Босна и Херцеговина са пок земљама, ова ће мапа свакој српској школи корисно послужити за предавање отачаственице. Ове су мапе формата, а израђене су с обзиром на најновију политичну поделу у чувеном географском заводу у Глогави кој) те не само да надмашују досадање српске мапе, но и с правом могу се упоредити с првим страним мап

Подлепљена платном стаје ф. 8.—

☛ НОВ СРПСКИ ГЛОБУС ☚

од 6″ у пречнику

нарочито за мање општинске школе удесан, јер је врло добар а ипак много јефтинији од онога од 8″ у п нададосмо у својој наклади, те се само од нас повлачити може.

Цена је истоме ф. 5 —, са меридијаном ф. 13.—

СРПСКИ ПРОПИСИ

на финој глаткој хартији, са српским сликама и 8 листова, најлепша израда од свију досадашњих, туце 9 нов. Препродавцима знатан попуст.

Умољавајући све п. н. школске власти и господу учитеље за многобројне наручбине, напомињемо изречно, да се у нас и све остале школске књиге туђе накладе у свако доба набавити могу.

Наручбине се извршују тачно с платом у наточ (per Nachnahme.)

У ПАНЧЕВУ, августа 1883.

КЊИЖАРА БРАЋЕ ЈОВАНОВИЋА.

Колика је вода у Дунаву под Новим Садом.

Недеља	2.	октобра	2 метр.	87	сантим.
Понедељак	3.	„	2 „	87	„
Уторак	4.	„	2 „	87	„

Ред пловидбе

помесног пароброда „Нимфе,“

почевши од 12. (24.) септембра, до даље наредбе.

Из Каменице у Нови Сад: пре по дне у 5, 6, 8 и ½10 сах., после по дне у ½2, ½3,4, и 6 сахата.

Из Новога Сада у Каменицу: пре по дне у ½6, 7, 9 и 11 сах., после по дне у 2, 3, ½5 и ½7 сах.

Подузетници,
помесне пловидбе.

Ред пловидбе

од 4. (16.) октобра 1883. до даље наредбе.

У ЗЕМУН: недељом, понедељником, средом, четвртком и петком у 1 сахат после подне.

У ОРШАВУ: недељом и средом у 1 сах. после подне.

У ТИТЕЛ: недељом и средом у 1 сахат после подне.

У БУДИМ-ПЕШТУ: недељом, уторником, средом, петком и суботом у 1¾ сах. после подне.

Отправништво.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

У нади накнадног скупштинског одобрења расписује се стечај из стипендијске закладе Павла Јовановића на место Пере М. Илијића, који се на својој стипендији захвалио, с годишњом стипендијом од 400 фор. за слушаоце политехнике.

Молбеници ваља приложити ове сведоџбе: 1) крштено писмо; 2) лекарску сведоџбу о здрављу и накаламљеним богињама; 3) школска сведочанства од последње две године, и 4) сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико родитељи молиочеви имају деце.

По вољи оснивачевој морају његови питомци слушати политехнику у Бечу или Прагу, и на крају сваке године поднети расправу на српском језику ма из ког предмета, кога су слушали. Теме за те расправе ваља да су од општег садржаја и значаја.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто време.

Рок овоме стечају траје четири недеље дана од дана када по трећи пут изађе у новинама.

Из седнице књижевнога одбора „Матице српске“, у Новоме Саду 24. септ. (6. окт.) 1883

ПОЗИВ.

Столар Андрија Шанк и сестре му Ида, Марија alias Марина и Ана, све три рођене Шанк, позивају се из добре намере, да пребивалиште своје Стевану Мерли у Митровици, што скорије обзнане, и то на следећи начин: Ја Ида, Ана итд. удата Н, а рођена Шанк находим се у Н. требних у подручју општине града Карловци у пределу Кривац, Караш и Интравилану лежећих у извлаштбеном попису од 25. града назначених у грунтовници општине Карловци под кат. бројеви: 1308, 1501/I, 1311, 1304, 7, 9, 4193, 4191, 4189, 4194, 4195, 4197, 4289, 4911 и 4817, уписаних властништво градске општине Карловци сачињавајући, рочиште на лицу места у Карловци у писарни градског поглаварства, на дан 22. децембра 1883 год., у 10 сахати пре подне.

На ово рочиште, позивају се: извлаштитељ, главно грађевно подузетништво будапештанско-земунске жељезнице, и властник горе наведених непокретнина, градска општина Карловци, као и свиколики грунтовнички интересенти односно законити заступници ових у сврху чувања можебитних права и интереса својих том приметбом да изостанак интереса, од рочишта изречење мериторне одштетне одлуке пречити неће.

Кр. судбени стол у Земуну 29. септембра.

3—3 **Управитељ суда.**

14

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМ САДУ КОД СВ. САВЕ.

Полилеја од стакла.

1 комад N 211 са 4 свећњака — ф. 32
1 „ N 211 са 6 „ — — ф. 60
1 „ N 211 са 8 „ — — ф. 90

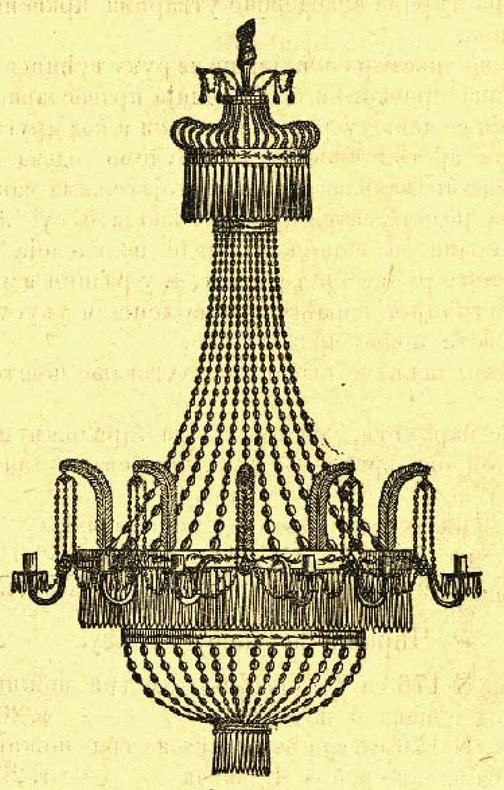

Nr. 211.

Полилеја од бронза жутог.

1 к. N 203 са 6 свећ. и стак. тацн. ф. 150
1 к. N 203 са 12 „ „ „ „ ф. 260
1 к. N 203 са 12 „ „ „ „ ф. 285
1 к. N 203 са 18 „ „ „ „ ф. 360
1 к. N 203 са 24 „ „ „ „ ф. 480

Чираци за ношење

(т. ј. што ђаци носе).

1 комад од белог лима са дрвеном штанглом — — — — ф. 2·50
1 комад од месинга са дрвеном штанглом — — — — ф. 4·—
1 комад од паквона финог са политираном штанглом — — ф. 7·—

Кандила за олтар.

1 комад N 194 од кина сребра
ширина котлића 3″ 3½″ 4″ 5″ 6″ 7″
цене ф. 12. 15. 21. 27. 36. 50
8″ 9″ 10″ 12″
цене ф. 53. 60. 75. 100.

Иста форма од алпака сребра
ширина котлића 3″ 3½″ 4″ 5″ 6″ 7″
цене ф. 15. 18. 27. 36. 45. 54
8″ 9″ 10″ 12″
цене ф. 68. 78. 90. 115.

Nr. 194.

1 комад N 195 од кина сребра
ширина котлића 3″ 3½″ 4″ 5″ 6″ 7″
цене ф. 12. 15. 24. 30. 36. 45
8″ 9″ 10″ 12″
цене ф. 60. 66. 83. 100.

Иста форма од алпака сребра
ширина котлића 3″ 3½″ 4″ 5″ 6″ 7″
цене ф. 15. 20. 30. 39. 50. 60
8″ 9″ 10″ 12″
цене ф. 75. 85. 110. 140.

Иста форма од посребреног метала
Ширина котлића 3″ 3½ 4″
цене ф. 9. 13. 20.
5″ 6″ 7″ 8″ 9″ 10″ 12″
цене ф. 26 33 40 50 57 75 90

Nr. 256.

Кадијоница N 256 од алпака сребра — — ф. 15·—
Кадијоница N 256 од кина сребра — — ф. 12·—

Ручни крстова без ножице.

1 комад N 168 од бронза и позлаћен са Исусом Христом на једној страни а на другој гравиране свете слике — ф. 110

ступка у погледу извлаштит се имајући за изграђење будапештанско-земунске жељезнице по-

првенство имају они, који покрај српског језика и немачки говоре.

НАЈВЕЋЕ ФАБРИЧНО СТОВАРИШТЕ ПОЉОДЕЛСКИХ МАШИНА

В. СТЕФАНОВИЋА

у Новоме Саду, ћурчинска улица

препоручује по врло умереној цени новодобивене

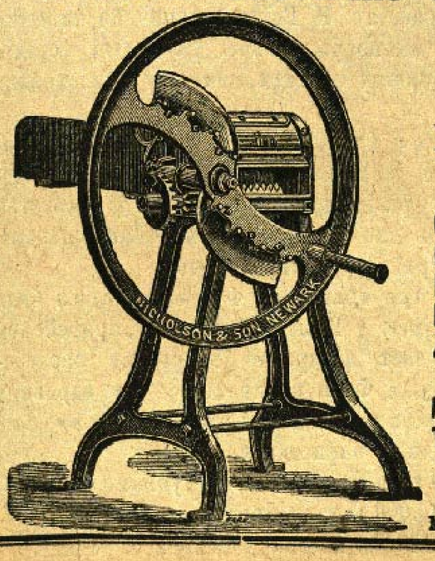

СЕЧКЕ мале и велике за сечење сламе, сена и кукурузовине.
МАШИНЕ за крушење кукуруза руком и машином.
МЛИНОВА на један, два и више пари камења.
ВЕТРЕЊАЧА Бакер-система са 12 и 15 сита.
ЛОКОМОБИЛА, дрешмашина од 2½, 4, 6, 8, 10 и 12 коња снаге.
ПЛУГОВА од 1, 2 и 3 раоника.
ТРИЈЕРОВА сваке системе и величине.

Писмене налоге тачно и брзо извршујем, а за сваку машину да добро ради јамчим. 4—

Властник и одговорни уредник др. Светозар Милетић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.

„ЗАСТАВА“ излази редовно:
средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (*у сребру*)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Појединн бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 154. У Новом Саду у петак 7. (19.) октобра 1883. ГОДИНА XVIII.

ГЕРМАН АНЂЕЛИЋ
именован патријарх у српској цркви.

ГЛАС ИЗ ГОРЊЕ КРАЈИНЕ.

VIII.

Живот народни у автономној цркви отпоче се међутим развијати у свијем границама својијем. Така љепота и бујност разграната автономна живота народнога могаше се најјасније опазити у пространој дијецези горњо-карловачкој. Већ први избори чланова у епархијске одсјеке размахом. И он не спаваше. Он биљежише сваки покрет у новом животу народном. Он пазише сваку згоду коју ће да уграби, па да удари нож у тако разиграно срце живота црквено-народнога. Он тобоже потискиваше умереније саборлије, да се не даду заводити од омладинаца, који не иду за другијем, до да оборе цркву и православије; јер да само на рушевинама цркве и православља (калуђерскога) настаје прави живот те „развратне терористичке странке“ у народу. Владику Кенђелца имаде баш онако како је то желио зао дух српски, заогрнут сада плаштем мандатара патријарина у бачкој дијецези. А да тај дух задовољи своме увријеђеном властољубљу, који од задњега сабора још сасвијем уздигнути не може, уради са господином свјетовнијем администратором, кр. повјереником Мајтењијем, те опколи војска српску црквену општинску кућу, иштући од сједнице сакупљене протоколе општинске у којијем је повјереница бившем администратору владици Стојковићу.

Сложнијем заклетијем противником српске црквене свијести и мисли пође за руком, да у свом брзом развитку сузбију црквенонародни живот. Народ у својијем црквенијем општинама, а и црква у давању својијех бенефиција осјетише, да је тешка пријатељска рука укочила точак слободнога напредовања њихова. Јер црквене општине једна за другом суспендоване бивају. А попови српски већ и морадоше и на тине спремни бити. Настаде процес у родном и црквеном животу врло тежак немио, коме један народ заузет за сретан свој свога новога живота у цркви својој, ја догледати не може.

У исто доба долази заповедајући ђенерал над Хрватском и Славонијом у Плашкој смиреном и светом владици Николајевићу каже царево поздравље, којијем поздравља, да се окане Милетића и надне странке у пословима и на саборима квенијем. Тај поздрав по свој прилици споможе скорој и напрасној смрти тога ститога владике. Владику Николајевића уштају у хладни гроб, а пространа дијеза његова, — онај дични и за нови свој квени живот својом снагом ума и срца узети народ српски, који у скупштини архијској од 1871. онако узносаше свога бљеног оца, топле сузе лије над мртјем владиком својијем оставши осиромашен без подпоре очинске. Силни и наравни-и током развијајући се послови по великијем црквенијем општинама у дијецези сада којнога владике стадоше на једанпут и род и црква осјетише голему штету од стајања тога. Али се то трпити мораде сладкој нади: да је свака сила за времена а невоља редом иде.

И то се све тако збива — а зао дух пски притајен тобоже у платоновој згради Н. Саду смијаше се грохотом у пакленој ши својој. Јер све то што се збива — ива се по вољи и наваљивању његову.

А слуге вијерне на све стране одпоче-ше новом снагом и удворности служити великоме мамону своме. „Пресвијетли од блатскога“ трубише већ по цијеломе свијету славу и добит реакционара у цркви српској.

Но таке се жалости збиваху у животу новом снагом ојачане цркве народне — у народу самоме. Али и на новоме двору Никаноровом одпоче игра једна — недостојна.“

Шпионажа, удворство, сплеткарство обмота као мрежом васцио живот јакога и женијалнога Никанора. Он већ знађаше за све смјерове и удесе, које му спремити може само онај паклени демонски дух. Али му не оста друго, но се чудити и стојећи чврсто уз започету наравно — противнародну акцију — барем у часу привидно — чекати час, када ће моћи одахнути и својом снагом, не везан и не контролиран од никога, одпочети прави достојни посао свој. Дворјани његови, сви осим једнога велеума постадоше му невјерни. Он се ни крочити не може у самој кући својој а да на изајство не нагази.

Што је тек замислио да уради, већ знаде реакција кр. повјереника. Његово путовање свакидашње у Вараднн заповједајућем генералу тврђавинском не бјеше ништа друго но сузбијање те јаке клеветничке клике новосадске. — Демон народни и његов шћеде пак да он тако ради. Јер одлазећи сваки дан царском ђенералу у царску тврђаву, и притискујући у исти час немилице свештенство по васцијелој јерархији, а тукући своје свештенство у архидијецези — уз то још суспендирајући једну црквену општину за другом, па убијајући турском силом напредан дух у гимназији новосадској — може само у најподпунијој мјери послужити издајничком духу великога мамона, што му иза леђа душу тијем путем отискиваше. Јер Никанор радећи тако може се као некада омиљени и велики син народни огријешити о савијест своју и сасвијем изгубити код народа свога, који га народ сада у делању такоме и неможе другачије гледати но као неверна сина свога. —

Тај мотив пакленога духа „иноковога“ нагађаше — иначе племенитога — и пјесника митроносца на врло стрм и тежак пут ове зле противнародне акције. — И као свјетињка јасна у паклу црноме лебдијаше пред црнијем духом мамона свепрождирућега — спахилук даљски и хегемонија у цркви српској. —

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМ САДУ КОД СВ. САВЕ.

ножицом N 168 — — — ф. 150
1 комад N 183 од кина сребра са у ватри емајлираним Исусом и позлаћеним шарама — — — — — — ф. 20
1 комад иста форма од кина сребра са гравираном сликом Исуса Христа и позлаћеним шарама — — — ф. 11·—
Иста форма са свим позлаћен ф. 14·—
1 комад иста форма од чистог опробаног сребра са емајлираном сликом Исуса Христа и позлаћеним шарама — ф. 150
1 комад иста форма од чистог опробаног сребра у ћошковима емајлиране слике ф. 220

Крстови од дрвета.

1 комад N 57 од доброг дрвета црно бојадисано висина 9‘— — — ф. 15·—
1 комад N 58 од доброг дрвета жуто обојадисан крст а штанглом црвено или друге фарбе висина 9‘ — — ф. 12.—
1 комад N 90 за часну трпезу позлаћен са св. распјатијем висина — ф. 12.—
1 комад N 97 за часну трпезу жуто обојадисано са св. распјатијем ф. 7·—

Крстови за часну трпезу.

N. 164.

1 комад N 164 од кина сребра са Исусом Христом на порцулану моловано

висина 1¼‘ 1½‘ 2‘ 2½‘ 3½‘
цене ф. 27. 33. 53. 90. 195.

Крстови за барјаке.

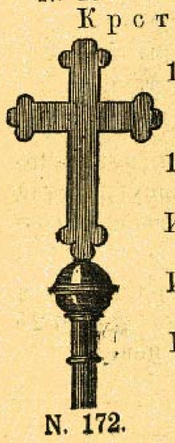

N. 172.

1 комад N 172 од жутог метала висина 9“, са металним насадом — — ф. 8·—
1 комад иста форма од сребрног мет. висине ф. 10.—
Иста форма N 172 15“ висина ф. 14.—
Иста форма N 172 од бронза и позлаћ. вис. 9“ ф. 11.50
Иста форма N 172 од бронза и позлаћ. вис. 15“ ф. 17.—

Петохљебница.

1 комад од алпака — N 192 b ф. 38·—
1 комад од кина сребра N 192 b ф. 45·—

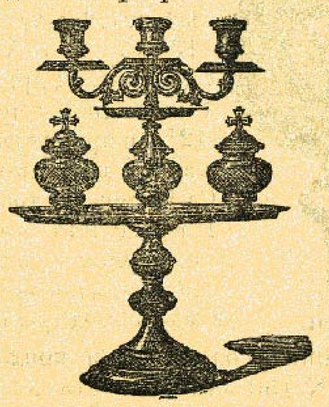

N, 192. b

1 комад од кина сребра N 192 b ф. 70·—
1 „ „ „ „ N 192 a ф. 105·—

Путира.

Nr 144

1 комад N 142 мањи од бронза позлаћен — — — ф. 20
1 комад N 142 обична величина од бронза позлаћен — ф. 20
1 комад N 142 обична величина од бронза позлаћен — ф. 23
1 комад N 142 од алпака сребра споља бео изнутра позлаћен ф. 30
1 комад N 144 обичне величине изшаран (verziert) од бронза и позлаћен ф. 33
1 к. N 145 обичне величине изшаран ф. 60
1 комад N 145 обичне величине од правог сребра позлаћен — ф. 175
1 комад N 146 обичне величине од бронза позлаћен — — ф. 100
1 комад N 146 обичан од чиста сребра позлаћен — — ф. 340
1 комад N 147 обичан од чиста сребра позлаћен — — ф. 240
1 комад N 346 обичан од чиста сребра са скупоценим камењем и сликама ф. 750

Nr 187

1 комад звјездица N 187 од бронза позлаћено — ф. 3.75
1 комад звјездица N 187 од чиста сребра — — ф. 7.50

лијево и то не јако далеко, јер и близо има хиљаде факта.

На овом брду колико је рачуна се пена (умјетно подизање шуме), али је та у ствари само на сјеверној и западној страни те тако дивно напредује, да се види која хиљада огредака више него прије док није било културе. О јужној страни нико и не помишља, да је запени, ако је тај крај најзгоднији за тај посао. То је за то, јер је с те стране мало католичко сеоце а лугар је соја јуначкога — вјеран телал свога пророка. За српски народ у свом ревиру обично каже: „Ниђе нијесам видио горих а страшивијих људи но су ови Власи! На источној страни нашег брда покушава се сваког прољећа подигнути „лугарска култура“, али та смета тамошњим људима, па је знају вјешто одбити од себе. Тај посао није баш јако тежак. Натовари на се и на паripче (ове године осам кварата јечма и још неких потркушица) па иди те моли, код вас добро познате имућанције, лугара и ферштера, и не ривикај. И да вам је стати па видити, како за три године да тај минус изравна, дапаче да га начера на исто толики па и већи плус и да уз то од своје плаће издржави себе са женом, обитељ своје очинске куће и обитељ женине куће. То се све у тако кратко вријеме може да стече само оне ће су Власи јако зли и страшиви. Овђе нам треба навести изворе бар привидно (тачно то није могуће учинити, јер би били одвећ опширни), из којих се црпе таково имање и начин, како се то ради.

Чим огране прољеће, мора сиромашни народ да вози своме бег-лугару по воз ђубрета, да нагноји земљу, коју је за буд што изнудио од сиротих људи. У кога упре прстом, тај мора орати, а скоро свака кућа мора своје сјеме шљиме дјелити, не марећи за то, што је у јесен побрао своју трећину. Преко љета не смије му мањкати посленика колико их год треба, наравно без плаће а често и без хране. Па џаба му и на томе, да се само њему ради; али кад дође коситба, кад је код нас најтеже наћи посленика, јер су тад најскупљи, тад се имућнији људи ради њих пријављују, само беггару, који чим зора цикне, узика камиш у ке па од куће до куће те одмјера: „Ти ш ми данас косити, узео сам на поли ли-у од тог и од тог“ и пријављеном не мањка кака. Сретни људи морају да иду за њим и оставе свој посао или плаћу на другом есту, јер да не послушају, зна се, шта би било. Али није то лугару узалудан посао; од дотичнога сељака добије плаћу за све еленике, па мирна Босна.

Но тим се неда на брзу руку много стећи, еба још да свака кућа са десет и више аца даде јање (10 коза јаре) а свака са пет аца и више руно вуне. Масло, сир (којим се хране његови пилићи, пси и свињи), јаја, пилићи, но зими пршут и плећа од печеница, то су таке маленкости, које свака кућа мора да даје, те њесу према осталом ни спомена вриједне. Вјечног спомена вриједи она кућа, која своме бег-лугару под морач дарује у три године живих девет комада ситних двопапкара. Није за одбацити ни она кућа, која му у истом времену на силу поклони толико вриједности колико најбољи лички предњак. Ако и не тако издашне, не могу се одбацити ни оне куће, које му, кад први пут дође у село, дадоше по овчију двизицу, од којих завриже крдо оваца. Ту се сиромаци највише превариште, јер од онда па до данас морају да дјеле оно мало крме са својим бегом. Да је он бар појео или продао тај племенити дар, не би сад кресао по сто б..... (и тим народ деморализирао) ономе, који му не остави по навиљак сјена а не би ни бједни људи морали надирати својих стогова, ако су заборавили оставити навиљак, прије него су садјели. Али, мац мацане, оће се бег-лугару, да држи овце, кад их је већ мукте добио и да међу њима чува оно јањаца, што преко године добије, док их не покоље или не прода а кад то ради изговара се, да су од његових оваца. Нека свак ко зна математику сабере сва правила и нека рачуна: Од својих оваца има десетак јањаца, од Ђурђева до Петрове прода се 27 кожица а устрољи осам, Петрове до светога Луке најмање двапута толико добију трговци од једног јединог бег-лугара и још у овцама остане више јањаца него су их објањиле његове овце; пита се сад, колико кожа има свако јање лугарево и како оно може да оживи, кад се ш њега мјешина огули — а месо поједе. Ну то није код бег-лугара никакво чудо ни тако јако намршена задаћа. Ми се нечудимо, што тај лугар тако умно знаде да господари с овцама но се чудимо, зашто ће држи коза, кад је у стању да тридесет и једно јаре на једанпут прода. Овђе се мора помислити, да његове овце и јарад јање, што је дакако абнормалија — али ми и незнамо, што код наших лугара није абнормалија.

Та узмите само ово: сироти наш сељак не смије да огради своје сјено и купус а лугар као чувар шуме смије да ограђује по два јутра стране изнад куће и више, ће му јањци по цијело љето имају паше. Наши лугари са највећом строгости захтјевају по два патролца тобоже на сигурност а овамо их никад собом не воде, јер не смију пред њима радити, што оће, зато воде собом своје вјерне слуге, које муче као заливене и које свједоче по вољи лугаревој ма било што право или криво. Наређену своју тјелесну стражу, употребљују за сваки кућни посао или је дају кому другому на работу, од кога се чему надају. И ако је све то тако, опет не смије сретни чоек да изостане, ако је „наређен к лугару“ па да има не знам

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Књижара браће Јовановића у Панчеву.

И ове године изаћоше у нашој наклади

НОВА ШКОЛСКА ИЗДАЊА

Песме у два гласа за народне школе. Сложио М. Топаловић. Одобрено од вис. школ. савета II. свеска, сад баш изишла, са новим песмама — — 30

Препоручујући ова нова издања свима п. н. школским властима, слободни смо и сва досадања наша издања овде ради бољег прегледа навести:

Прва настава у вери (мали катихизис за I. и II. разред) од Вукићевића — — — — — 10
Кратки катихизис за III. разред од Вукићевића — 12
Пространи катихизис правосл. цркве од Вукићевића I. део: за 4. и 5. разред народних и 1. и 2. разред средњих школа — — — — — 30
— — II. део: за 6. и остале разреде народних и 3. и 4. разред средњих школа — — — 30
Упутство за прву наставу мале деце у вери од Н. Вукићевића — — — — — — 20
Буквар српски са сликама од С. Чутурила школског инспектора, тврдо укоричен — — — 13
Прва читанка од С. Чутурила — — — — 12
Друга читанка за срп. основ. школе од С. Чутурила. Тврдо укоричена — — — — — 24
Буквар словенски од вис. школ. сабора одобрен, по обављеној цени само — — — — — 10
Немачки буквар за српске основне школе од Средојевића, једини од вис. школског савета одобрени 15
Мађарски буквар од Какујаја за срп. школе од Ј. Поповића, I. део за 2 разред. Тврдо укоричен. — 16
Мађарски буквар од Какујаја за срп. школе од Ј. Поповића II. део, за 3. и 4. разред. Тврдо укоричен 25
Упутство за предавање мађарског буквара I. део од Какујаја, израдио Ј. Поповић управитељ — 35
Упутство за предавање мађарског буквара. II. део од Какујаја, израдио Ј. Поповић управитељ — 30
Граматика срп. мала за основне школе — — 18
Слике из историје угарске за 4. разред нар. школе 24
Слике из историје српске за 3. разред народне школе 20
Слике из опште повеснице за више девојачке школе и више разреде народних школа — — — 40
Земљопис за срп. нар. школе по Кутнеру од Поповића управитеља II. издање са сликама — — 30
Земљопис за срп. нар. школе у Угарској по најновијим мађарским изворима израђен — — 40
Земљопис општи и отачаствени. За III. и IV. разред Написао Н. Ђ. Вуковић — — — — 45
Из Часослова, упражњења ка читању церковних књига — 9
Из Псалтира, упражњења ка читању церковних књига ка употребљењу ка народних сачињацах — — 22
Мала свештена историја за српске народне школе — 6
Апостоли и евангелија недељна и празнична — 75
Мала катавасија за школску младеж — — — 16
Библичне повести новог завета Н. Ђ. Вукићевић — 40
Припьветке из стар. и нов. завета. Од Ђ. Даничића 50
Изјашњење свете лиругрије, Н. Ђ. Вукићевић — 50
Спомоћна књига за разјашњење црк. појања. Од Н. Ђ. Вукићевића, друго поправљено издање — 45
Наша земља. Читанка за народ. Посрбио Ст. В. Поновић. (Читанка за 5. и 6. разред) — — — 50
О човеку. Спомоћна књига за учитеље и ученике основ. нар. школа. Написао М. Т, Фрачковић — 30
Кратак наук мађарског језика. I. део. Написао Милован Јанковић. Пето поправљено издање — — 36
— — II. део од Ј. Поповића управитеља — — 30
— — III. део: Мађарска читанка са речником од Ј. Поповића управитеља — — — 50
Кратак наук о глобусу II. издање — — — 10
Права и дужности грађана од Ј. Поповића само — 20
Рачуница за срп. народ. школе I. књига — — 10
II. „ 12
III. „ 16
IV. „ 20
V. „ 50
VI. „ са сликама 55
Наука о геометријским облицима од М. Петровића за 4. разред, сасвим прерађено IV. издање — 40
Природопис А. Либена. I. Зоологија. Друго издање 30
II. Ботаника 20
III. Минералогија 25
Поука о кућарству написао проф. Мита Петровић — 45
Декламатор. Збирка српских и хрватских песама за декламовање с опширним упутством, како ваља декламовати. Друго умножено издање — — 60
Како се стављају питања. Српски удесно Д. Јосић 50
Човечије тело и његова нега. Са више слика. Написао проф. Мита Петровић. II. умножено издање. 60
Граматика српска. За средње заводе и више разреде народних школа. Написао Владимир Вујић професор. Пето прерађено издање — — — 50
Граматика српска за учитеље III. и IV. разреда. Израдио Мита Нешковић — — — — 50
Граматика стара словенска за гимназије и богословије од проф. Ј. Живановића, III. издање — 80

Хемија за средње школе. По Прокопу Прохавки и другима написао Мита Петровић професор, са више слика — — — — — — 60

Основи физике за више разреде народних школа, више девојачке школе и сродне заводе. Написао М. Петровић проф. са 70 слика. II. прерађено издање 65
Писмени састави за српске школе — — — 14
Јестаственица од Фрачковића. IV. најновије издање 30
Збирка народних песама за школску младеж — 10
Мала земљоделска читанка. За српске нар. школе написао др. Ђ. Радић. Са сликама. Друго издање 30
Баштован од П. Бибића. Најновије издање — — 80
Кратко пчеларство за почетнике. Написао М. Д. Дејановић. Са више слика — — — — 50
Гајење кртоле са више слика од М. Д. Дејановића 70
Очење или каламљење од др. Ђ. Радића са сликама 10
Настава у српском језику од Милетића за II. разред — — у српском језику за III. разред основних школа од Св. Милетића — — — 25
— — за IV. разред основних школа од Св. Милетића 40
Наука о чувању здравља за школе, Карла Реклама. Превео Д. Јосић. Друго поправљено издање — 20
Великаја православнаја катавасија. којом се може дељом и празником вечерње, јутрење и слу правилно обавити. С благословом Њ. Све сти г. патријарха Ивачковића —
Практичан поступак при настави у рачуну за I. ред нар. школе. Израдио Св. Милетић учит.
— — при настави у рачуну за 2. разред нар. шк од св. Милетића учитеља — — —
— — при настави у рачуну за 3. разред нар. шк од Св. Милетића учитеља — — —
Поступак при настави у обичним разломцима з разред нар. школе од Св. Милетића учитеља
Поступак при настави у десетичним разломцима основне школе од Св. Милетића — —
Настава у земљопису за други разр. основне шк од Св. Милетића — — —
Настава у земљопису за III. и IV. разред основ школа. Написао Св. Милетић — —
Настава у женским ручним радовима. Упутство за читељице и матере српске, написао П. Деспотов Са више слика — — — — —
Гимнастика за мушку и женску децу у српским школама. По Ј. Нигелеру израдио Владимир К сић. Одобрено од вис. школског савета 17. ф 1881. Са више слика — — — —
Српска народна основна школа (дидактика и мет ка). За све, који се школом баве од Петра Р ловића — — — — — —
Упутство к предавању познавања природе у наро школи. Саставио Симеун Коњевић. I. Природо и природословље за III. разред народне шко
Уредбе за српске народне школе — —
Речник српскога и немачкога језика. Саставио Ђ Поповић. I. део: немачко-српски фор 3.— везан — — — — — —
— — II. део: српско-немачки — — — фино везан — — — — —
Мапа Европе од Ханткеа, српски приредила и изр ваша књижара, израђена по закључцима бер ског конгреса. На платну — — —
Школа основног цртања за нар. школе од Мужак
Збирка геометријских тела, за наставу у науци о ометријским облицима — — —
— физикалних справица већа — — —
Писмарице на тврдој артији, кутија — —
Штица, по методу Вукићевићевом — —
Рачунаљка руске за рачунање с целим бројевима по бојадисана и лакована — — —
Немачко упутство за ову рачунаљку стаје
— За рачунање с разломцима, лепо бојадисана и конана — — — — — —
— бечка са штапићима и куглама — —
Шрајберове велике природописне слике за зид, ско издање, препоручено од в. школског са 20 колорираних таблица; првих 5 таблица с жавају сисавце — — — —
других 5 таблица тице — — —
трећих 5 таблица амфибије, рибе итд. —
четвртих 5 таблица растиње — —
Глобус српски 8″ у пречнику — — —
„ „ 8″ с меридијаном — —
Један пут један, на тврдој артији — —
Песме у два гласа за народне школе. Сложио М. Топаловић. Одобрено од вис. школ. савета —
Литургија св. Јована Златоустога. Компоновао Ко лије Станковић а за 4 мушка гласа прир Мита Топаловић — — — —

Код свију ових књига, које смо о нашем трошку издали, дајемо на сваких 10 комада једа 1 комад на дар.

☛ Уједно понављамо, да је скоро изашла

☛ МАПА АУСТРО-УГАРСКЕ ☚

са Босном и Херцеговином и пограничним земљама

од ХАНТКЕА

српски приредила и издала књижара браће Јовановића.

До сада је била велика оскудица у српским школама што није постојала мапа Аустро-Угарске; зат вом надамо, да ће све српске школе, ма где оне биле, похитати да набаве ову ваљану мапу, и тиме пок осећану правнину у земљописној настави. С тога, што су на њој обележене и Босна и Херцеговина са пог земљама, ова ће мапа свакој српској школи корисно послужити за предавање отачаственице. Ове су мап формата, а израђене су с обзиром на најновију политичну поделу у чувеном географском заводу у Глогави ној) те не само да надмашују досадање српске мапе, но и с правом могу се упоредити с првим страним ма

Подлепљена платном стаје ф. 8.—

☛ НОВ СРПСКИ ГЛОБУС ☚

од 6″ у пречнику

нарочито за мање општинске школе удесан, јер је врло добар а ипак много јефтинији од онога од 8″ у п, издадосмо у својој наклади, те се само од нас повлачити може.

Цена је истоме ф. 5 —, са меридијаном ф. 13.—

СРПСКИ ПРОПИСИ

на финој глаткој хартији, са српским сликама и 8 листова, најлепша израда од свију досадашњих, туце 9 нов. Препродавцима знатан попуст.

Умољавајући све п. н. школске власти и господу учитеље за многобројне наручбине, напомињемо изречно, да се у нас и све остале школске књиге туђе накладе у свако доба набавити могу.

Наручбине се извршују тачно с платом у наточ (per Nachnahme.)

У ПАНЧЕВУ, августа 1883.

КЊИЖАРА БРАЋЕ ЈОВАНОВИЋА.

Колика је вода у Дунаву под Новим Садом.

Недеља	2.	октобра	2 метр.	87	сантим.
Понедељак	3.	„	2 „	87	„
Уторак	4.	„	2 „	87	„

Ред пловидбе

помесног пароброда „Нимфе,“

почевши од 12. (24.) септембра, до даље наредбе.

Из Каменице у Нови Сад: пре по дне у 5, 6, 8 и ½10 сах., после по дне у ½2, ½3,4, и 6 сахата.

Из Новога Сада у Каменицу: пре по дне у ½6, 7, 9 и 11 сах., после по дне у 2, 3, ½5 и ½7 сах.

Подузетници,
помесне пловидбе.

Ред пловидбе

од 4. (16.) октобра 1883. до даље наредбе.

У ЗЕМУН: недељом, понедељником, средом, четвртком и петком у 1 сахат после подне.

У ОРШАВУ: недељом и средом у 1 сах. после подне.

У ТИТЕЛ: недељом и средом у 1 сахат после подне.

У БУДИМ-ПЕШТУ: недељом, уторником, средом, петком и суботом у 1¾ сах. после подне.

Отправништво.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

У нади накнадног скупштинског одобрења расписује се стечај из стипендијске закладе Павла Јовановића на место Пере М. Илијћа, који се на својој стипендији захвалио, с годишњом стипендијом од 400 фор. за слушаоце политехнике.

Молбеници ваља приложити ове сведоџбе: 1) крштено писмо; 2) лекарску сведоџбу о здрављу и накалаљењим богињама; 3) школска сведочанства од последње две године, и 4) сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико родитељи молиочеви имају деце.

По вољи оснивачевој морају његови питомци слушати политехнику у Бечу или Прагу, и на крају сваке године поднети расправу на српском језику ма из ког предмета, кога су слушали. Теме за те расправе ваља да су од општег садржаја и значаја.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто време.

Рок овоме стечају траје четири недеље дана од дана када по трећи пут изађе у новинама.

Из седнице књижевнога одбора „Матице српске“, у Новоме Саду 24. септ. (6. окт.) 1883

ПОЗИВ.

Столар Андрија Шанк и сестре му Ида, Марија alias Марина и Ана, све три рођене Шанк, позивају се из добре намере, да пребивалиште своје Стевану Мерли у Митровици, што скорије обзнане, и то на следећи начин: Ја Ида, Ана итд. удата Н. а рођена Шанк находим се у Н.

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМ САДУ КОД СВ. САВЕ.

РИПИДЕ.

Nr. 191.

1 комад N 191 од бронза позлаћено са металном штанглом, ширина сунца 13“ . . . . ф. 150
Са штанг. од дрв. ф. 115
1 комад иста форма N 191 12“ у ширини сунца са металном штанглом ф. 120
Са штанг. од дрв. ф. 90
1 комад иста форма 10“ у ширини сунца са металном штанглом ф. 90
Са штанг. од дрвета ф. 70

Рипиде од плеха и копље.

1 комад N 150 фарбано жуто . ф. 15.—
1 „ N 170 позлаћено . . ф. 22.—
1 „ N 80 копље позлаћено ф. 3.50
1 „ N 80 „ жуто фарб. ф. 2.50

Црквене књиге.

Антологион	ф. 32	у једним кожним корицама,	ф. 16	у кожним корицама с обо-
Евангелије	ф. 36	лепо златом ишарано,	ф. 20	дишаним обрезом и по-
Октоих I. део	ф. 30	златним обрезом и поз-	ф. 15	златом ишараним лицем
„ II. део	ф. 30	Леним комадама	ф. 15	и конце од метала.
Пентикостар	ф. 28		ф. 14	
Служебник	ф. 15		ф. 9	
Требник	ф. 14		ф. 7	
Триодион	ф. 34		ф. 18	

Апостол. Велико коло у кожи . . ф. 16
Ирмологја. Средње коло . . . . ф. 8
Минаја општчаја. Велико коло . . ф. 16
Молебних пјенији. Мало коло . . ф. 4
Сервљак. Велико коло . . . . ф. 16
Чиновник архијер. свјашченослужења ф. 32
(у тврдо укоричном увезу са обичним конч.)
Псалтир броширан . . ф. 1.50— 2.—
„ у платну повезан. ф. 2.50— 3.50
„ у кожи са копчама ф. 6.—— 8.50
„ у црв. кожи са позл. ф. 10.——12.—
„ у црв. кожи са златрез ф. 15.——18.—
Часослов броширан . . ф. 1.50— 2.50
„ у кожи са копч. ф. 3.—— 5.—
„ у црв. кожи са позл. ф. 7.——10.—
„ у црв. кожи са шагрин. 12.——15.—

Ове наведене књиге могу се наручити с увезом у кадифи. По том се и цена удешава.

Последовање усопших на свјатују пасху, повез. у платну . . . . . ф. 2.50
Проскомидија на табаку . . . ф. —.40
Чини освјашчабја разних утвареи ф. 3.—
Читуље умерших лепо увезано ф. —.20

Тискарије за православне цркве.

Матрикуле Крешчајемих } на финој кончаној
„ Вјенчајемих } артији (Dios-Györi)
„ Умерших } табак 6 новчића.

Изводи Матрикуле Крешчајеми } на обичној
„ „ Вјенчајемих } артији
„ „ Умерших } табак 3 нов.

Протокол душеспасен. (домовник) таб. —.3
Дневник црквен. прихода и расхода таб. —.4

Протоколи црквени увезани

на правој кончаној артији (Dios Györi).

50	табака	ф.	4.50	50	табака	ф.	5.—
70	„	ф.	6.—	75	„	ф.	6.—
100	„	ф.	7.50	100	„	ф.	8.—
150	„	ф.	10.50	150	„	ф.	11.—
200	„	ф.	13.50	200	„	ф.	14.—

платнена леђа / кожна леђа

Протоколи душеписанија (домовник).

ТВРДО ВЕЗАНИ.

50	таб.	ф.	2.50	50	таб.	ф.	3.50
75	„	ф.	3.25	75	„	ф.	4.25
100	„	ф.	4.—	100	„	ф.	5.—
150	„	ф.	5.50	150	„	ф.	6.50

платнена леђа / кожна леђа

Дневник црквених прихода и расхода.

ТВРДО ВЕЗАН.

25	таб.	ф.	2.—	25	таб.	ф.	3.—
50	„	ф.	3.—	50	„	ф.	4.—
75	„	ф.	4.—	75	„	ф.	5.—
100	„	ф.	5.—	100	„	ф.	6.—
150	„	ф.	7.—	150	„	ф.	8.—

платнену леђа / кожна леђа

Ове горе наведене тискарије су по Чокоровом формулару а по пропису изданом у Сремским Карловцима од Високог Школског Савета.

Код горе наведених тискарија као и код протокола увезаних дајемо ☛ 25 процената рабата од означене цене.

НАЈВЕЋЕ ФАБРИЧНО СТОВАРИШТЕ ПОЉОДЕЛСКИХ МАШИНА

В. СТЕФАНОВИЋА

у Новоме Саду, Ћурчинска улица

препоручује по врло умереној цени новодобивене

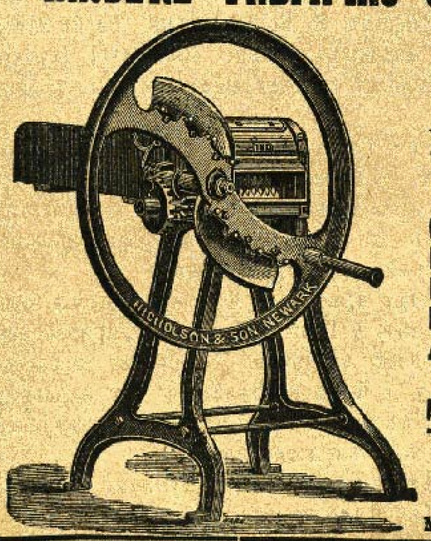

СЕЧКЕ мале и велике за сечење сламе, сена и кукурузовине.
МАШИНЕ за крушење кукуруза руком и машином.
МЛИНОВА на један, два и више пари камења.
ВЕТРЕЊАЧА Бакер-система са 12 и 15 сита.
ЛОКОМОБИЛА, дрешмашина од 2½, 4, 6, 8, 10 и 12 коња снаге.
ПЛУГОВА од 1, 2 и 3 раоника.
ТРИЈЕРОВА сваке системе и величине.

Писмене налоге тачно и брзо извршујем, а за сваку машину да добро ради јамчим. 4—

Властник и одговорни уредник др. Светозар Милетић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.